

**HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU**

OPINNÄYTETYÖ

Uskalla osallistaa!

Kuntaorganisaatio osallistajana

Case: Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora,

Espoon kaupunki

Kaisa Pikkarainen

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

11 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Kaisa Pikkarainen	Sivumäärä 56 ja 43 liitesivua
Työn nimi Uskalla osallistaa! Kuntaorganisaatio osallistajana Case: Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora, Espoon kaupunki	
Ohjaava opettaja Arto Lindholm	
Työn tilaaja: Espoon kaupunki, tapahtuma ja kulttuuripalvelut, Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora	
Tiivistelmä <p>Osallisuus on ajankohtainen, ihmisten hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä lisäävä perusoikeus. Sen huomiointi on välttämätöntä yhteiskunnan toiminnan kannalta. Kuntaorganisaatiot toimivat lähellä kansalaisia ja niiden on luontevaa panostaa osallistamiseen. Juuri näin teki Espoon tapahtuma- ja kulttuuripalvelujen Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora tilatessaan aiheesta opinnäytetyön.</p> <p>Espoon kaupunki haluaa toteuttaa kaupunki 3.0 -visiota, jossa kaupunkilaiset on otettu mukaan luomaan uudenlaista kaupunkiorganismia. Tulevaisuudessa kaupunkilaisista on tullut osallistuvia kulttuurin tekijöitä ja espoolaisten ääni on saatu kuuluviin koko kaupungissa. Pikku-Aurorassa osallistamista ei ollut toteutettu sen tärkeyden ja kaupungin visioiden edellyttämällä tavalla. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa työkaluja Pikku-Auroran osallistamistyöhön ja toteuttaa osallistamista käytännössä.</p> <p>Opinnäytetyö on kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus, jonka menetelminä käytettiin toimintakokeilua, teemahaastattelua ja osallistuvaa havainnointia. Opinnäytetyössä tarkasteltiin keinoja, joilla Suomen suurimmat kaupungit, Helsinki ja Espoo ovat huomioineet osallisuutta omassa toiminnassaan. Toimintakokeilussa kaupunkilaisille annettiin mahdollisuus tuottaa sisältöjä Meidän Aurora -tapahtumapäivään, joka oli osa Espoo-päivää 27.8.2017. Asukkaat ideoivat ja toteuttivat J-perän Jenkat -tanssitapahtuman, joka onnistui erinomaisesti keräten yli 100 kävijää. Kokeilun jälkeen osallistujia ja muissa kaupunkiorganisaatioissa työskenteleviä osallistajia haastateltiin saadun tiedon syventämiseksi. Kerätyn tiedon pohjalta laadittiin Pikku-Auroraan osallistamisen malli ja osallistamisen toimenpide-ehdotukset.</p> <p>Opinnäytetyön johtopäätöksissä todettiin, että kuntaorganisaatio voi toimia osallistajana monella tavalla. Tärkeää on, että osallistamiselle löytyy motiivi ja sille on varattu riittävät henkilöresurssit, sillä osallistaminen vaatii aina koordinoitua ja osallistujien tukemista. Hyvä osallistaja osaa hyödyntää omia vahvuuksiaan ja luottaa itseensä ja osallistujiin. Hyvä osallistaja ryhtyy käärii hihat, ryhtyy käytännön työhön ja saattaa hankkeet loppuun. Osallistaminen on pohjimmiltaan ihmisten välistä vuorovaikutusta. Siksi keskustelu, kuuntelu ja mahdollistaminen ovat osallistamisen keskiössä.</p> <p>Laaditut toimenpide-ehdotukset auttavat Pikku-Auroraan jatkamaan aloitettua osallistamistyötä, turvaamaan osallistamisen henkilöresurssit ja etenemään kohti osallistamisen mallitaloa. Opinnäytetyö näytti, että osallistamalla kaupunkilaisia päästään kohti visioiden kaupunki 3.0:aa, jossa kaupunkilaiset ovat osallistuvia kulttuurin tekijöitä. Samalla pysytään saavuttamaan monia kulttuurikeskukselle asetettuja tavoitteita, kuten tapahtumallisuuden ja käyttömahdollisuuksien lisääminen sekä uusien asiakaskohderyhmien löytäminen.</p> <p>Opinnäytetyön tuottama tieto, Pikku-Auroran osallistamisen malli ja toimenpide-ehdotukset ovat välittömästi tilaajan käytettävissä. Lisäksi ne ovat sovellettavissa Espoon kulttuurin tulosityksikön muihin toimipisteisiin, muille Espoon kaupungin toimialoille sekä valtakunnallisesti kunta- ja kulttuurialoille ja kolmannen sektorin toimijoille, jotka toteuttavat osallistavia hankkeita.</p>	
Asiasanat osallistaminen, osallisuus, osallistuminen, osallistamisen malli, kuntaorganisaatio, toimintakokeilu, Espoo	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Cultural Management

ABSTRACT

Author Kaisa Pikkarainen	Number of Pages 56
Title Dare to participate! Municipal organization as an incumbent Case: Children's Arts Centre Little Aurora, City of Espoo	
Supervisor Arto Lindholm	
Subscriber Espoo City, Event and Cultural Services, Children's Arts Centre Little Aurora	
Abstract <p>Social inclusion is a current fundamental right. It is essential for the society to recognize importance and benefits of social inclusion. Municipal organizations operate close to the people and they have interest and obligate to participate people. This is exactly what Children's Arts Centre Little Aurora did while subscribing this thesis.</p> <p>The City of Espoo wants to implement a City 3.0 vision where citizens have been involved in creating a new kind of urban organism. In the future citizens have become involving creators of culture. Social inclusion in Little Aurora had not been implemented in accordance with its importance and the vision of the city. The aim of the thesis was to implement inclusion in practice and produce tools to the Little Aurora for the inclusion of residents.</p> <p>The thesis is qualitative research using functional experiments, theme interviews and participatory observation. The thesis studied how the major cities of Finland, Helsinki and Espoo have taken part of inclusion in their own activities and what kind of methods were used. In the field experiment the citizens were given the opportunity to produce content for Meidän Aurora event, which was part of Espoo Day on August 27, 2017. The residents brainstormed and carried out the J-perän Jenkat dance event. J-perän Jenkat was successful collecting more than 100 visitors. After the experiment, participants and urban organization officials were interviewed to get more information about social inclusion. A model of social inclusion for Little Aurora and proposals for action was created based on the collected data.</p> <p>As a conclusion of the thesis I found out that a municipal organization can involve residents in many ways. What is important is that there are motive for inclusion and sufficient human resources can be provided. Social inclusion requires coordination, involvement and collaboration with participants. A good facilitator of inclusion can take advantage of personal strengths, trusts himself and the participants, engages involvement and finalize the projects. Inclusion is basically interaction with people. That is why discussion, listening and collaborating are the focus of inclusion. The proposed action in model of inclusion will help Little Aurora continue its engagement to social inclusion, safeguard the human resources for inclusion and move towards leader of social inclusion. The thesis showed that by participating residents is the way towards vision of the city 3.0 where urban people participate to create the culture. At the same time we will be able to reach many goals set for cultural centers.</p> <p>The information provided by the thesis, the model for the involvement of Little Aurora and the proposals for action are immediately available to the subscriber. They are also applicable to other branches of Espoo's cultural Unit, other sectors of the city of Espoo, and nationally for municipal and cultural sectors and third parties collaborating in social inclusion.</p>	
Keywords Inclusion, involvement, participation, model of inclusion, municipal organization, operational experiment, Espoo	

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Tausta ja tarpeet	5
1.2 Tavoitteet	7
2 MITÄ OSALLISTAMINEN ON?	8
2.1 Osallistaminen, osallistuminen ja osallisuus	9
2.2 Kuntia velvoittavat lait ja asetukset	10
2.3 Kuntaorganisaatiot osallistajina	11
2.4 Osallistamisen hyvinvointivaikutukset	13
2.5 Osallistumisen tasot	16
2.6 Sisäinen motivaatio osallistumisen tukipilarina	17
2.7 Vapaaehtoisuus ja aktiivinen kansalainen osallisuuden lähikäsitteinä	19
3 MENETELMÄT	20
3.1 Kokeilemalla kehittäminen	20
3.3 Havainnointi	21
4 MEIDÄN AURORA TOIMINTAKOKEILU	22
4.1 Meidän Aurora -toimintakokeilun tausta	22
4.3 Meidän Aurora -tapahtumapäivä: J-perän Jenkat	25
5.1 Osallistujien kokemuksia	28
5.2 Osallistaja 1. Ympäristömuotoilija Niko Riepponen, Espoon kaupunki	29
5.3 Osallistaja 2. Kulttuurituottaja Tiina Laukkanen, Kanneltalo, Helsinki	31
6 YHTEENVETOA	33
6.1 Mitä osallistaminen on?	33
6.2 Kuka määrittelee osallistamisen?	33
6.3 Mitä osallisuus merkitsee osallistajalle ja osallistujalle?	34
6.4 Miten kuntaorganisaatio voi osallistaa?	35
7.1 Millainen on hyvä osallistaja?	37
7.3 Pikku-Auroran osallistamisen malli	39
7.4 Toimenpide-ehdotuksia ja tulevaisuuden visio	42
8.1 Työn arviointi	46
8.3 Lopuksi ja kiitokset	48
LÄHTEET	50
LIITTEET	57

1 JOHDANTO

1.1 Tausta ja tarpeet

Osallisuus on ajankohtainen ja koko yhteiskuntaa puhutteleva teema (Manninen, 2015, 12; Niinistön 2017; Virolainen 2015, 8). Osallisuus ja kulttuurinen hyvinvoinnin ovat ihmisen perustarpeita. Juuri nyt yhteiskunnallisessa keskustelussa puhuttaa näiden oikeuksien toteutumisesta tulevassa sote- ja maakunta-uudistuksessa. (Lehikoinen & Rautiainen 2016; Pyykkönen & Partanen 2016, 3; Suomen perustuslaki). Sillä osallisuuden huomioiminen on välttämätöntä yhteiskunnan toiminnan kannalta. Osallisuudella on paljon etuja ihmisen elämään, se voi toimia jopa radikalisoitumisen ennaltaehkäisyä (Sisäministeriö 2017). Kuntien on luonteva panostaa osallisuuteen, sillä ne toimivat ovat lähellä asukkaita ja tekevät monia heitä koskevia päätöksiä (Toiva 2002, 6–7, 18). Opinnäytetyössäni käsittelen osallisuutta yhden Espoon kaupungin kulttuurikeskuksen, eli kaupunkiorganisaatio näkökulmasta.

Yhteiskunnan muutokset heijastuvat kaupunkiyhteisöihin. Espoon kaupunki haluaa olla muutoksen edelläkävijä. Laatiessaan KulttuuriEspoo 2030 –kulttuuristrategiaa Espoo linjasi haluavansa olla tulevaisuuden kaupunki 3.0. (Espoon kaupunki 2015a, 9). Termin on lanseerannut kaupunkitutkija Charles Landry (2014). Se kuvaa kaupunkien muutosta kohti osallistavaa kaupunkiorganismia. Landry on nimennyt 1960 –luvun tekniikkakeskeisen ajan kaupunki 1.0:ksi. Tuon ajan ”kaupunkikone” arvosti tuottavuutta ja tehokkuutta. 1990 -luvulta lähtien inhimillisyys, luominen ja ekologian kunnioittaminen tulivat mukaan kaupunkien tavoitteisiin, oltiin päästy kaupunki 2.0:n, jossa kaupunki siirtyi ihmisen mittakaavaan ja ymmärsi kulttuurin yhdeksi kilpailukykytekijäksi. Kuitenkin vasta tulevaisuuden kaupunki 3.0 ottaa kaupunkilaiset todella mukaan, ja osallisiksi yhdessä synnyttävään kaupunkiorganismiin (kts. kuvio 1.).

Espoo kaupunki ja sen laatima kulttuuristrategiaa pyrkivät kohti Landryn kuvaamaa yhdessä tehtyä kaupunkia. Siinä kaupunkilaisista on tullut osallistuvia kulttuurin tekijöitä ja espoolaisten ääni on saatu kuuluviin koko kaupungissa.

Yrittäjyys, start-up ja pop-up -kulttuuri ovat vahvoja. Osallisuuden keinoja hyödynnetään, aktiivisuuteen kannustetaan, ovia avataan ja tiloja käytetään monipuolisesti ja luovasti. Kaupunkilaisten suunnittelema ja toteuttama toiminta on arkipäivää. (Espoon kaupunki 2015a. 2–5, 9,14,16.)

Kuvio 1. Charles Landryn (2014) mallissa kaupunki kehittyy kohti yhdessä tehtyä kaupunkiorganismia.

Kulttuurin ja vapaaehtoistoiminnan hyvinvointivaikutukset on todistettu monissa tutkimuksissa. On jopa todettu, että rahan lahjoittaminen hyväntekeväisyyteen alentaa verenpainetta (Whillans, Dunn, Sandstrom, Dickerson & Madden 2016). Neurologi Markku Hyypä (2013) tekee kaksi osallistamisen kannalta merkityksellistä huomiota. Ensinnäkin taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutukset ovat erityisen hyvät, kun toiminta tapahtuu yhdessä muiden ihmisten kanssa. Toinen huomio liittyy vapaaehtoistoiminnan terveyttä ja hyvää oloa edistäviin vaikutuksiin. Vapaaehtoisuudesta saa sisältöä elämään ja se lisää sosiaalista pääomaa. (Hyypä 2013,19, 88–89, 97, 124–125.) Näin ollen kulttuuri tarjoaa mitä parhaimman alustan osallistua ja osallistaa ihmisiä.

Opinnäytetyön tilaaja on Espoon kaupungin tapahtuma- ja kulttuuripalvelut, Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora. (Organisaatiokaavio liitteessä 1.) Toimintansa vuonna 2003 aloittanut kulttuurikeskus sijaitsee Järvenperässä. Pikku-Auroran

tärkein kohderyhmä on lapsiperheet. Toiminnan sisältöjä ovat esitykset, pajat, kerhot, kurssit ja perhetapahtumat. Pikku-Aurora on Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton jäsen ja huomioi liiton linjaukset toiminnassa. Osallistamisen kannalta merkittävää on pyrkimys laadukkaaseen, tasa-arvoiseen ja lapsilähtöiseen sisältöön, pyrkimys turvata osalliseksi kasvaminen ja itseä puhuttelevan sisällön löytäminen. Lisää kulttuurikeskuksesta ja sen historiasta liitteessä 2. (Espoon kaupunki 2017f; KulttuuriEspoo 2017; Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto 2017, 4, 9.)

Kuntaorganisaatioiden toimintaa ohjaavat monet kuntatasoiset linjaukset ja organisaation omat painopiste- ja kehittämialueet. KulttuuriEspoo 2030 –ohjelman mukaan kulttuuri ja taide tulevat olemaan osa espooalaisten identiteettiä ja läsnä kaupunkilaisten arjessa ja kaupunkiympäristössä. Pyrkimyksiä ovat muun muassa yhdessä tekeminen, luovuus, uteliaisuus, eri sektoreiden välinen yhteistyö, riskinotto ja sallivuus. Kaikille halutaan taata oikeus kulttuuriin, joten kulttuurin on oltava moninaista, saavutettavaa ja laajaa. (Espoon kaupunki 2015a, 2, 3, 9, 12, 14; Espoon kaupunki 2017a, 4, 7.)

Pikku-Auroran kehittäminen pohjautuu KulttuuriEspoo 2030 -ohjelmaan, Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton linjauksiin ja Espoo-tarina 1.1 -strategiaan (Espoon kaupunki 2015a; Espoon kaupunki 2017a; Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto 2017, 4, 9). Kehittämiskohteissa on mukana laajoja kokonaisuuksia asiakaskohderyhmien laajentamisesta avoimemman kohtaamispaikan luomiseen (Vepsä 2016). Osallistaminen nousee esiin kaikissa tilaajatahon sisäisissä ja ulkoisissa tarpeissa ja valikoitui ajankohtaisuutensa ja välttämättömyytensä vuoksi opinnäytteeni aiheeksi. Sillä Pikku-Aurora kaipaa kipeästi tietoa, kokemuksia ja työkaluja osallistamistyön tueksi.

1.2 Tavoitteet

Osallistaminen ei ole rantautunut Pikku-Auroraan asian tärkeyden ja kaupungin linjausten mukaisesti. Kulttuurikeskuksen resurssit eivät ole riittäneet järjestelmälliseen osallistamisen suunnitteluun. Osallistaminen on jäänyt satunnaisten

asiakaskyselyjen tasolle. Opinnäytetyöni tavoitteena on tuottaa työkaluja ja tietoa Pikku-Auroran osallistamistyön suunnitteluun ja käytännön toteutukseen. Toteutan Pikku-Auroran osallistamisen mallin ja ehdotan konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Kehittämistyökalujen lisäksi opinnäytetyöni tavoitteena on osallista käytännössä, eli tuottaa asukkaiden ideoimaa sisältöä Pikku-Auroraan. Näin pyritään saavuttamaan korkea osallistamisen taso (Virolainen 2015, 97).

Osallistamisen mallin ja toimenpide-ehdotusten avulla Pikku-Auroraan voidaan luoda toimiva osallistamisen alusta ja talo voi nousta osallistamisen edelläkävijäksi Espoossa. Samalla osoitan kuinka kaupunki 3.0 -visio voi toteutua käytännössä. Opinnäytetyö on tärkeä Pikku-Auroralle, koska se kehittää ja käynnistää Pikku-Auroran osallistamistyön. Opinnäytetyö tuo uusia näkökulmia osallistamiseen, mallintaa sitä ja tuottaa tietoa osallistamisesta kulttuurin tulosityksikölle ja muille kaupungin toimialoille, joissa osallistamistyötä tehdään. Tietoa voivat hyödyntää valtakunnallisesti koko kunta-ala ja laajemmin koko kulttuurikenttä.

Opinnäytetyöni avulla selvitän mitä osallisuus ja osallistaminen ovat? Miksi osallistaminen on tärkeää kuntaorganisaatiolle? Ja mitä osallisuus antaa osallistajalle ja osallistujille? Opinnäytteeni avulla selvitän onko kankeanakin pidetty kuntaorganisaatio valmis taipumaan asiakaslähtöiseen, joustavaan ja avoimuutta vaativaan osallistamisprosessiin, jonka onnistumisesta, saati lopputulosta ei ole etukäteen tiedossa.

2 MITÄ OSALLISTAMINEN ON?

Tässä luvussa avaan käyttämiäni käsitteitä, kartoitan osallistamisen asemaa yhteiskunnassa ja kuntaorganisaatiossa, pohdin osallistamisen hyötyjä, tasoja ja motivaatiota, sekä luon silmäyksen siihen, mitä lisäarvoa osallistamisen lähi-käsitteet vapaaehtoisuus ja aktiivinen kansalainen voivat tuoda aiheeseeni. Käytän työssäni osallistavan organisaation edustajasta termiä *osallistaja*. *Osallistuja* on eri tavoin toimintaan osallistuva tai vapaaehtoisena toimiva henkilö.

Kaikesta osallistuvasta toiminnasta ja vapaaehtoistehtävistä käytän termiä *toiminta*.

2.1 Osallistaminen, osallistuminen ja osallisuus

Osallistaminen, osallistuminen ja osallisuus ovat opinnäytteeni teemoja. Osallistaminen on myös toteuttamani toimintakokeilun tavoite. Nämä käsitteet ovat monimerkityksellisiä. Asiasyhteydestä riippuen termeillä tarkoitetaan eri asioita, niitä käytetään rinnan tai jopa päällekkäin. (Särkelä-Kukko 2014, 34.)

Jutta Virolaisen (2015, 12) mukaan *osallistumisella* tarkoitetaan muun muassa itsensä ilmaisua, luovuuden käyttöä, ympäristöön vaikuttamista, toimijuutta ja tavalla tai toisella vallan siirtoa kansalaisille.

Osallisuus viittaa yhteisöllisyyteen ja toimintaan osallistumiseen. Toimijan oma, subjektiivinen kokemus määrittelee osallisuuden. Osallisuus on omaehtoista ja omakohtaista. Osallisuus toteutuu elämän eri osa-alueilla esimerkiksi jos ihminen kokee omat elämäntaitonsa riittäviksi tai hän kokee kuntademokratian toteutuvan ja olevansa osa palvelujärjestelmää. (Bäcklund 2008, 9; Pitkänen, Kaskela, Halme & Perälä, 85–87; Särkelä-Kukko 2014, 35; Virolainen 2015, 18.) Osallisuudessa on tärkeää toimintaan liittyvä myönteinen omistajuus, sekä vastuu ja sitoutuminen. Osallisuuden tavoitteena on yhdessä tekeminen. (Auvinen & Liikka 2016, 5, 7.)

”Osallisuus on yksilöllinen tuntemisen, kuulumisen ja tekemisen kokonaisuus. Keskeistä osallisuudessa on luottamus, sitoutuminen ja kuulluksi tuleminen. Osallisuuden kokemuksella on vahva yhteys ihmisten hyvinvointiin, ja se on syrjäytymisen vastavoima.” (Särkelä-Kukko 2014, 36.)

Nurmi ja Rantala (2011, 140) kuvaavat selkeästi osallistumisen ja osallisuuden eroa. *Osallistumista* on se, kun joku tulee mukaan toisen luomaan tilanteeseen. *Osallisuudessa* osallistuja vaikuttaa itse tilanteen syntyyn ja sen kulkuun. Vuorovaikutus on olennaista osallisuudessa. Osallisuudessa toimijat itse säätelevät aktiivisuutensa tason (Nurmi & Rantala 2011, 143).

Osallistaminen sisältää viittauksen viranomaisen tai instituution pyrkimykseen lisätä kansalaisten *osallistumista* (Lindholm 2015, 15; Särkelä-Kukko 2014, 35; Virolainen 2015, 19). Osallistamista on toimijoiden ideoiden, osaamisen ja taitojen hyödyntäminen yhdessä sovittujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Mukana olevat yksilöt ovat subjekteja eli tekijöitä objektina olon sijaan. Osallistamisen lähtökohta löytyy ihmisten itsensä määrittelemistä kehityskohteista ja ongelmista. Toiminta on avointa, jatkuvasti muuttuvaa ja vaatii epävarmuuden sietoa. Osallistamisella halutaan ottaa käyttöön piilossa olevia voimavaroja, jakaa osaamista ja olla vuoropuhelussa. (Auvinen & Liikka 2016, 5.)

2.2 Kuntia velvoittavat lait ja asetukset

Osallisuus on ihmisen perusoikeus, johon Suomessa monet lait ja säädökset velvoittavat. (Pyykkönen 2014, 29–31; Pyykkönen & Partanen 2016, 6; Virolainen 2015, 30). Suomen perustuslaki (11.6.1999/731) sivuaa useassa kohdassa yksilön oikeutta osallistua ja julkisen vallan roolia mahdollistaa tämä osallistuminen. Laki velvoittaa julkista valtaa, eli esimerkiksi kuntia, lisäämään yksittäisten kuntalaisten tilaisuuksia ottaa osaa yhteiskunnalliseen toimintaan, sekä vaikuttaa itseään ja omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Kuntalaki (410/2015) listaa kuntalaisten osallistumisoikeuksia luvussa 5. Kuntalaisilla on esimerkiksi oikeus äänestää, tehdä aloitteita ja vaikuttaa neuvostoissa. Kunta voi edistää osallistumista monella tavalla, kuten keskustelu- ja kuulemistilaisuuksilla, mahdollistamalla osallisuuden kunnan talouden tai palvelujen suunnitteluun tai tukemalla oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Euroopan unioniin liittymisen myötä Suomessa ryhdyttiin puhumaan kansalaisten ja itsehallintoyhteisöjen oman toiminnan korostamisesta ja toimivallan ensisijaisuudesta, eli läheisyysperiaatteesta. Tämä tarkoittaa, että asiat tulisi päättää ja hoitaa mahdollisimman lähellä kansalaisia, mieluiten heidän omasta toimestaan. (Toiva 2002, 6, 16, 24.) Vuoden 2000 alusta voimaan tullut maankäyttö- ja rakennuslaki (5.2.1999/132) velvoittaa ottamaan asukkaat entistä paremmin huomioon suunnitteluprosessissa. Osallisten kanssa on nykyisin käytävä

vuoropuhelua ja hankkeista on tehtävä osallistumis- ja arviointisuunnitelma. (Bäcklund & Kurikka 2008, 15–16, 20.)

Velvoitteiden lisäksi kunnille on tarjolla apua ja vinkkejä kuntalaisten osallistamiseen. Esimerkiksi Kuntaliitto (2017) on laatinut kattavan työkalupakin osallistamisen keinoista käyttäjälähtöisyyden ja vuorovaikutuksen kehittämiseen. Osallistamiseen soveltamiskelpoista tietoa vapaaehtoisuudesta ja omaehtoisen toiminnan tukemisesta löytyy Kansalaisareenan (2016b) internetsivustolta. Aalto yliopiston koordinoima ArtsEqual -hanke (2017) tuottaa viimeisimpiin tutkimuksiin pohjautuvia toimenpidesuosituksia päättäjien käyttöön. Suositusten teemat käsittelevät kulttuurin hyvinvointivaikutuksia.

2.3 Kuntaorganisaatiot osallistajina

Tarkastelen seuraavaksi keinoja, joilla Suomen suurimmat kaupungit, Helsinki ja Espoo huomioivat osallisuutta omassa toiminnassaan.

Helsinki nostaa osallisuutta vahvasti esiin kaupunkistrategiassa, osallistavan alueellisen kulttuurityön toimintamallissa (Helsingin malli) ja kesäkuussa 2017 käyttöön otetussa osallisuus ja vuorovaikutusmallissa. Parhaillaan uusia suuntaviivoja siirretään käytäntöön kaupungin toimialoille. Kehitystyö jatkuu vapaaehtoistoiminnan mallin ja osallisuuden raportoinnin mittarien luomisella. (Helsingin kaupunki 2017b, 3, 5; Helsingin kaupunki 2017c; Yleiset kulttuuripalvelut 2017.)

Osallistuva Espoo on yksi neljästä Espoon valtuustokauden 2017–2021 kehitysohjelmista. Se linjaa, että Espoo onnistuu siinä, mihin saa kaupunkilaiset mukaan. Tavoitteena on muun muassa lisätä osallistumisen helppoutta, asukkaiden lähitekemistä ja omatoimisuutta. Kansalaistoiminta nähdään kaupunkia määrittelevänä ja vetovoimaa lisäävänä tekijänä. Kulttuurin toimintayksiköille osallisuus näkyy selvästi KulttuuriEspoo 2030:n linjauksissa (kts. kappale 1.1). (Espoon kaupunki 2015a; Espoon kaupunki 2017a; Espoon kaupunki 2017e.)

Kaupungeilla ja niiden eri toimialoilla on vaihtelevia käytäntöjä osallistaa. Kaupunkilaiset voivat esimerkiksi antaa palautetta, äänestää, tehdä kuntalaisaloitteita, osallistua asukasilloihin, erilaisiin hankkeisiin ja neuvottelukuntiin tai seurata niiden työtä (Espoon kaupunki 2017d; Helsingin kaupunginkanslia 2017). Sosiaali- ja terveystieteillä osallisuutta tuetaan lisäämällä tiedonsaantia, vertaisryhmillä ja mahdollisuudella osallistua oman hoidon suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin (Kanste, Halme, Nykänen & Perälä 2014, 192). Kaupunkilaiset voivat osallistua kaupungin tarjoamiin vapaaehtoistehtäviin tai yhteisöllisten taide- ja kulttuuriteosten toteuttamiseen kaupunkitilassa (Espoon kaupunki 2017g; Espoon kaupunki 2017h; Helsingin kaupunki 2017d; Kanneltalo 2017b; Sosiaali- ja terveystieteiden toimiala 2017). Asukkailla on merkittävä rooli sisällöntuottajana erilaisissa kaupunkitapahtumissa, kuten Taiteiden yössä, Lähiöfestivaalissa tai Espoo-päivässä (Egnahem media Oy 2017; Espoo-päivä 2017; Helsingin juhlat 2017).

Yksi osallistamisen muoto on osallistuva budjetointi. Siinä kaupunkilaiset pääsevät vaikuttamaan julkisen budjetin käyttöön. Espoossa on kokeiltu esimerkiksi puistosuunnittelua budjetointipelin avulla (Espoon kaupunki 2015b). Espoon nuorisopalvelut järjestää vuosittain ManiMiitin, jossa kahdeksaluokkalaisten mukana päättämässä nuorisopalveluiden rahankäytöstä (Espoon kaupunki 2017b). Keväällä 2017 Espoossa tehtiin entistä osallistavampi osallistuvan budjetoinnin kokeilu. MunIdea -hankkeessa kaupunkilaiset kilpailivat siitä, kuka saa kaupungilta rahoitusta oman ideansa toteuttamiseen. (Espoon kaupunki 2017c.)

Osallistumisen ja osallisuuden muodot ja määrä vaihtelevat kaupungeissa ja niiden organisoimissa hankkeissa. Samoin vaihtelee se, mille osallistumisen tasolle toimien kautta päästään. Kaikkien toimenpiteiden avulla halutaan tuoda kaupunkilaisten ääni paremmin kuuluviin ja kaupunkilaiset aidosti mukaan toimintaan. Jopa niin, että kaupunkilaiset ovat aitoja, aktiivisia toimijoita, eli kiivenneet osallistumisen ylimmälle askelmalle (Virolainen 2017, 97).

2.4 Osallistamisen hyvinvointivaikutukset

Ennen kuin kuntaorganisaatio ryhtyy osallistamaan, tulee pohtia miksi osallistetaan. Ylhäältä annettujen velvoitteiden lisäksi osallistajan on tunnettava työnsä syvällisempi merkitys ja vaikutukset. Kunnan kulttuuriorganisaation kohdalla vaikutuksia voi kartoittaa sekä kulttuurin että osallistumisen tutkimuksen kautta.

Osallistava toiminta tarjoaa mahdollisuuden ihmissuhteiden luomiseen ja yhteisöllisyyden kokemuksiin. Tutkimukset osoittavat, että yhteisöllisyys ja hyvät ihmissuhteet lujittavat yksilön hyvinvointia (Ansio, Furu & Houni 2016).

Osallistavien, taidelähtöisten menetelmien hyvinvointivaikutukset ovat kiistatottomat. Taiteellinen osallistuminen nähdään osana kulttuurisia perusoikeuksia. Osallistuminen tuottavaa parempaa elämänlaatua ja takaa elinikäistä oppimista. (Lehikoinen & Vanhanen 2017, 8, 11–14.)

ArtsEqual -hankkeen toimenpidesuositus kehottaa lisäämään osallistavan taiteen saatavuutta ja madaltamaan osallistumisen kynnystä. Yhteisöllinen taide-toiminta tarjoaa tilaisuuksia kohdata ihmisiä ja jakaa omia kokemuksia. Osallistujan itsetunto, itseluottamus, sosiaalisuus ja yhteisöön kuulumisen tunne kasvavat ja yksinäisyys vähenee. (Ansio ym. 2016.)

Tämä ArtsEqual policy brief on tarkoitettu päättäjille, kansalaisjärjestöille, seurakunnille, medialle ja kaikille, joita kiinnostaa suomalaisten yksinäisyyden ja sen seurausten lievittäminen.

Taide torjuu yksinäisyyttä

Heli Ansio, Patrick Furu ja Pia Houni

Yksinäisyys on kasvava ongelma, jota voidaan torjua matalan kynnyksen osallistavalla taide- ja kulttuuritoiminnalla.

Suomen aikuisväestöstä yksinäiseksi olonsa tuntee yli 400 000 henkilöä.

Kuva 1. Taide torjuu yksinäisyyttä -toimenpidesuositus tuo tutkimustietoa esiin ymmärrettävässä ja visuaalisesti houkuttelevassa muodossa. (Ansio ym. 2016.)

2.5 Osallistumisen asema yhteiskunnassa

Suomen hallitus on määritellyt hallitusohjelmassaan, että kokemusasiantunte muksen käyttöä ja ihmisten osallisuutta tulee vahvistaa. Tämän ajatellaan tapahtuvan eri organisaatioiden välisten kumppanuuksien kautta. (Valtioneuvosto kanslia 2015.) Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripolitiikan strategia 2025:n tavoitteissa osallisuus ja osallistuminen kulttuuriin on yksi kolmesta pääkohdasta. Tavoitteena on, että ”osallisuus kulttuuriin on lisääntynyt ja eri väestöryhmien erot osallistumisessa ovat kaventuneet”. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017b, 34.) Näin ollen myös kulttuuripolitiikka ja lukuisat hankkeet ympäri Suomen ovat ottaneet asiat omakseen (Hautio 2015, 74–84). Osallistamiseen on osoitettu erillisrahoitusta, kuten opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä kulttuurin kokeilu- ja kehittämishankeavustus, jolla pyritään laajentamaan kulttuurin yleisöpohjaa, osallisuutta ja osallistumista (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017a).

Osallistuminen ja osallisuus käsitetään kansalaisten perusoikeuksiksi ja ne on kirjattu EU-, valtio ja kaupunkitasojen linjauksiin. Lisäksi niiden hyvinvointivaikutukset on todistettu kiistattomasti (kts. luku 2.4). Silti ne eivät toteudu toivotulla tavalla. Sitran vuoden 2017 megatrendeistä yksi käsittelee edustuksellisen demokratian kriisiä. Nykyinen elämänmuoto on lisännyt persoonattomuutta ja yhteisöllisyys on kadonnut. Toisaalta aikamme korostaa yksilöitä. Demokratia kaipaakin nyt lujittamista, uudenlaisia keinoja ja entistä parempaa osallisuuden toteutumista. Osallistamisen avulla voidaan lisätä yhteisöllisyyden tunnetta, mikä puolestaan lujittaa yhteiskunnan yhteen. Lähellä kuntalaisia olevat kuntaorganisaatiot ovat aitiopaikalla toteuttamassa kaivattua osallisuutta. (Espoon kaupunki 2015a 8–9, 14; Helsingin kaupunki 2017b; Kiiski Kataja 2017; Sitra 2015; Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2010; Valtioneuvosto 2017).

Onnistunut osallistaminen voi lähteä pienistä teoista. Kun Juuan kunnanjohtaja, Markus Hirvonen sai valituksia mopoilijoista hän osoitti heittäytymiskykyä ja tilannetta etsimällä lainamopon sosiaalisen median avulla (kuva 2). Hirvonen halusi välttää hätiköidyt johtopäätökset asian suhteen ja tutustua nuorten moporinkiin (Rummukainen, 2017b).

Markus Hirvonen

15. elokuuta · Juuka, North Karelia · 🌐

Olisiko jollain Juuassa lainata minulle MOPOA? Juuassa on paljon aktiivisia mopoilijoita ja ajattelin kysyä, ottaisivatko minut mukaan moporingille jonakin iltana. Olisi mukava tutustua mopokulttuuriin ja jutella nuorison ajatuksista samalla.

Kuva 2. Kunnanjohtajan lainamopon etsintäilmoitus sosiaalisessa mediassa (Hirvonen 2017).

Hirvosen teko johti onnistuneeseen osallistamiseen ja nosti kunnanjohtajan ja nuorten väliseen vuorovaikutukseen aivan uudelle tasolle. Tempaus huomattiin valtakunnallisesti tiedotusvälineissä ja puheviestinnän yhdistys Prologos ry palkitsi Hirvosen teon Vuoden 2017 vuorovaikutusteko -kunniamaininnalla. (Rummukainen, 2017a).

Sosiaalinen media ja siellä ennakkoluuttomasti toimivat virkamiehet ovat muutoinkin helpottaneet asukkaiden tiedon saantia ja päättäjien tavoittamista, eli lisänneet osallistumisen mahdollisuuksia konkreettisesti. Esimerkkisi Helsingin ympäristö- ja rakennustoimen apulaiskaupunginjohtajana toimiessaan Pekka Sauri oli hyvin aktiivinen Twitterissä (kuva3). Sauri jakoi tietoa ja vastaili kaupunkilaisten kysymyksiin vilkkaasti omalla Twitter -tilillään. (Jaskari 2017.)

Kuva 3. Pekka Sauri on kirjoittanut vajaassa seitsemässä vuodessa yli 30 tuhatta twiittiä. (Twitter @pekkasauri. Kuvankaappaus. Viitattu 13.11.2017.)

Ennakkoluulottomuutta ja itsensä voittamista osoittaa hyvin myös verohallinto, jolla on käytössään useita sosiaalisen median kanavia, mukaan lukien Snapchat. (Verohallinto 2017.)

2.5 Osallistumisen tasot

Osallistumisen määrän ja intensiteetin vaihtelua voidaan havainnollistaa osallistumisen tasomallin avulla. Jutta Virolainen (2015, 23) on jalostanut osallistumistutkimuksen klassikkona pidettävän Sherry R. Arnsteinin (1969, 217) osallistumisen asteikkoa laatimalla kulttuuriin osallistamisen tasomallin (kuvio 2). Käytän Virolaisen luomaa tasomallia kuvaamaan eri osallistumisen asteita. Se soveltuu mielestäni erittäin hyvin kuntaorganisaation osallistamisen tarkasteluun.

Kuvio 2. Kulttuuriin osallistamisen tasot julkisen kulttuuripolitiikan näkökulmasta (Virolainen 2015, 97).

Virolaisen mallissa osallistumisen määrän ja säännöllisyyden katsotaan lisäävän osallisuutta. Alimmalla tasolla on passiivinen, satunnaisesti osallistuva *kansalainen*. Kansalaisella on oikeus osallistua, eli pääsy palvelujen ääreen. Seuraavalla tasolla on *kävijä*, joka ottaa vastaan sisältöjä ja sopeutuu valmiisiin palveluihin. Hänellä on mahdollisuus vaikuttaa palveluihin esimerkiksi kävijätutkimuksen kautta, mutta hänellä ei ole todellista päätösvaltaa.

Kun toimintaan osallistuminen lisääntyy ja muuttuu aktiivisemmaksi nousee osallistumisen kolmannelle portaalle ja kävijä muuttuu *osallistujaksi*. Osallistuja osallistuu palvelujen suunnitteluun, yhteistyöhön palveluntarjoajan kanssa tai vaikkapa yleisötyöhön. Ylimmällä osallistamisen tasolla on osallisuus. Siellä alimman tason kansalainen on muuttunut *toimijaksi*. Toimija on aktiivinen ja osallistuminen on säännöllistä. *Osallisuuden* tasolla kulttuuritoimintoja kehitetään ja niistä päätetään yhteisölähtöisesti. Osallisuus saa toiminnan rinnalle vahvan sosiaalisen ulottuvuuden, jolloin toimija valtaistuu tai voimaantuu. (Virolainen 2015, 96–97.)

2.6 Sisäinen motivaatio osallistumisen tukipilarina

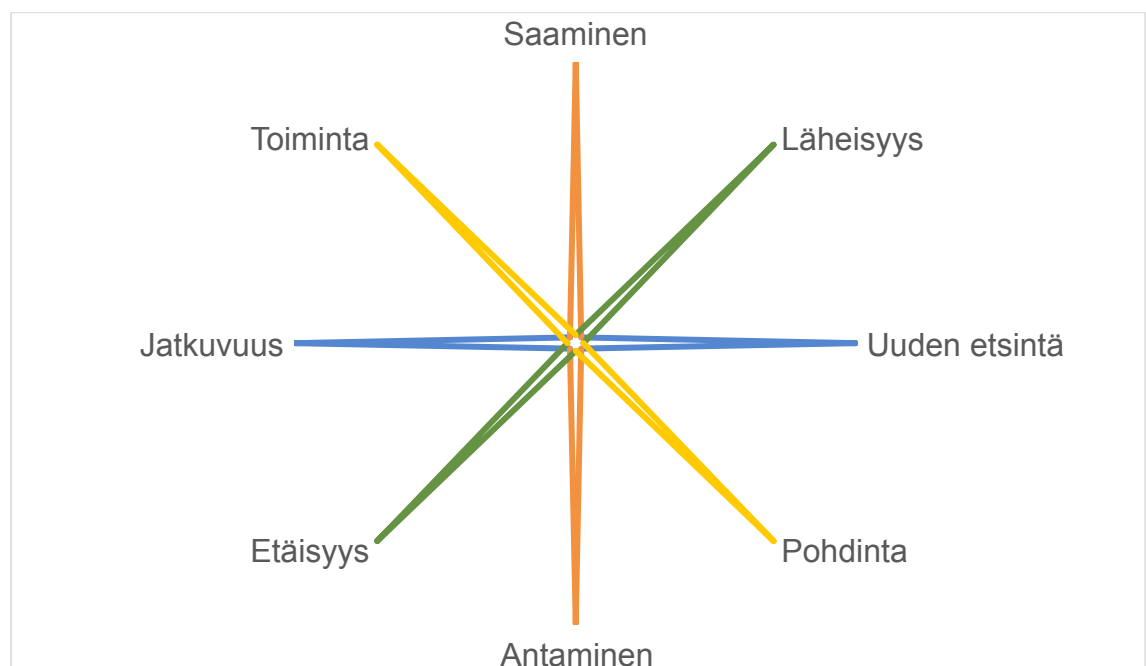
Kun organisaatio haluaa osallistaa ihmisiä, se haluaa ihmiset toimimaan. Pohdin seuraavaksi sitä, mistä toiminta saa motivaationsa. Motivaatiota, aivan kuten osallisuuttakin on pyritty selittämään lukuisilla eri teorioilla. Motivaatio on monisyinen, monimutkainen ja muuttuva prosessi, johon vaikuttavat lukuiset ihmisen henkilökohtaiset ja ulkoiset tekijät. Tämän vuoksi sen mittaaminen ja siihen vaikuttaminen on vaikeaa. Motivaatio vaikuttaa siihen, miksi toimimme juuri tietyllä tavalla. (Liukkonen, Jaakkola & Kataja 2006, 10–12.)

Nykytutkimuksessa motivaation lähteinä pidetään pyrkimyksiä, tavoitteita ja erilaisia ajatusprosesseja eli tekemiämme tulkintoja, ennakoiteja ja odotuksia. Ihmisen persoonallisuustekijät, sosiaalinen ympäristö, ajattelu ja tiedonkäsittely muodostavat prosessin, joka vaikuttaa toimintaamme. Ihmisen motivaatio vaikuttaa siihen mitä tehtäviä hän valitsee ja miten sitoutuneesti hän ne toteuttaa. Motivoitunut ihminen keskittyy, yrittää enemmän, toimii laadukkaasti ja omasta vapaasta tahdostaan. Motivaatiota edesauttaa kontrollin minimointi ja itsemääräämisoikeuden kasvattaminen. Ihminen sitoutuu merkitykselliseksi koettuun tehtävään. (mt. 20, 24, 28, 34, 36.)

Puhtaasta tekemisen ilosta toimiminen antaa tekijälle energiaa ja hän on sisäisesti motivoitunut. Se vahvistaa myönteisiä tunteita, ajatuksia ja käyttäytymis-

malleja. Sisäisesti motivoitunut kokee pätevyyttä, itsearvostusta ja oman tekemisen kontrollointia. Pystyvyysusko eli tunne siitä, että pärjää, lisää motivaatiota. Pystyvyyden kokemukseen vaikuttavat aikaisemmat onnistumisenkokemukset, saatu palaute, toisten ihmisten havainnointi ja ihmisen psykofysiologinen tila. (mt., 28–33, 72, 87, 101.)

Anne Birgitta Yeung (2005) on tarkastellut vapaaehtoisuuden motivaatioelementtejä ja luonut vapaaehtoisuuden motivaation timanttimallin (kuvio 3). Mallin avulla voidaan tarkastella vapaaehtoistoimintaan osallistumisen vaihtelevia syitä visuaalisesti. On huomattava, että motivaatiotekijät eivät ole arvotettavissa suhteessa toisiinsa, vaan kaikenmuotoiset motivaatiotimantit ovat yhtä arvokkaita. Osallistamisen kannalta merkittävää on huomioida tämä motivaation syiden vaihtelu ja se, että ihminen sitoutuu omaksi kokemaansa ”minun juttuun”. (Yeung, 2005, 105–109, 121–123.)

Kuvio 3. Vapaaehtoisuuden motivaation timanttimalli. Timantin sakarat muodostavat ulottuvuusparit, joiden väliin asettuvat vapaaehtoistoiminnan motiivit. (Yeung 2005, 107.)

Osallistajan on tarjottava jokaiselle juuri häntä motivoivia mahdollisuuksia tulla mukaan. Vapaaehtoisuuden motivaation timanttimalli soveltuu työkaluksi osallistumis-

motivaatioiden tarkasteluun ja sitä kautta osallistamistoimenpiteiden suunnitteluun.

2.7 Vapaaehtoisuus ja aktiivinen kansalainen osallisuuden lähikäsitteinä

Vapaaehtoisuus voi olla yksi osallistamisen keino. Vapaaehtoisuudessa tärkeää on yhteistoiminnallisuus, antaminen ja auttaminen. Vapaaehtoisuuden avulla pääsee osallistumaan yhteisiin asioihin ja saa osallistumisen, hyvän elämän ja kohtaamisten kokemuksia. Kiinnostavaa vapaaehtoistoimintaa syntyy, kun osallistujat otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun, vapaaehtoisia rohkaistaan, heidän kanssaan keskustellaan, heitä kiitetään, arvostetaan ja heille annetaan palautetta. (Nylund & Yeung 2005, 13–15, 30–32.) Vapaaehtoisuus perustuu toiminnan vastikkeettomuuteen (Makkonen & Möttönen 2013, 5–9).

Aaro Harju (2005) avaa sitä, miten vapaaehtoistoiminta on tapa ilmentää aktiivista kansalaisuutta. Aktiivinen kansalainen voi toimia, vaikuttaa ja osallistua omassa elinyhteisössään tai laajemmin yhteiskunnassa, ollen myös asiakas ja kuluttaja. Vapaaehtoistoiminta voi kasvattaa ihmisen kykyä osallistua, toimia, vaikuttaa, kohdata toisia ja kommunikoida.

Aktiivinen kansalaisuus koostuu Harjun mukaan neljästä näkökulmasta. Ensimmäkin identiteetistä, joka määrittelee yksilön paikan yhteisössä ja sisältää hänen arvomaailmansa. Toiseksi aktiiviseen kansalaisuuteen kuuluu osallistuminen. Sitä voi toteuttaa osallistumalla sosiaalisiin aktiviteetteihin, kuten harrastuksiin tai yhteiskunnallisiin toimintoihin, eli esimerkiksi äänestämällä. Osallistumalla ihminen voi myös vaikuttaa yhteisönsä asioihin. Osallistuminen on tahto- ja motivaatiokysymys ja lähtee jokaisesta itsestään. Osallistuminen, esimerkiksi vapaaehtoistoiminta antaa osallisuutta, sekä kokemisen, kuulumisen ja mukanaolon tunteita. Tunne, että kuuluu yhteisöön ja voi vaikuttaa sen toimintaan ovat ihmisen perustarpeita. Kolmanneksi aktiivinen kansalainen pyrkii kohtaamisiin. Sosiaalisina olentoina tarvitsemme läheisyyttä, keskustelua, yhteisiä kokemuksia ja mielipiteiden vaihtoa toisten kanssa. Neljäs aktiivisen kansalaisuuden määrittelyn näkökulma on itsestä ja muista välittäminen. Itsestä huolehtiminen laajenee välittämisen kehänä lähiympäristöön, yhteiskuntaa ja jopa maailmanlaajuisesti. (mt. 67–70.)

3 MENETELMÄT

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen, eli laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa kerätään paljon syvällistä tietoa pieneltä tutkimusjoukolta. Näin tutkittavaa teemaa ymmärretään paremmin ja kokonaisvaltaisemmin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 104–105.) Käytän opinnäytetyöni tutkimusmenetelminä toimintakokeilua, teemahaastattelua, osallistuvaa havainnointia ja oman toiminnan reflektointi.

3.1 Kokeilemalla kehittäminen

Kokeilukulttuurissa ajatellaan, että sitä, mitä ei voi suunnitella, kannattaa kokeilla. Kokeilut sopivat hyvin kehittämisen keinoiksi tilanteessa, joissa suunnittelun tueksi ei ole valmiina paljoa tietoa tai halutaan testata jotakin olettamusta. Kokeilemalla kehittäminen kannustaa kysymään asioita niiltä, keitä asia koskee.

Kokeilut ovat oppimisen välineitä ja ne vievät kehittämistä käytäntöön. Kokeillessa työ etenee askel askeleelta. Saatuja ideoita testataan nopeasti, kevyesti ja edullisesti. Testaamisen avulla pienennetään tutkittavaan asiaan liittyvää epävarmuutta. Kokeiluilla saadaan tietoa, jota ei ole mahdollista saada millään muulla tavalla. Kokeilemalla kehittämisessä asiat voivat edetä epälineaarisesti, toisin kuin perinteisemmässä suunnittelukulttuurissa. Kokeilukulttuuri on perinteistä ajattelua joustavampaa. Siinä ei välttämättä tiedetä mitä lopputulemat ovat. Kokeillessa sallitaan epävarmuutta ja odottamattomia lopputuloksia. Kokeilujen kautta pyritään luomaan pysyviä, uusia toimintamalleja. (Hassi, Paju & Maila 2015, 35–37; Paju & Rekonen 2014; Sitra 2012.)

Espoon kaupunki linjaa syksyllä 2017 päivitettyssä Espoo-tarina 1.1 -strategiassa, että kaupunki ottaa käyttöön kokeilukulttuurin. Tällä tarkoitetaan sitä, että kaupungin henkilöstöä kannustetaan kokeiluihin ja kehittämään omia toimintatapojaan jatkuvasti. (Espoon kaupunki 2017a, 5, 11.)

3.2 Teemahaastattelu

Haastattelu on joustava tiedonkeruumenetelmä. Se mahdollistaa lisäkysymykset, vastausten selventämisen ja haluttujen teemojen syventämisen. (Hirsjärvi & Hurme 2010, 22, 34–35.) Valitsin tiedonkeruumenetelmäksi teemahaastattelun. Se on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, joka pohjautuu tutkittavasta ilmiöstä olevaan taustatietoon. Haastattelu kohdennetaan valittuihin teemoihin. Menetelmä korostaa asioiden merkityksiä. (mt. 47–48.)

Toteutin toimintakokeilun jälkeen neljä teemahaastattelua, haastattelujen kysymysrungot liitteessä 3. Osallistujien kokemuksia keräsin haastattelemalla kahta toimintakokeiluun osallistunutta henkilöä, eli Ninel Grönholm-Turtolaa ja Anna Luttista. Osallistajan puheenvuoron työlleni antoivat ympäristömuotoilija Niko Riepponen (Espoon kaupunki) ja kulttuurituottaja Tiina Laukkanen (Kanneltalo, Helsingin kaupunki). Toteutin kaksi haastattelua haastateltavan työpaikalla ja kaksi Pikku-Aurorassa. Kaikki haastateltavat antoivat luvan käyttää materiaalia ja heidän omia nimiään opinnäytetyössäni.

3.3 Havainnointi

Valitsin havainnoinnin täydentämään muita tiedonkeruumenetelmiäni, koska sen avulla on mahdollista kerätä tietoa ennakoimattomista, nopeasti muuttuvista tilanteista ja silloin, kun tutkittavasta aiheesta tiedetään vähän. Havainnointia voi suorittaa eri tavoin. Keskeiset menetelmien erot ovat siinä, onko tutkija piilossa vai nähtävillä ja osallistuuko hän toimintaan vai ei. Olen itse aina läsnä ja osallistuin tutkimustilanteissa toimintaan, joten kyseessä on osallistuva havainnointi. En käytä havainnointilomaketta, vaan kirjaan vapaamuotoisesti havaintoni ja kokemukseni opinnäytepäiväkirjaan. (Kananen 2012, 95–98; Tuomi & Sarajärvi 2013, 81–82.)

Havainnoin opinnäytetyöni tekemisen aikana myös itseäni ja omaa toimintaani, eli toteutan itsereflektiota. Pyrin olemaan tietoinen ja ymmärtämään omaa toimintaani ja sen päämääriä. Tarkkailen sitä, miten toimin osallistajana ja miten

saan tallennettua itselleni kertynyttä hiljaista tietoa osallistamisen malliin. (Virtuaali ammattikorkeakoulu 2017.)

4 MEIDÄN AURORA TOIMINTAKOKEILU

4.1 Meidän Aurora -toimintakokeilun tausta

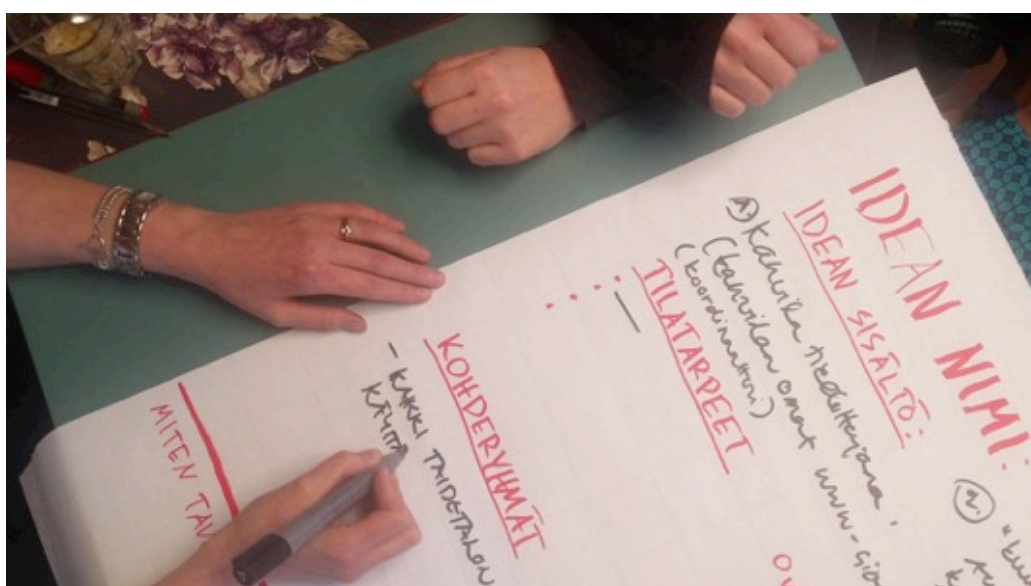
Opinnäytetyöni yhtenä tavoitteena on asukkaiden osallistaminen käytännössä. Toimintakokeilussa pyrin pääsemään osallistamisen ylimmälle tasolle, eli osallisuuden tasolle. Osallisuudessa *kansalainen* on muuttunut *toimijaksi*. Hän osallistuu aktiivisesti ja säännöllisesti toimintaan. (Virolainen 2015, 96–97.) Ylimmälle osallistamisen tasolle päästäkseni minun on kysyttävä ihmisiltä, mitä he haluaisivat tehdä ja sitten tarjottava siihen mahdollisuus. Tästä tarpeesta syntyi Meidän Aurora -toimintakokeilu. Siinä asukkaille tarjottiin mahdollisuus toteuttaa juuri toivomaansa sisältöä. Toimintapäiväksi valikoitui sunnuntai 27.8.2017, joka on osa Espoo-päivän tapahtumakokonaisuutta. Meidän Aurora tarjosi vapaat kädet sisällön tuotantoon, huomioon oli otettava vain se, että Espoo-päivän ohjelman on oltava maksutonta ja uskonnollisesti ja poliittisesti sitoutumatonta. Ajallinen rajaus satoi toimintakokeilun osaksi Pikku-Auroran muuta toimintaa.

Espoo-päivä on Espoon kaupunkitapahtumien koordinoima kaupungin syntymäpäiväjuhla. Suomi 100 -juhlavuoden kunniaksi Espoo-päivä oli vuonna 2017 kolmipäiväinen. Tapahtuma koostuu sadoista kaupunkilaisten, yhteisöjen, yritysten ja kaupungin organisaatioiden toteuttamista avoimista ovista, esityksistä ja kyläjuhlista eri puolilla kaupunkia. (Espoo-päivä 2017; Vanhala 2017.)

Meidän Aurora täydensi Espoo-päivän ohjelmaa tuomalla yhdessä tekemisen ja asukkaiden äänen osaksi kokonaisuutta. Meidän Auroran lähtökohta oli Joo -asenne, eli pyrkimys mahdollistaa kaikki asukkailta tulevat ideat. Toimintakokeilussa tavoiteltiin ensisijaisesti asukkaita, eli yksittäisiä kaupunkilaisia. Myös erilaiset organisaatiot ja Pikku-Auroran muut toimijat olivat tervetulleita mukaan.

4.2 Meidän Aurora käynnistyy

Kevään 2017 aikana Pikku-Aurorassa järjestettiin kaksi Auroranilta -nimistä asukastilaisuutta. Niissä kartoitettiin yhdessä asukkaiden ja yhteistyötahojen kanssa Pikku-Auroran tulevaisuuden haaveita (liite 4). Meidän Aurora -toimintakokeilu alkoi kevään kolmannessa Auroranillassa. Tapaamisen tavoitteena oli suunnitella toimintaa Meidän Aurora -tapahtumapäivään. Kutsuin iltaan aikaisemmissa tapahtumissa mukana olleita sähköpostilla ja mainostin tapahtumaa Pikku-Auroran tiedotuskanavissa.

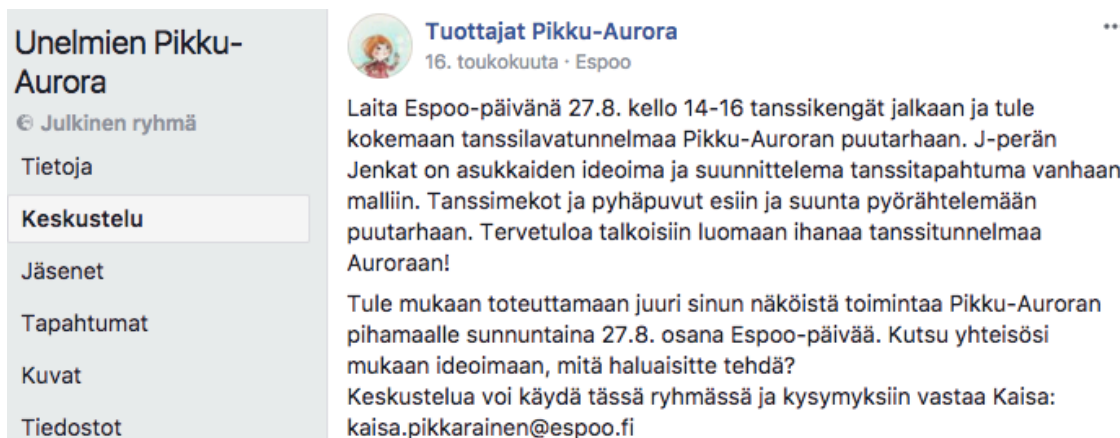

Kuva 4. Osallistavassa ideoinnissa asukkaat työstävät itse omia ideoitaan.

Kuva: Kaisa Pikkarainen

Auroraniltaan saapui kaksi toiminnasta kiinnostunutta henkilöä. Molemmat olivat olleet mukana aikaisemmissa Auroran illoissa. Illan ideointimenetelmä pohjautui Open Space -menetelmään. Siinä luotetaan siihen, että tilanne tuottaa juuri siinä tilanteessa tärkeimmät asiat (Karreinen 2017). Tällä pyrittiin siihen, että toiminta olisi aidosti osallistujien lähtökohdista syntyvää. Toimin itse keskustelun fasilitaattorina. Keskustelussa syntyi idea tanssitapahtumasta ja lavatanssitunnelmasta. Tämä sai molemmat osallistujat syttymään. Päätimme saman tien, että toteuttaisimme ”vanhanajan” tanssitapahtuman, joka sai nimekseen J-pe-

rän Jenkat. Suunnittelu eteni ensimmäisessä tapaamisessa pitkälle ja sitä jatkettiin Unelmien Pikku-Aurora -ryhmää Facebookissa.

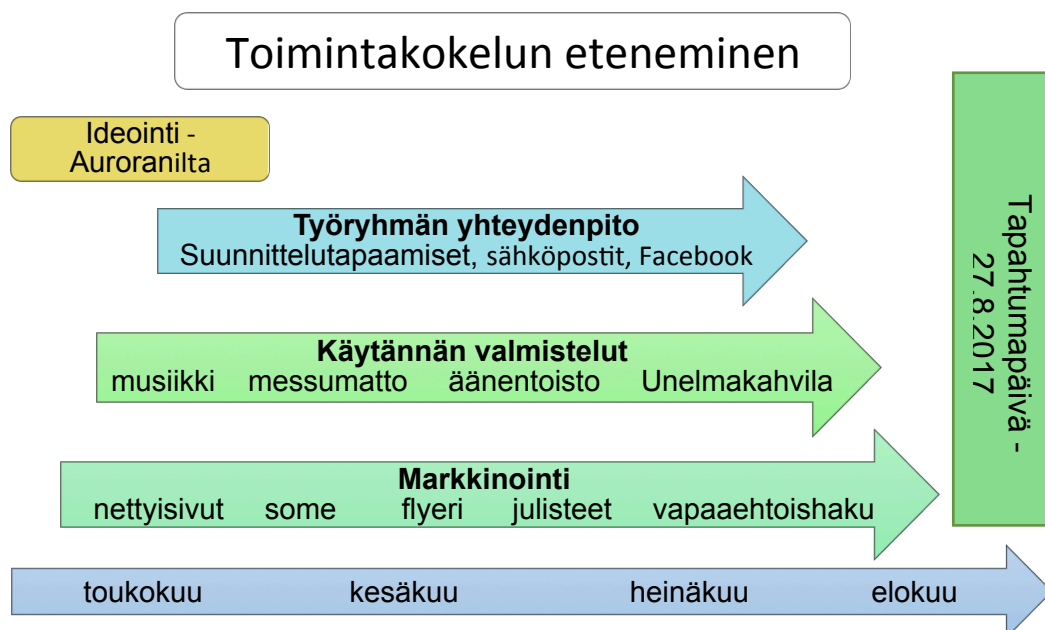
Kuva 5. Uusien tapahtumien kuvastekstejä hiottiin yhdessä Unelmien Pikku-Aurora Facebookiin -ryhmässä. (Kuvankaappaus. Viitattu 2.11.2017.)

Jenkkojen työryhmä toimi pääasiassa etänä, joten käytimme viestittelyn apuna sosiaalisen median kanavia. Lisäksi pidimme Jenkkojen suunnittelutapaamisen noin kerran kuukaudessa Pikku-Aurorassa. Niissä käytiin läpi kulloinkin ajankohtaisia valmisteluihin liittyviä asioita. Viimeinen suunnittelutapaaminen pidettiin tapahtumaviikolla. Tapaamisissa huomasin kuinka omistautuneita ja innokkaita osallistujat olivat. Tapaamiset edistivät asioita tehokkaasti. Yksikin paikalla oleva, asiasta innostunut ihminen, luo hyvää tunnetta ja tapahtuma tuntuu todellisemmalta. Sitoutuneet tekijät antavat virtaa myös minulle, osallistajalle.

Olimme osallistujien kanssa ideoineet kahvitarjoilua J-perän Jenkkoihin. Työryhmän pienen koon vuoksi Pikku-Aurora päätyi järjestämään kahvilan erillään Jenkkojen työryhmästä. Kahvila sai nimekseen Unelmakahvila, koska Pikku-Auroran asiakkaat olivat toivoneet sitä jo pitkään.

J-perän Jenkat -tapahtuman toteutuksen eteneminen on kuvattu kuvioon 4.

Meidän Auroran ja myös J-perän Jenkkojen markkinointi jäi pienen työryhmän vuoksi suurelta osin minun tehtäväkseni. Toisaalta se oli myös luontevaa, sillä minulla oli pääsy Pikku-Auroran sosiaalisen median kanaviin ja nettisivulle.

Kuvio 4. J-perän Jenkat -tapahtuma toteutuksen eteneminen kesällä 2017.

Näitä kanavia käytin monipuolisesti markkinoidessani tapahtumapäivää mahdollisuutena toteuttaa sisältöjä Pikku-Auroraan ja J-perän Jenkkoja mahdollisuutena tulla mukaan valmiiseen työryhmään. Lähetin lähialueen toimijoille ja muille mahdollisesti asiasta kiinnostuneille tiedotteen sähköpostilla. Tein tapahtumille julisteet (kuva 16, liite 5) ja esitteen (kuva 17, liite 5). Materiaalia jaettiin Pikku-Aurorassa ja lähialueilla. Lista kokeilun aikana käytetyistä markkinointikanavista ja esimerkkejä niistä liitteessä 5.

4.3 Meidän Aurora -tapahtumapäivä: J-perän Jenkat

Toimintakokeilun tapahtuma-aika oli sunnuntaina 27.8.2017 kello 14–16. Ohjelmassa oli J-perän Jenkat -tanssitapahtuma ja Unelmakahvila. Jenkat oli ainoa toteutettu tapahtuma, sillä Meidän Auroran ei ilmoittautunut uusia tapahtumanjärjestäjiä. En myöskään tavoittanut uusia vapaaehtoisia J-perän Jenkkoihin markkinoinnin kautta. Sen sijaan osallistujat toivat kumpikin mukanaan uusia jäseniä työryhmään. Toinen heistä toi mukanaan yhden henkilön ja toinen kaksi. Työryhmässä oli mukana kaiken kaikkiaan kuusi osallistujaa ja minä osallistajana. Kuudes osallistuja oli sattumalta paikalle tullut henkilö. Työryhmä

osoittautui sopivan kokoiseksi. Jokaiselle oli tekemistä ja kaikki tarpeellinen saatiin tehtyä aikataulun puitteissa. Työryhmän lisäksi Unelmakahvilaa piti kaksi henkilöä.

Tulimme Pikku-Auroraan aamupäivällä valmistelemaan tapahtumaa. Suurimmat työt olivat äänentoiston pystyttäminen ja tanssialustan rakennus, eli messumaton levittäminen ja teippaus yhtenäiseksi alustaksi. Unelmakahvila toimi teltassa tanssilavan vieressä. Äänentoistokalusto oli lainassa aluekulttuuripalvelujen toisesta toimipisteestä. Hoidimme äänentoiston yhdessä osallistujien kanssa ilman erillistä teknikkoo, koska tarvittavat järjestelyt ja laitteet olivat melko yksinkertaiset.

Kuva 6. J-perän Jenkat tanssittiin 50 neliömetrin messumatolla. Puutarhakalusteet pitivät maton paikallaan. Kuva: Kaisa Pikkarainen.

Aloitimme J-perän Jenkat tapahtuman taustaa esittelevällä puheenvuorolla. Sen jälkeen toinen osallistujista opetti paikallaolijoille jenkan askelia. Alussa tanssimatto oli täysi tanssiaskelten opettelijoita. Tanssi-intoa riitti hyvin ensimmäisen tunnin. Sitten useat ihmiset siirtyivät kahvittelemaan tanssilavan ympärillä oleviin pöytiin. Jenkkojen viimeisen tunnin aikana tanssilattia oli toisinaan tyhjä, toisinaan siellä pyörähteli muutamia tanssijoita. Jenkkojen tunnelma oli lämmin ja iloinen. J-perän Jenkkojen kävijämäärä oli yhteensä 108 henkilöä. Paikalla oli lapsiperheitä, keski-ikäisiä pariskuntia ja muita tanssijoita.

Tapahtumapäivän päätteeksi purimme työryhmän kanssa tanssimaton ja ää-
mentoiston sekä siivosimme piha-alueen. Työryhmä hoiti loppusiivouksen tehokkaasti. Purkamisen lomassa keskustelimme siitä, miten tapahtuma oli onnistunut. Iloitsimme yhdessä suuresta kävijämäärästä. Osallistujat heittivät ilmoille halun toistaa tapahtuma uudelleen ja tehdä siitä perinne.

Kuva 7. J-perän Jenkoissa kerrattiin jenkan askelia ennen tanssiin ryhtymistä.

Kuva: Kaisa Pikkarainen

Väsinyt mutta onnellinen kuvaa osuvasti Jenkkojen jälkeistä omaa tunnelmaani. Toimintakokeilu onnistui kaikilta osin hienosti. Työryhmä puhalsi yhteen hiiheen yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. Työryhmässä oli ahkeria ja omaaloitteisia ihmisiä. Kaikki järjestelyyn osallistuneet pystyivät antamaan oman panoksensa ja vaikuttamaan tapahtuman kulkuun, riippumatta siitä, olivatko he olleet mukana tiimissä alusta asti, tulleet paikalle toisen pyytämänä tai sattumalta. Minulla oli ilo tehdä työtä osallistujien kanssa ja olin ylpeä tapahtuman tunnelmasta ja osallistamisen onnistumisesta.

5 SYVEMMÄLLE MERKITYKSIIN

Tässä kappaleessa pyrin pääsemään syvemmälle osallistumisen ja osallistamisen merkityksiin. Haastattelin kahta J-perän Jenkkoihin osallistunutta osallistujaa ja kahta kaupunkiorganisaatiossa osallistavia hankkeita koordinoivaa henkilöä. Ensin kerron osallistujien kokemuksista yhdessä ja sitten osallistajien haastatteluista erikseen.

5.1 Osallistujien kokemuksia

Saadakseni tietoa osallistujien kokemuksista haastattelin kahta alusta asti mukana olutta osallistujaa, eli Anna Luttista ja Ninel Grönholm-Turtolaa. Pikku-Aurora oli kummallekin osallistujalle entuudestaan tuttu paikka. Toiselle jo lapsuudesta ja toiselle työpaikkana. Molemmat osallistajat halusivat hyödyntää Pikku-Auroran miljöö potentiaalia yhdessä tekemiseen. Osallistajat mainitsivat osallistumien motiiveikseen yhteisöllisyyden lisäämisen ja toisten ihmisten korvaamattoman merkityksen esimerkiksi näin: ”Kai sitä nyt sitten ihmisten kautta elää sit kuitenkin.” (Turtola-Grönholm 2017). Osallistuja puhui siitä, miten tärkeää olisi saada ihmiset ”kodeistaan veke” ja toimimaan yhteisöllisesti. Pikku-Auroraan voisi rakentaa yhteistä kylää ja monipuolista tekemisen paikkaa. Toisella osallistujalla osallistumisen motiivi oli löytää itselleen kiinnostavaa vapaaajan tekemistä.

Molemmat osallistajat olivat tyytyväisiä, jopa yllättyneitä tapahtuman onnistumiseen. Molemmat kuvasivat sitä, miten yhtäkkiä kaikki toteutui ja suunnitelmista tuli totta ja miten hyvin hanke lähti liikkeelle.

”Tää tul niinkun eläväksi tää piha. Ja tänne tuli erilaisia ihmisiä, vaan poikes sisään ja tuli tanssiin...” (Turtola-Grönholm 2017.)

Osallistajat korostivat koordinoivan henkilön, eli minun merkitystä siihen, että asiat todella tapahtuvat ja tarvittava tekniikka ja välineet olivat saatavilla ilman ”kerjäämistä”. Osallistujan mielestä ”vetäjän” rooli on tärkeä käytännön asioiden tekemisessä ja jonkinlaisena hankkeen johtajana. Toinen osallistuja kuvasi projektissa tarvittavia ihmisiä eri väreinä. Hän sanoi, että ideoijien, eli keltaisten lisäksi tarvitaan punainen, toteuttava ja asiaa eteenpäin vievä henkilö. Hän koki, että minä olin ollut Jenkkojen punainen henkilö.

Osallistumiseen vaikuttavat monet asiat, kuten sattuma. Osallistuminen on helppoa, esimerkiksi kun paikalle on helppo päästä. Toisen haastateltavan mielestä kiinnostavalle asialle löytyy aikaa, toinen osallistuja puolestaan kertoi oman aikataulun järjestämisen olevan haaste kiinnostuneisuudesta huolimatta. Haastateltava piti tärkeänä sitä, että yhdessä suunniteltu asia todella myös toteutettiin, eikä suunnitelmat jääneet ilmaan ja sitten unohtuneet. Toista osallistujaa oli pyydetty mukaan henkilökohtaisesti, hän koki sen erittäin hyväksi ja tehokkaaksi keinoksi tulla mukaan. (Luttinen 2017; Turtola-Grönholm 2017.)

5.2 Osallistaja 1. Ympäristömuotoilija Niko Riepponen, Espoon kaupunki

Saadakseni tietoa muista Espoossa tehdyistä osallistavista hankkeista haastatelin Espoon Kaupunkitekniikan keskuksessa työskentelevää ympäristömuotoilija Niko Riepposta (2017). Hän on toteuttanut muotoilukasvatuksen keinoja hyödyntäviä osallistavia hankkeita Espoossa vuodesta 2010. Hän toteuttaa hankkeita itsenäisesti ja yhteistyössä eri toimijoiden, kuten koulujen ja päiväkotien kanssa. Toteutettuja hankkeita ovat esimerkiksi koulujen piha-alueiden uudistukset, Meidän roskis-, Kaupunkikeidas-, Sata penkkiä, sata tarinaa - ja Valovuosi -hankkeet. (Veirto 2015; Halava 2017.)

Riepposen työ on koordinoitua ja mahdollistamista. Hän näkee työssään tärkeäksi ”ajassa olemisen”. Projektien toteutumisen kannalta kaupungin sisäiset verkostot ovat erittäin tärkeitä, ne mahdollistavat tiedonkulun ja synnyttävät uusia ideoita. Ympäristömuotoilija korostaa poikkihallinnollisuutta ja eri toimijoiden yhteistyötä. Useimmat Riepposen toteuttamat projektit on tehty yhteistyössä jonkin toisen organisaation, kuten päiväkodin kanssa. Kaupunkikeitaat -hankkeessa Riepponen kuitenkin vain toimittaa istutusasiat ja mullat sovittuihin paikkoihin. Varsinainen viljelyn koordinointi on vastuutettu paikallisille toimijoille. Koordinoinnista vastaavien tahojen löytäminen voi olla työlästä, mutta ne ovat aina löytyneet, Riepponen kertoo.

Riepponen kokee osallisuus -termin määrittelyn hankalaksi, koska se tarkoittaa eri asiayhteyksissä eri asioita. Osallistavien hankkeiden haasteiksi Riepponen nimeää lupa-asiat, kaupungin byrokratian ja yksittäisten ihmisten kielteiset mielipiteet. Myös toimintamallin, sitoutumisen ja johtamisen puute sekä hankkeiden henkilöityminen yksin häneen, hankaloittavat hankkeiden toteuttamista. Hankkeissa hyvää on niistä saatu välitön palaute, organisaatioissa toimiminen, kestävän kehityksen toteuttaminen ja hankkeiden toteuttaminen yhdessä.

Riepponen kokee strategiatyön tärkeäksi ja haluaa jatkossa edistää isoja osallistamisen aihekokonaisuuksia Espoossa. Hän haluaa kehittää osallistamista kaupunkitasoisesti, taata työn jatkuvuutta kehittämällä juniorimallin ja kehittää Viherkunnossapidon konkreettista osallistumistoimintaa. Espoon osallistavat hankkeet ovat hänen mielestään levällään ympäri kaupunkia, eikä tieto niistä kulje hankkeesta toiseen. Riepponen haluaa rakentaa Espooseen kaupunkitason osallisuuden hallintomallia esimerkiksi Helsingin kaupungin osallisuuspelellin mallin mukaan (Helsingin kaupunki 2017a.) Keskeisenä Riepponen näkee, että toimintamallin on tultava osaksi koko kaupungin toimintaa ja lävistettävä koko hallinto sitouttaen työntekijöitä.

Haastattelun lopuksi Riepponen toteaa, että hänellä riittää jatkossakin työskentelyä. Sillä yhteisöllisyyttä on tulevaisuudessa rakennettava lisää nykyistä enemmän. (Riepponen 2017.)

5.3 Osallistaja 2. Kulttuurituottaja Tiina Laukkanen, Kanneltalo, Helsinki

Peilatakseni espoolaisten kokemuksia toiseen kuntaorganisaatioon haastattelin Kanneltalon kulttuurituottaja Tiina Laukkasta. Kanneltalo on Helsingin kaupungin kulttuurin ja vapaa-ajan toimialaan kuuluvat kulttuuritalo, joka sijaitsee Kannelmäessä. (Kanneltalo 2017a.)

Helsingin kaupunki linjaa, että ”asiakas on aina osallinen”. Osallisuus on osa kulttuuritalojen toimintaa ja mukana työntekijöiden suoritetaso tavoitteissa. Helsinki haluaa tasa-arvoistaa asukkaidensa kulttuurin saantimahdollisuuksia Helsingin mallin avulla. Kanneltalo on ollut useita vuosia mukana tässä taidetta lähiöihin vievässä toiminnassa. Yhteistyökumppanina on toiminut Zodiak - Uuden tanssin keskus. Monen vuoden pohjatyön avulla taitelijat ovat tulleet asukkaille tutuiksi ja heitä on saatu mukaan toimintaan. (Kuusi, Räisänen & Tolvanen 2017, 7–8, 19; Laukkanen 2017; Yleiset kulttuuripalvelut 2017.)

Kanneltalon rooli ja vastuunjako suhteessa yhteistyötahoihin vaihtelee eri projekteissa. Toisinaan Kanneltalo vain antaa tilan toimijoiden käyttöön tai hoitaa lupa-asioita toimien fasilitaattorina. Toisinaan Kanneltalo on pääjärjestäjä ja projekti on osa Kanneltalon ohjelmaa. Laukkanen korostaa kumppanuuksien merkitystä osallistamisessa. Esimerkiksi alueella toimivan Kannelmäki liikkeen ”tullielut” ovat tärkeitä projektien toteutumiseksi. Kanneltalo on tehnyt yhteistyötä myös seurakunnan ja sosiaalitoimen kanssa. Yksi Kannelmäessä toteutettu osallistava hanke on taiteilijavetoinen Tuntematon Kantsu (Kanneltalo 2017b). Laukkanen tähdentää, että osallistamisen onnistuminen riippuu paljon siitä, miten osallistaja saa innostettua ihmiset mukaan toimintaan.

Osallistavat hankkeet muotoutuvat monella eri tavalla. Erilaiset tapaamiset ja kohtaamiset tuottavat ideoita ja toisinaan asiat vain loksahdelevat paikoilleen johtaen toimintaan. Kaikkia prosesseja ei voi ennalta määrittää tai suunnitella. Laukkanen sanoo, että yhteisöllisen toiminnan tuottamiseen ei ole valmiita malleja ja se haastaa osallistajan. Kaupungin organisaatioiden on itse määriteltävä miten ne toteuttavat osallistamista.

Osallistavat hankkeet edellyttävät toimialayhteistyötä. Laukkanen painottaa, että jonkun pitää aina koordinoida yhteistyötä, Kanneltalon rooli voi olla juuri koordinointi. Yhteistyötä tehdessä pitää ymmärtää eri yksöiden erilaiset toimintakulttuurit, sekä kunkin ihmisen henkilökohtaiset toimintatavat. Haasteena on oppia innostamaan toiset toimijat mukaan.

Osallisuus voi Laukkasen mukaan tarkoittaa hyvin eri asioita. Pienimmillään asiakas tulee paikalle vaikkapa lauluiltaan ja on katsoja ja kuuntelija. Seuraavalla askeleella henkilö laulaa mukana. Osallisuus voi olla myös palautteen antamista tai ohjelman ehdottamista. Laukkasen mukaan parhaimmillaan osallistujat saavat osallistumisesta yhteisöllisen kokemuksen, joka syntyy taiteellisen kokonaisuuden yhdessä toteuttamisesta. Osallistuja tuo prosessiin mukanaan oman panoksensa, persoonansa ja koko ihmisyytensä.

Osallistamisen haasteiksi Laukkanen määrittelee osallisuus -termin määrittelyn vaikeuden. Tästä seuraa se, että on vaikea tietää mitä voi tilastoida osallistavaksi hankkeeksi. Mikä tekee tuotannosta riittävän erityisen, jotta se on osallistavaa? Konkreettisiin haasteisiin törmää esimerkiksi lupa-asioiden kanssa. Osallistujien löytäminen voi olla haastavaa ja se vaatii pitkäjänteistä työtä ja kulttuurituottajan roolin muutosta. On jalkauduttava ihmisten joukkoon, omakuttava uusia asenteita ja ryhdyttävä ajattelemaan kunta-alalle uudella tavalla. Toimintatapojen muutos haastaa työntekijät.

Osallistavat hankkeet ovat palkitsevia. Kanneltalon edustalla olevalla Sitratorilla järjestetyt esitykset ovat tavoittaneet niin sanottuja ei-kävijöitä (Lindholm 2015, 15). Laukkasen sanoin he ovat henkilöitä jotka ”eivät ikinä tulisi meille saliin”. Osallistavilla hankkeilla voidaan vaikuttaa alueen turvallisuuden tunteeseen ja luoda vaikuttavuutta ja näkyvyyttä talolle. Tiedotusta Laukkanen pitää todella tärkeänä osana osallistajan työtä. Onhan ihmisten tiedettävä tarjolla olevista toimintamahdollisuuksista. (Laukkanen 2017.)

6 YHTEENVETOA

6.1 Mitä osallistaminen on?

Osallistaminen on yhteistyötä. Mukana on osallistajan lisäksi osallistajat ja mahdolliset yhteistyökumppanit. Onnistuneeseen yhteistyöhön tarvitaan osallistujien, yhteistyötahojen ja toimijoiden tuntemusta. Yhteistyö ja kohtaamiset mahdollistavat tiedonkulun, ne synnyttää uusia ideoita ja asioiden yhdistymistä tavalla, jota ei voi ennustaa. Huomasin toimintakokeilussani, että hankkeesta innostuneet ihmiset antavat virtaa toisilleen ja minulle osallistajana.

Osallistaminen on Joo –asennetta. Se on sitä, että asioihin suhtaudutaan mahdollistamisen ja ratkaisukeskeisyyden kautta. Tästä on loistava esimerkki se, miten Riepponen (2017) on voinut toteuttaa osallistavia hankkeitaan Espoossa. Tämä osoittaa myös Espoon kaupungin kykyä olla rohkea, innovatiivinen ja tuoda esittämiään arvoja käytäntöön.

Pikku-Aurorassa osallistaminen on toimintaa, jonka Pikku-Aurora ja osallistajat yhdessä tuottavat ja josta he ovat yhdessä vastuussa. Osallistamisen taso vaihtelee osallistumisen määrän ja säännöllisyyden mukaan. Mitä enemmän ihmiset ovat mukana toiminnassa, sitä korkeammalla tasolla osallistaminen on (Virolainen 2015, 96–97).

6.2 Kuka määrittelee osallistamisen?

Kuntaorganisaatiossa osallistamista voi tehdä monella eri tavalla ja monista eri lähtökohdista. Vaade osallistamiseen voi tulla kaupunkitasoisista ohjeista tai se voi olla osallistajalle sisäsyntyistä. Kanneltalon tuottaja Laukkanen (2017) pohti ”ylhäältä” annettujen ohjeiden ja velvoitteiden toteuttamista. Malleissa tulisi määritellä riittävän selvästi, mitä niissä käytetyillä termeillä tarkoitetaan ja miten vaateisiin vastataan, sillä vasta riittävän tarkkojen määrittelyjen kautta mallit muuttuvat käyttökelpoisiksi työkaluiksi. Espoossa työskentelevän Riepposen

ajatus osallisuuden lähtökohdista on toisensuuntainen ja mielestäni rohkeampi. Hän mietti enemmän sitä, miten mahdollistetaan hankkeiden tekeminen ja yhteistyö kaupunkirakenteista huolimatta.

Riepponen (2017) haikailee puuttuvan osallistamisen mallin perään ja toivoo, että rakenteiden vahvistaminen olisi tie helpompaan osallistamiseen. Toisaalta valmiiden mallien puuttumien on edellyttänyt Riepposta toimimaan luovasti, hyödyntämään omia vahvuuksiaan ja tekemään toiminnasta juuri omanlaistaan. Nämä ovatkin onnistuneen osallistamisen peruselementtejä. Osallistamisen onnistumisen kannalta on tärkeää, että tehdyt toimet sopivat sitä tekeväälle organisaatiolle ja kiinteäksi osaksi sen muuta toimintaan.

6.3 Mitä osallisuus merkitsee osallistajalle ja osallistujalle?

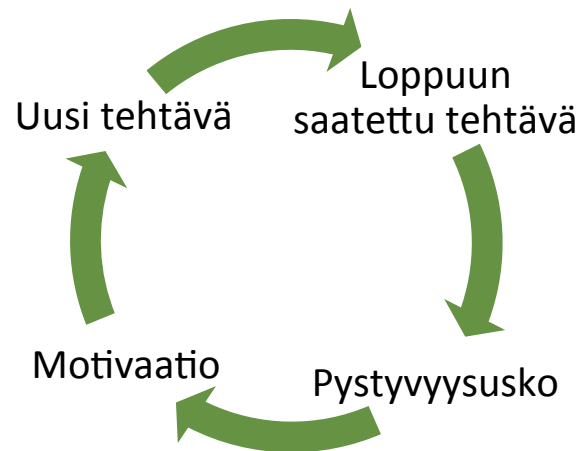
”Tosi hauska, et ne oli vaan kuullu musaa ja ne tuli ja ne painu heti tohon tanssiin niinku reippaana.” (Turtola-Grönholm 2017.)

Osallistaja ja osallistuja ja ovat hankkeissa eri rooleissa. Kuitenkin motivaatio syntyy samoista syistä. Osallistamisesta ja osallistumisesta saadut kokemukset voivat olla samanlaisia. Ja lopulta osallistujan kokemukset muuttuvat arvoksi osallistavalle organisaatiolle.

Osallisuudesta iloa ja nautintoa saava toimii sisäisen motivaation saattelemana. Tämä vahvistaa hänen myönteisiä tunteitaan, ajatuksiaan ja käyttäytymismallejaan. (Liukkonen ym. 2006, 28, 87, 101.) Osallisuus tuo arvoa jota ei muuten voi saada (Toiva 2002, 57). Osallistuminen mahdollistaa henkilökohtaisen, kasvokkaisen kohtaamisen, minkä tärkeyttä ei korvaa mikään. Osallistumisen kautta osallistuja pääsee mukaan yhteisöön. Yhteisöön kuuluminen ja sen toimintaan vaikuttaminen ovat ihmisen perustarpeita. (Harju 2005, 69; Laukkanen 2017.)

Toimintakokeiluni osallistuja koki saaneensa positiivisia onnistumisen kokemuksia loppuun asti toteutetusta hankkeesta. Myös osallistaja piti tärkeänä toimeen ryhtymistä ja asioiden loppuun saattamista. (Luttinen 2017; Riepponen 2017.) Loppuun saatetut tehtävät tuovat sekä osallistujalle, että osallistajalle kokemuk-

sia pystyvyysuskosta. Valmiit tehtävän muodostama positiivisuuden kehän. (Kuvio 5.)

Kuvio 5. Loppuun saatetun tehtävän muodostama positiivisuuden kehä.

Osallistajan vastuulla on tukea pystyvyysuskoa muun muassa antamalla palautetta toiminnasta. (Liukkonen ym. 2006, 32–33.) Palaute on tärkeää myös osallistajille. Osallistujien kokemukset voivat tulla esiin osallistajalle vaikka ”Wau” -kommenttina tapahtumapaikalla, tai siten, että niin sanottu ei-kävijä saapuu vieraamaan paikan esitykseen tuntia ennen sen alkua. (Laukkanen 2017; Lindholm 2015, 15; Riepponen 2017.)

6.4 Miten kuntaorganisaatio voi osallistaa?

Kuntaorganisaatio voi osallistaa kaupunkilaisia lukuisilla eri tavoilla. Tärkeää on huomioida asiakkaiden tarpeet ja motiivit, toimia heidän lähellään henkilökohtaisesti sekä kysyä asukkaiden mielipiteitä ja käydä yhteisiä keskusteluja, eli ottaa ihmiset mukaan suunnitteluun ja tehtävien kehittämiseen. (Harju 2005, 69; Lindholm 2015, 18–19; Nylund & Yeung 2005, 30–32.)

Ihminen osallistuu ja tekee mielellään työtä tärkeinä pitämiensä asioiden ja yhteisöjen hyväksi (Harju 2005, 77). Kuntaorganisaation kannattaa hyödyntää hyvää mainettaan lisäämään ihmisten kiinnostusta osallistua juuri sen järjestämään toimintaan. Osallistumismahdollisuuksien monipuolisuuteen kannattaa

panostaa, koska ihmisten kiinnostuksen kohteet ja toiveet osallistumistavoista vaihtelevat. (Liukkonen ym. 2006, 60; Yeung 2005, 122–123.)

Osallistajat korostavat monipuolisen yhteistyön, verkostojen ja poikkihallinnollisen yhteistyön merkitystä. Pitkäjänteinen kaupungin sisäisten verkostojen rakentaminen mahdollistaa hankkeiden onnistumisen. Osallistavat hankkeet vaativat toimintaa koordinoivana tahona, sen merkitys korostuu etenkin monen toimijan yhteistuotannoissa (Laukkanen 2017; Riepponen 2017.) Osallistumismahdollisuuksista tiedottaminen on osallistajan vastuulla. Usein onkin luontevaa käyttää olemassa olevia tiedotuskanavia. Tosin etenkin uusien kohderyhmien löytämiseksi myös tiedotuksen on pystyttävä uudistumaan. Helsingin mallissa taide vieään sinne, missä ihmiset ovat. Myös osallistamisen viestin täytyy löytää tiensä sinne, missä ihmiset ovat (Kuusi ym. 2017, 7–8; Yleiset kulttuuripalvelut 2017).

Kuntaorganisaatio voi käyttää osallistamisen apuna kuntien strategiatyötä, kehittämishelmia ja valmiiksi laadittuja malleja, ohjelmia ja oppaita. Näin on tehty myös Espoossa. Konkreettinen kaupunkitason osallisuuden hallintomalli kuitenkin puuttuu. Toimijoita velvoittava malli ja johtamiseen panostaminen olisivat keinoja helpottaa osallistamista ja poistaisivat työn haasteita arvioi pitkään Espoossa osallistavia hankkeita tehnyt Niko Riepponen (2017). (Espoon kaupunki 2015a; Espoon kaupunki 2017a; Helsingin kaupunki 2017a; Helsingin kaupunki 2017b; Helsingin kaupunki 2017c; Kuntaliitto 2017.)

Toisaalta ylemmältä tasolta tulleet ohjeet tai mallit eivät ratkaise ongelmia itsestään. Ne voivat tuoda toisenlaisia haasteita mukanaan. Helsingissä Espooseen toivottu osallisuus- ja vuorovaikutusmalli on juuri otettu käyttöön. Mallin vaatimusten vaikutus työhön kuuluu Helsingissä työskentelevän Laukkasen puheista. Malli velvoittaa osallistamaan, mutta ei anna riittävästi käytännön ohjeita työlle. Osallistajan vastuulle jää määritellä, mikä on osallistavaa toimintaan ja miten vaateet toteutetaan käytännössä. ”Mikä riittää”, kuten Tiina Laukkanen pohtii. (Helsingin kaupunki 2017c; Laukkanen 2017.)

Kaupunkibyrokratia haastaa kaupungin omat työntekijänsä osallistamisen tiellä. Molemmat haastattelemani osallistajat mainitsevat lupa-asioiden hoitamisen

toisinaan hankalaksi. Tämä kuvastaa kuntaorganisaation kankeutta ja byrokrattisuutta. Laukkanen (2017) kuvaa kuntaorganisaatiota ”hitaasti kääntyväksi laivaksi”. Mutta sen ei ole pakko olla sitä. Myös lupa-asioita hoitavat tahot voisivat taipua Joo –asenteeseen, ajattelutavan muutokseen ja uusien asenteiden omaksumiseen.

7 TULOKSET ja POHDINTAA

7.1 Millainen on hyvä osallistaja?

Kuntaorganisaatio ei voi sivuttaa sitä, että osallistumisoikeus on kirjattu lukuisiin lakeihin ja linjauksiin. Kuntaorganisaation on kuitenkin löydettävä osallistamisen motivaatio muualtakin kuin pykälistä. Osallistajan, esimerkiksi kulttuurikeskuksessa työskentelevän kulttuurituottajan rooli kaupungin osallistamispyrkimyksissä on tämän vuoksi kiistanalainen. Osallistaja tarvitsee käyttöönsä tarpeellisen määrän resursseja, etenkin työaikaa ja organisaation tuen. Seuraavaksi pohdin sitä, millainen on hyvä osallistaja tutkimukseni antaman tiedon valossa.

Osallistajan on oltava valmis pitkäjänteiseen työhön ihmisten saamiseksi mukaan toimintaan. Yhteistyö esimerkiksi koulujen ja yhdistysten kanssa helpottaa osallistujien tavoittamista. Hankkeiden taitelijavetoisuus ja yhteistyö eri tahojen kanssa ovat yksi osallistamisen tukipilareista.

Osallistaja on usein hanketta eteenpäin vievä voima, hanke voi jopa henkilöityä osallistajaan. Tämä voi tuntua painolastilta. Siksi osallistajan on osattava tarkastella rooliaan kriittisesti. Hänen on osattava toimia fasilitaattorina eli toiminnan mahdollistajana, sen sijaan, että tekisi aina asioita itse. Jokainen osallistava hanke on erilainen, joten osallistajalta ja koko organisaatiolta edellytetään joustavuutta. Osallistajan rooli vaihtelee tapauskohtaisesti päävastuullisesta järjestäjästä pelkästään tilan käyttöön antaneeksi yhteistyökumppaniksi. Moninaisuus edellyttää osallistajalta ja koko kuntaorganisaatiolta muutoksensietokykyä ja muuntautumistaitoa. (Laukkanen 2017; Riepponen 2017.)

Hyvä osallistaja osaa rakentaa ja hyödyntää verkostoja. Osallistaja osaa hyödyntää jo tehtyä työtä. Onnistuneita hankkeita voi ja kannattaa toistaa ja kehittää. Osallistajan on kyettävä voittamaan haasteiksi nousevat yksittäisten ihmisten mielipiteet, asenteet ja sitoutumisen puutteen (Laukkanen 2017; Riepponen 2017). Osallistaja osaa etsiä ja hyödyntää tarjolla olevia työkaluja.

Osallistajan on ”hyvän tekemisen” huumassaan muistettava, että osallistamisessa on kyse mahdollisuudesta ja oikeudesta osallistua. Osallistajan velvollisuus on siis tarjota vaihtoehto, ei tuputtaa niitä. (Toikka & Rantanen 2009, 90.) Hyvä osallistaja antaa jokaisen itse valita osallistumisensa määrän, tason ja tavat. Osallistaja huomioi ihmisten osallistumisen syiden vaihtelun tarjoamalla vaihtoehtoisia osallistumisen keinoja. Osallistaja hyväksyy ihmisten erilaisuuden ja osaa kääntää moninaisuuden rikkaudeksi.

Hyvä osallistaja osaa kuunnella, keskustella, kannustaa, innostaa, motivoida ja houkutella ihmisiä mukaan, hän ei pelkää epävarmuutta tai vasaraan tarttumista. Osallistaja on joustava, rohkea, heittäytymiskykyinen ja itsensä likoon laittava. Hän selviää lupaviidakosta ja tarvittaessa esitanssijan roolista. Taitava osallistaja on peräänantamaton, yhteistyökykyinen ja määrätietoinen, hän kunnioittaa muita ja on valmis uusiin avauksiin. Osallistamiseen tarvitaan ihmissuhde-, yhteistyö- ja organisointitaitoja.

Taitavan osallistajan kykylistasta tulee mieleen taidot, joita vaaditaan hyvältä kulttuurintuottajalta. Tuottaja osaa esimerkiksi johtaa ja motivoida ihmisiä ja hänellä on hyvät vuorovaikutustaidot (Saksala 2015, 44–47, 50, 58–59).

Hyvän osallistajan ei kuitenkaan tarvitse olla yli-ihminen. Hän ei lannistu vaatimuksista, vaan nostaa vahvuutensa esiin ja tekee työtään niistä käsin (mt. 47). Hyvän osallistajan sydän sykkii osallistamiselle ja hän tietää mitä tekee. Jos hän ei tiedä jotain, hän ottaa siitä selvää ja kysyy rohkeasti niiltä, ketä asia koskee, kuten Markus Hirvonen teki lähtemällä mukaan moporingille (Rummukainen, 2017a; Sitra 2012; Yle 2017). Osallistamaan oppii vain osallistamalla. On avattava mieli uudelle ja luotettava itseensä ja osallistujiin. Osallistamisessa tärkeintä on kuitenkin läsnäolo ja ihmisten kohtaaminen.

7.2 Toimintakokeilun tuloksia

Toimintakokeilun avulla otin kaupunkilaiset mukaan suunnittelemaan ja toteuttamaan toimintaa eli osallistin heitä. Toimintakokeilusta saamani tulokset vastaavat asettamiani tavoitteita ja ylittävät ne monella tavalla. Toimintakokeilussa tuotimme asukkaiden ideoimaa ja järjestämää toimintaa Meidän Aurora -tapahtumapäivään. Tavoittelin kokeilussa asukkaiden korkeaa osallistumisen astetta, mikä myös toteutui. KulttuuriEspoo 2030 -ohjelmaan hengen mukaisesti kannustin ihmisiä aktiivisuuteen, yrittelijäisyyteen ja pop-up -kulttuuriin. Kokeilussa kaupunkilaisista tuli osallistuvia kulttuurin tekijöitä, kuten kaupunki 3.0 -visiossa linjataan. (Espoon kaupunki 2015a, 9, 16.)

KulttuuriEspoo 2030 -ohjelmassa kehoitetaan luovuuteen, uteliaisuuteen, riskinottoon ja sallivuuteen (mt. 3, 9, 12, 14). Kokeiluni toteutti kaikki näitä päämääriä. Samalla pystyin vastaamaan moniin aluekulttuuripalvelujen kehittämisen tavoitteisiin, kuten käyttömahdollisuuksien ja asiakaskohderyhmien laajentamiseen, uusien käyttötapojen löytämiseen, tapahtumallisuuden lisäämiseen, elävämmän ja avoimemman kohtaamispaikan luomiseen sekä kuntalaisten osallistamiseen. (Vepsä 2016.)

7.3 Pikku-Auroran osallistamisen malli

Toimintakokeilun avulla mallinsin osallistamisen mahdollisuuksia Pikku-Aurorassa. Mallinnuksesta sain kokemuksia ja tietoa osallistamisesta. Hyödynsin niitä laatiessani Pikku-Auroraan osallistamisen mallia (liite 6 ja taulukko1.). Malli on konkreettinen työkalu osallistamistyöhön. Sen tarkoitus on auttaa osallistavien hankkeiden käynnistämistä ja toteuttamista. Samalla turvataan osallistavan toiminnan jatkuvuutta ja saadun tiedon säilymistä Pikku-Aurorassa. Laadin mallin melko yleispätevästi, joten se on helposti sovellettavissa muihin osallistavia hankkeita toteuttaviin organisaatioihin ja Espoon kaupungin muihin yksiköihin.

Osallistamisen malli koostuu kymmenestä kohdasta, joiden avulla osallistamista voidaan suunnitella, toteuttaa ja kehittää. Mallin aluksi määrittelen siinä käyttämiäni käsitteitä. Osallistujan, koordinaattorin ja osallistavan toiminnan lisäksi täsmennän sitä, mitä mallissa tarkoitetaan osallistamisella. Mielestäni osallistavassa toiminnassa vastuu toiminnan toteuttamisesta on yhdessä organisaatiolla ja osallistujalla. Jos vastuu olisi vain Pikku-Auroralla, olisi toiminta kulttuurikeskuksen normaalia toimintaa, ei osallistavaa toimintaa. Jos vain osallistuja olisi vastuussa toiminnasta, olisi kyse henkilön omaehtoisesta toiminnasta. (Lindholm 2015, 22-23; Mäenpää & Faehnle 2016, 4.) Mallissa tarkoitettu osallistava toiminta sisältää aina jonkin elementin, jossa osallistuja on enemmän, kuin paikalle saapuva kävijä. (Virolainen 2015, 97). Mallissa tarkoitettua osallistavaa toimintaa ei esimerkiksi ole askartelupaja, jossa Pikku-Auroran palkkaama ohjaaja vetää pajan kokonaisuutena. Paja muuttuisi mallin tulkinnessa osallistavaksi hankkeeksi esimerkiksi, jos paja suunnitellaan yhdessä osallistujien kanssa tai osallistuja osallistuu pajan ohjaamiseen. Huomioitavaa kuitenkin on, että jossakin toisessa kontekstissa askartelupaja katsottaisiin mitä suurimmassa määrin osallistavaksi toiminnaksi.

Mallin alussa kehotan osallistajaa miettimään syitä osallistavan toiminnan järjestämiselle. Pohdinnan tueksi nostan esiin muutamia ajatuksia osallisuuden tärkeydestä ja osallistamisesta. Toisessa kappaleessa annan ideoita siitä, mitä osallistava toiminta voisi olla tai mistä voi lähteä liikkeelle. Kehotan koordinaattoria ottamaan asiakkaat mukaan suunnitteluun ja käyttämään Joo –asennetta, eli suhtautumaan osallistujilta tuleviin ideoihin myönteisesti.

Kolmannessa kappaleessa kehotan kutsumaan ihmisiä Pikku-Auroraan ja lähtemään aitojen ulkopuolelle keskustelemaan ja kuuntelemaan. Olemassa olevia konsepteja, verkostoja ja toimintaa kannattaa hyödyntää toiminnan suuntaa etsiessä. Osallistaminen on mahdollista milloin vain, kuten totean neljännessä kappaleessa. Suunnitelmallisuus ja pitkäjänteinen työ ovat toiminnan kulmakiviä, mutta toisinaan pop-up tempaus on paras ratkaisu tilanteeseen.

Viidennessä kappaleessa tarkastelen niitä resursseja, joita Pikku-Auroran on sijoitettava osallistavaan toimintaan. Tilan ja materiaalien lisäksi tärkein osallistamisen onnistumisen voimavara on henkilöresurssi. Mallissa olen nimennyt

osallistajan koordinaattoriksi. Hän toimii ennen kaikkea fasilitaattorina. Koordinaattori muun muassa suunnittelee ja raportoi prosessia, sekä neuvoo ja kiittää osallistujia. Erilaiset yhteistyömuodot ja toimialarajojen rikkominen antavat voimaa ja laajuutta tekemiseen. Osallistavat hankkeet ovat hyviä yhteistyöalustoja. Koordinaattorilla on merkittävä rooli tiedottajana ja viestin viejänä. Sisäinen ja ulkoinen viestintä ovat tärkeää, jotta kulttuuripalvelujen sisällä ja talojen ulkopuolella tiedetään hankkeista ja mahdollisuudesta osallistua niihin.

Taulukko 1. Pikku-Auroran osallistamisen malli tiivistettynä

Vaihe	Vaiheen sisältö	Toimenpide eli mitä osallistaja tekee	Esimerkki
1. Miksi osallistetaan?	- Hyvinvointivaikutukset - Yhteisöllisyys - Tahtotila - Velvoitteet - Sisällöt	- Selvitä itsellesi motivaatio - Liitä osallistaminen osaksi muuta toimintaa	- Yhteisöllisyyden, vaikutusmahdollisuuksien tai saavutettavuuden lisääminen
2. Mitä osallistaminen voi olla?	- Osallistujalähtöisyys - Kohderyhmälähtöisyys - Joo- asenne - Yhteistyö	- Osallistujien kiinnostukset + osallistajan = yhteinen suunnittelu - Kysy apua, jos et tiedä	- Ohjelmistosuunnittelu - Osallistuva budjetointi
3. Miten osallistamista toteutetaan?	- Dialogi asiakkaiden kanssa - verkostot (esim. EJY)	- Kysy, kohtaa, kuuntele - Kokeile - Someta	- Valmiiden konseptien hyödyntäminen esim. AuroranILTA
4. Milloin osallistetaan?	- Milloin vain - Pitkän tähtäimen suunnittelua - Pop-up -tempaukset	- Sovi yhteinen aikataulu - Huomioi vuosikello ja liitä osaksi toimintaa.	- Tapahtumien yhteydessä - Loma-ajat
5. Kuka osallistaa?	- Koordinaattorin aika - Tilat & välineet + Yhteistyötahot	- Työryhmän määrittely - Työnjako - Yhteistyön kartoitus - Tilat ja välineet	- Varaa aikaa fasilitointiin - Organisointi
6. Miten osallistaminen etenee?	1. Tarve 2. Tiedotus 3. Osallistuja 4. Aloituksesta sopiminen 5. Osallistaminen 6. Suunta, raportti, arvio	- Paketointi = mitä, milloin ja kuka tekee, miksi sitä kutsutaan, missä siitä kerrotaan ja miksi se on tärkeää tehdä.	- Sovella ohjeita - Muista dokumentoida - Toteuta aloitetut asiat loppuun asti - Rajaa
7. Sisäinen tiedotus	- Työryhmän yhteydenpito - Tiedotus Pikku-Aurorassa ja aluekulttuuripalveluissa	- Pidä työryhmä ja Pikku-Auroran väki ajan tasalla - Pidä tieto saatavilla	- Palaverit - Sähköposti - Some ryhmät
8. Ulkoinen tiedotus	- Kerro osallistumismahdollisuudesta - Tiedota kokeiluista, välitapeista, onnistumisista	- Viesti monipuolisesti - Huomio kohderyhmät - Toisto - Työnjako	- Nettisivut, Some - Keskustelut - Tilaisuudet - Verkostot
9. Tuki ja ohjaus osallistujille	- Perehdytys - Yhteyshenkilö - Selkeä viestintä ja rajaus - Tapaamiset, keskustelut	- Läsnäolo - Varaa aikaa - Ole selkeä - Kiitä ja kannusta	- Aloituskeskustelu - Kohtaaminen - Avajaiset - Muistamiset
10. Raportointi ja arviointi	- Raportoi - Toiminnan kehittäminen	- Kirjaa huomiot - Suuntaa ja kehitä	- Arviointikeskustelut - Päivitä mallia
+ Lopuksi	- Kiitä!	- Tee kiittämisestä tapa	- Henkilökohtaisuus ja täsmällisyys

Miten osallistaminen etenee? -luvussa kuvaan yhden osallistamisen polun tarveharkinnasta raportointiin ja prosessin arviointiin asti. Mallin toiseksi viimeisessä luvussa painotan sitä, että osallistujan tulee saada tukea ja ohjausta. Ohjeistus ja tehtävien rajaaminen on oltava selkeää ja ymmärrettävää. Vapaaehtoisuudesta huolimatta koordinaattorin tehtävä on kertoa sitoutumisen ja sovittujen asioiden tekemisen tärkeydestä.

Erityisen tärkeänä pidän osallistujien kiittämistä ja kannustamista. Kiittämisen tulisi olla henkilökohtaista ja täsmällistä. Sitä voi tehdä pienin elein ja sanoin, keskustelemalla, tapaamalla sekä antamalla ja vastaanottamalla palautetta. Kannusta työryhmää kiittämään toisiaan. Yhdessä tekemistä kannattaa juhlistaa tilanteeseen sopivalla kiitosjuhllilla, ensi-illalla tai avajaisilla. Rituaalit osoittavat hankkeen lopun tai välietapin paikan. Koetut ja opitut asiat jäävät muistiin raportoinnin ja arvioinnin kautta. Muistiot auttavat suunnittelemaan seuraava kertaa.

7.4 Toimenpide-ehdotuksia ja tulevaisuuden visio

Mielestäni Pikku-Aurorassa kannattaa jatkaa osallistavia hankkeita ja panostaa osallistamisen kehittämiseen. Toimintakokeiluni osoitti, että osallistamisen kautta voidaan päästä moniin Pikku-Auroralle asetettuihin tavoitteisiin. Osallistaminen ja uusien toimintatapojen luominen eivät tapahdu hetkessä. Niiden eteen on tehtävä pitkäjänteistä työtä. Työtä tekemään tarvitaan työvoimaa ja monialaista yhteistyötä. Osallistaminen on keino lisätä yhteisöllisyyttä, jota ihmiset kaipaavat, tai kuten osallistuja asian ilmaisi: ”Kyl ne ihmiset on sit tosi tärkeitä.” (Turtola-Grönholm 2017).

Seuraavaksi esittelen toimenpide-ehdotuksia, joiden kautta voidaan edistää osallistamisen toteutumista Pikku-Aurorasta ja kulttuurikeskuksesta voidaan luoda toimiva osallistamisen mallitalo.

Toimenpiteet alkavat siitä, että osallistamisen malli otetaan käyttöön. Osallistamisesta tehdään rutiini ja uusi tapa ajatella. Osallistaminen juurrutetaan joka-päiväiseksi osaksi Pikku-Auroran toimintaa. Tarpeen mukaan mallia päivitetään.

Pikku-Auroran henkilökunta auttaa osallistamisen mallin soveltamisessa ja jalkauttamisessa muihin kulttuuritaloihin, kuten Karataloon ja Kannusaliin. Osallistaminen otetaan osaksi tuottajatapaamisia ja osallistamisen ympärille järjestetään omia tapaamisia. Tämä tarjoaa tilaisuuden jakaa tietoa ja kokemuksia. Pikku-Aurora liittyy Espoon Valikkoverkoston. Se on vapaaehtoistoiminnan koordinaattoreiden yhteistyöfoorumi, joka lisää verkostoitumisen ja tiedon jakamisen mahdollisuuksia. (Kansalaisareena 2016a.)

Osallistumisen mahdollisuuksista on tiedotettava säännöllisesti. Aihe pyritään ottamaan esille aina, kun se on mahdollista tai se sopii asiayhteyteen. Osallistaminen otetaan osaksi Pikku-Auroran viestintäsuunnitelmaa ja se otetaan osaksi Pikku-Auroralle laadittavaan sosiaalisen median suunnitelmaa. Viestinnän suunnittelu luo pohjan viestinnällisille toimenpiteille, helpottaa toimintojen toistettavuutta ja valikoitujen kohderyhmien tavoittamista ja viestinnän rytmitystä. Suunnittelu ei kuitenkaan estä esimerkiksi sosiaalisen median luovaa käyttöä, vaan päinvastoin antaa pohjaa pienelle hulluttelulle. Tiedotuksessa hyödynnetään monipuolisesti kaupungin kanavia, eli nettisivuja, esitteitä, Espoo-lehteä, digitaalisia näyttöjä, tiedotteita ja sosiaalista mediaa. Pikku-Auroran on varmistettava, että osallistumisesta on saatavilla helposti tietoa laatimalla osallistumisesta oma esite ja oma ”Tule mukaan!” -osio Pikku-Auroran nettisivuille. Tiedotuksen parantamiseksi perustetaan osallistumisen uutiskirje. Sosiaalista mediaa käytetään rohkeasti ja rennolla otteella viestintään. Osallistujat otetaan mukaan toteuttamaan viestinnän sisältöjä nettisivulle ja sosiaaliseen mediaan. Osallistujat voivat esimerkiksi kertoa omista osallistumisen motiiveistaan, kirjoittaa tiedotteita ja jakaa päivityksiä sosiaalisessa mediassa. Pikku-Aurora voi käyttää kiinnostavaa historiansa, kaunista miljöötään ja hyvää mainettaan hyödyksi kiinnostuksen herättämiseen ja ihmisten sitouttamisessa sen toimintaan.

Pikku-Aurora jalkautuu aitojensa ulkopuolelle yhä aktiivisemmin. Aukkaisiin ollaan yhteydessä alueen tapahtumissa ja kohtaamalla heitä niin sosiaalisessa mediassa, kuin pop-up -tempauksissakin. Aurora reissussa -konseptin avulla lisätään vierailuja kouluihin, päiväkoteihin ja eri organisaatioihin, kuten kirjastoihin. Näin tavoitetaan ihmisiä ja lisätään tietosuutta Pikku-Aurorasta ja sen toimintamahdollisuuksista.

Ei suomea tai ruotsia äidinkielenään puhuvien espoolaisten määrä kasvaa koajan. Siksi Espoon kaupunki on päättänyt Espoon-tarinan päivityksessä tehdä englannista kaupungin kolmannen asiointikielen (Espoon kaupunki 2015a, 9; Espoon kaupunki 2017a, 4). Pikku-Aurora voi hyödyntää työntekijöidensä kieli-taitoa ja toteuttaa osan osallistavasta toiminnasta englanniksi tai kiinaksi.

Käynnissä olevia yhteistyömuotoja kehitetään osallistavampaan suuntaan. Esimerkiksi Kuninkaantien toimintakeskuksen ja nuorisotoimen kanssa tehtävää yhteistyötä monipuolistetaan. Kuninkaantien toimintakeskuksen kanssa aloitettu yhteistyö kasvattaa Pikku-Auroran osaamista vammaispalvelujen kanssa tehtävästä työstä. Tätä kokemusta kannattaa jatkossa hyödyntää ja tarjota entistä enemmän toimintaa erityisryhmille.

Pikku-Auroran ovet pidetään auki uusille yhteistyömahdollisuuksille. Kartoitetaan tiiviimpää yhteistyötä ympäristömuotoilija Niko Riepposen ja Espoon kulttuurikaveri -toiminnan kanssa ja (Espoon kaupungin kulttuuriyksikkö 2017). Potentiaalisia yhteistyötahoja ovat kirjastot, Espoon uusi Me-talo (2017) ja muut kolmannen sektorin toimijat, kuten eläkeläisjärjestöt. Sosiaalitoimen ja terveyspalvelujen kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa lukemattomia mahdollisuuksia Pikku-Auroralle. Pikku-Aurora voisi esimerkiksi koordinoida ja järjestää yhteistyössä muiden lasten ja lapsiperheiden palveluja tarjoavien tahojen kanssa osallistavia tapahtumia. Tällaiset tapahtumat on todettu osallisuutta vahvistaviksi. Eri-tyisen suuri merkitys on todettu olevan useiden palveluntarjoavien yhteistyössä järjestämällä tapahtumilla. (Kanste, Pitkänen, Halme, Kaskela, Kuusaari, Partanen & Perälä 2014, 209.)

Pikku-Auroran kannattaa kartoittaa tiiviimpää oppilaitosyhteistyötä. Esimerkiksi kulttuurituotannon, yhteisöpedagogien ja sosionomiopiskelijoiden vapaaehtoisuutta ja innovaatiotoimintaa käsittelevät opintojaksot, sekä kehittämis- ja opin-näytetyöt soveltuvat osaksi Pikku-Auroran osallistamisen toimenpiteitä.

Osallisuusteemaisia Auroraniltoja järjestetään säännöllisesti. Tarjolle annetaan selkeitä, rajattuja tehtäviä, kuten tiettyyn tapahtumaan osallistuminen tai kerhon vetäminen. Lisäksi tarjotaan mahdollisuus asukaslähtöisten ideoiden toteuttamiseen Meidän Aurora on konseptin kautta, josta tehdään säännöllinen osa

Pikku-Auroran Espoo-päivä. Konseptia voi hyödyntää myös muiden tapahtumien yhteydessä. Tutkitaan Auroran ystävät tai koululaiskonsulti -mallin aloittamista Pikku-Aurorassa.

Pikku-Auroran tulee panostaa osallistamisen toteuttamiseen vaadittavien resurssien riittävyyteen. Tärkeimmän, eli henkilöresurssien tarve tulee arvioida ja mitoittaa etukäteen, jotta se voidaan ottaa huomioon budjettia laadittaessa. Osallistamisen käynnistys vaatii paljon työtä. Esimerkiksi verkostoitumista, tiedon keräämistä, suunnittelua, jalkautumista ja kokeiluja. Nämä toimenpiteet vievät aikaa ilman, että saavutetut tulokset ovat heti nähtävillä tai mitattavissa. Siksi myös työn pitkäjänteisyyteen tulee panostaa heti alusta lähtien. Osallisuuskoordinaattorin lisäksi Pikku-Aurorassa voi toimia vuodeksi kerrallaan palkattu taitelija tai taidekasvattaja, joka toteuttaa pitkällä tähtäimellä osallistavia hankkeita Pikku-Aurorassa ja Aurora reissussa -konseptilla talon ulkopuolella.

Pikku-Auroran on ryhdyttävä ajattelemaan rohkeasti, isosti ja uudella tavalla. Osallistaminen kirjataan kulttuurikeskuksen toimintasuunnitelmaan ja käynnistetään osallistamisen strategiatyö. Sitä kautta löydetään Pikku-Auroran omat vahvuudet, rajat, painopisteet ja ainutlaatuisuuden piirteet. Osallistajalle ja sitä myöten osallistujille annetaan todellista valtaa ja vastuuta. Vain siten päästään ylimmälle osallisuuden tasolle. (Särkelä-Kukko, 2014, 46–47.)

Laatimieni toimenpide-ehdotusten avulla Pikku-Aurora jatka kohti osallistamisen mallitaloa. Pikku-Aurora voisi koota yhteen ja koordinoida Espoon kaupungin osallistamisen hankkeita. Siellä voisi järjestää aiheeseen liittyviä seminaareja ja koulutuksia. Näin Pikku-Aurora voisi tarjota osallistamisen alustan, työtiloja jossa osallistavia hankkeita toteuttavat taitelijat, taidekasvattajat ja tuottaja voisivat työskennellä, jakaa vertaistukea, verkostoitua ja koota tietoa. Jo nyt Pikku-Aurorasta löytyy tilaa, tahtoa ja taitoa käyttää Joo – asennetta. Se on onnistumisen avain.

Tekemäni osallistamisen toimenpide-ehdotukset löytyvät kootusti taulukosta 2 (liite 7). Taulukkoon lisätään kunkin toimenpiteen vastuuhenkilö ja toimenpiteet aikataulutetaan kuukausitasolle. Näin ehdotuksista muodostuu käyttökelpoinen työkalu, josta asioiden edistymistä voidaan seurata.

8 TYÖN ARIVOINTI, HYÖDYNETTÄVYYS JA LOPPUSANAT

8.1 Työn arviointi

Pääsin mielestäni valitsemieni tutkimusmenetelmien avulla asettamiini tavoitteisiin. Kokeileva ote sopi työni tavoitteisiin hyvin. Kokeilukulttuuriin mukaan hypääminen antoi vapautta toimia pienistä epävarmuuden hetkistä huolimatta. Se opetti sen hyväksymistä, että kaikki ei aina mene toivomusten mukaan. Läpi prosessin koin tärkeäksi sen, että käytin menetelmiä, joissa olin itse aktiivinen osallistuja. Positiivinen asenteeni ja sisäinen motivaationi kannustivat minua jatkamaan.

Havainnointi soveltui hyvin osallistavaan ja kokeilevaan tutkimusotteeseeni, mutta en osannut hyödyntää menetelmää riittävän hyvin. Havainnointi ja oman toiminnan reflektio olisi voinut olla järjestelmällisempää. Olisin voinut käyttää vapaamuotoisen opinnäytetyöpäiväkirjan sijaan strukturoitua lomaketta sekä pitää paremmin kiinni havaintojen kirjaamiseen varaamastani ajasta. Osallistamista tarkastelevan opinnäytetyön tekeminen pisti minut pohtimaan sitä, miten suuren järjestelyvastuun osallistaja voi hankkeissa ottaa, millainen on oma roolini osallistajana ja kulttuurituottajana, sekä millaisia aikaisemmat kokemukseni osallistajana ovat olleet (Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017; Hyttinen 2005, 19–20).

Osallistamisen perspektiivistä toimintakokeilu ja osallistamisen mallintaminen onnistuivat erittäin hyvin. Tavoitteeni mukaisesti kokosin asukkaita yhteen, kannustin heitä toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. J-perän Jenkat oli tavoitteeni mukaisesti asukkaiden ideoimaa ja järjestämää toimintaa. Siinä osallistaminen nousi osallistamisen tasomallin ylimmällä tasolla ja työryhmään osallistuneet nousivat ylimmän tason toimijoiksi (Virolainen 2015, 97).

Osallistujien ja kävijöiden palaute J-perän Jenkoista oli pelkästään positiivista. Molemmilta tahoilta toivottiin myös jatkoa tapahtumalle, mikä omalta osaltaan kuvaa tapahtuman onnistumista. Toimintakokeilu oli mitoitettu oikein suhteessa kokeiluun käytettäviin resursseihin. Meidän Auroran sijoittaminen valmiiksi tun-

netun tapahtuman, eli Espoo-päivän yhteyteen oli J-perän Jenkkojen viestinnän kannalta hyvä päätös. J-perän Jenkkojen kävijämäärä ylitti odotukset. J-perän Jenkkojen onnistumisenarviointia ja parannusehdotuksia lisää liitteessä 8.

Toivoin, että Meidän Aurora -toimintapäivänä olisi toteutettu useampia osallistavia hankkeita, nyt toteutuneen J-perän Jenkkojen lisäksi. Siksi en ollut tyytyväinen Meidän Aurora -osallistumismahdollisuudesta tiedottamiseen. Jatkossa osallistumismahdollisuuksista on tiedotettava aikaisemmin ja laajemmin. Markkinoinnin olisi pitänyt olla luovempaa ja henkilökohtaisempaa, esimerkiksi jalkautumista ja mainosten jakoa lähialueen ihmisille ja sinnikkäämpää yhteydenottoa yhdistyksiin.

Rajasin opinnäytetyöni käsittelemään tiiviisti kaupunkiorganisaation osallistamistyötä. Tutkimusta voisi jatkaa ja monipuolistaa haastattelemalla eri alojen osallistajia. Esimerkiksi teatterin yleisötyö ja siellä käytetyt osallistamisen menetelmät antaisivat uusia näkökulmia osallisuuden merkityksiin ja konkreettisia ideoita osallistamisen menetelmiin.

Opinnäytetyöstäni nousee esiin kysymyksiä, jotka kaipaavat jatkotutkimusta ja -kehittämistä. Pikku-Auroran osallistamisen mallin jalkauttamisen onnistumista ja soveltamista muihin Espoon kulttuuritaloihin tulee tarkastella ja arvioida. Tutkimusaihetta voisi kartoittaa tarkemmin esimerkiksi ottamalla tarkasteluun mukaan koko pääkaupunkiseudun tai valtakunnallisesti. Näistä tuloksista saatavan tiedon avulla voitaisiin kehittää Pikku-Auroran osallistamisen mallia edelleen ja luoda siitä kaupunkitasoinen versio. Pikku-Auroran osallistavien käytänteiden käyttöönoton vaikuttavuuden arviointi sopisivat toisen opinnäytetyön aiheiksi.

8.2 Työn hyödynnettävyyden ja merkityksen arviointi

Meidän Aurora toimintakokeilu on toistettavissa ja kehitettävissä Pikku-Aurorassa jatkossa. Konsepti on mukautettavissa muiden Espoon kulttuuritalojen käyttöön. Sitä voidaan soveltaa muiden kulttuuriorganisaatioiden ja toimijoiden tarpeisiin ympäri Suomea.

J-perän Jenkat toi tapahtumana uutuusarvoa Pikku-Auroran toimintaan ja lisäsi Espoo-päivän tapahtumallisuutta. Jenkat on uudenlaista toimintaa koko Espoossa. Sorapihalla messumaton päällä vedetyt tanssit voivat olla uusi idea koko kulttuurikentällä. J-perän Jenkat -tanssitapahtuma on toistettavissa Pikku-Aurorassa samalla sabluunalla tai varioimalla tilaisuutta tarpeen mukaan. Näin tehdäänkin jo 18.11, kun J-perän Jenkat -tanssitapahtuma järjestetään toisen kerran. J-perän Jenkat jatkaa elämäänsä Pikku-Aurorassa pidempäänkin, sillä tapahtumalle on suunniteltu jatkoa vuoden 2018 puolelle. Samassa yhteydessä asiakkaiden toiveista kumpuavalle Unelmakahvilalle ollaan kehittämässä uusia, osallistavampia muotoja.

Onnistuin mielestäni tekemään osallistamisen mallista käytännönläheisen ja siten helposti käyttöönotettavan. Malli on joustava ja se toimii konkreettisena osallistamisen työkaluna Pikku-Aurorassa. Malli on hyödynnettävissä ja sovellettavissa kunta- ja kulttuurialalla, että laajemminkin muilla aloilla, joissa toteutetaan osallistavia hankkeita. Mallia voivat hyödyntää monet vapaaehtoistoimintaa organisoivat tahot, kuten kunnat, kolmannen sektorin toimijat ja yhdistykset .

Osallistamisesta tuottamani tieto ja tekemäni toimenpide-ehdotukset ovat Pikku-Auroran ja aluekulttuuripalvelujen käytettävissä heti työni valmistuttua. Toimenpide-ehdotuksista laatimani taulukko (liite 7) voidaan ottaa hyvin nopeasti työkaluksi osallistamisen edistämiseksi. Osallistamisen malli helpottaa osallistamisen käytännön suunnittelua ja tulevien vuosien painopistealueiden määrittelyä jo vuotta 2018 ajatellen. Laatimani toimenpide-ehdotukset lähtevät pienistä askeleista. Näin ne ovat realistisia toteuttaa ja ne pystytään saattamaan loppuun asti, ehdotus kerrallaan. Päätökseen saatetut toimenpiteet takaavat sen, että on mahdollista päästä myös suurempiin visioihin asti.

8.3 Lopuksi ja kiitokset

Pikku-Auroralla on hallussaan kaikki ne ainekset ja mahdollisuudet mitä osallistamistyöhön tarvitaan. Osallistamisen kivijalka on käytettävissä olevat henkilöresurssit ja kirkastetut tavoitteet. Opinnäytetyöni perusteella pidän ensiarvoisen

tärkeänä ihmisten kohtaamista ja vuorovaikutusta kaikissa osallistamisen vaiheissa. Tämän on huomannut myös kunnanjohtaja Markus Hirvonen Vuoden vuorovaikutusteko kunniamaininnan kiitospuheessaan 13.10.2017:

”Tämä mopomiitti opetti minulle, että vuorovaikutuksen lisäämiseksi on mentävä sille alueelle, missä kohderyhmä on. – – Tapahtuman järjestelyt sujuivat täysin nuorten toimesta ja saimme aikaan hyvän keskusteluyhteyden.” (Prologos ry 2017.)

Kohtaamisten kautta päästään kaupunki 3.0:n ja sellaiselle osallistamisen tasolle, jossa toimijat astuvat osallistamisen tasomallin ylimmän askeleen yläpuolellekin ottaen omiin käsiinsä Pikku-Auroran tarjoaman osallistumisen mahdollisuuden.

Työni lopuksi haluan kiittää kaikkia sen mahdollistaneita tahoja, erityisesti Pikku-Auroran huipputyyppejä Johannaa, Miiaa, Sissiä ja Metteä, sekä tuotantopäällikkö Johanna Vepsä. Te otitte minut avosylin vastaan ja annoitte minulle täydellisen luottamuksen myötä konkreettisen esimerkin siitä, miten Joo -asenne käytännössä toimii. Vapaus ja vastuut tuovat mukanaan sitoutumista ja motivaatiota, jotka siivittävät konkreettisiin lopputuloksiin.

Toimintakokeilun onnistumisen kannalta merkittäviä olivat J-perän Jenkkojen alkuperäistiimi Ninel Turtola-Grönholm ja Anna Luttinen. Ilman teitä minä ja yli sata jenkkoihin osallistunutta olisimme hienoa kokemusta köyhempinä. Kiitos myös kaikille muille jenkoissa auttaneille ja tanssimaan tulleille. Teitte tapahtumasta juuri sen, mitä se oli, aurinkoinen ja yhteinen hetki. Niko Riepponen ja Tiina Laukkanen, kiitos avoimuudesta ja ajatusten jakamisesta. Osoititte, että kuntaorganisaatioista löytyy todellisia osallistajia. Kiitos kaikille työtäni kommentoineille ja kiitos kaikista lukuisista keskusteluista, joita sain prosessini aikana käydä, ne ovat olleet merkittävä työtäni eteenpäin vievä voima.

LÄHTEET

- Ansio, Heli; Furu, Patrick & Houni, Pia 2016. Taide torjuu yksinäisyyttä. Policy brief 2/2016. Viitattu 3.11.2017.
<http://www.artsequal.fi/documents/14230/0/Taide+torjuu+yksin%C3%A4isytt%C3%A4+PDF/f1e88c0f-0228-40e2-a4f9-ea99b8d42aec>
- Arnstein, Sherry, R. 1969. A Ladder of Participation. AIP Journal, July 1969.
- ArtsEqual 2017. Artsequal-hanke. Viitattu 3.11.2017.
<http://www.artsequal.fi/fi/etusivu>
- Auvinen, Ari-Matti & Liikka, Piia 2016. Osallistamisen käsikirja. Suomen eOppimiskeskus. PDF -tiedosto. Viitattu 19.5.2017.
<https://www.slideshare.net/eOppimiskeskus/osallistamisen-ksikirja>
- Bäcklund, Pia 2008. Johdanto: Kuntademokratian tilanne käytäntöinä ja kokemuksina. Teoksessa: Bäcklund, Pia (toim.) 2008. Helsinkiläisten käsityksiä osallisuudesta. Tutkimuskatsauksia 2008/7. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 7–10.
- Bäcklund, Pia & Kurikka, Päivi 2008. Kuntademokratian helsinkiläisten kokemana. Teoksessa: Bäcklund, Pia (toim.) 2008. Helsinkiläisten käsityksiä osallisuudesta. Tutkimuskatsauksia 2008/7. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 11–23.
- Egnahem media Oy 2017. Ilmoita tapahtuma tai paikka. Viitattu 13.8.2017.
<http://www.xn--lhifestivaali-bfb6y.fi/osallistu/>
- Espoon kaupungin kulttuuriyksikkö 2017. Kulttuurikaveri seuraksi kulttuuririennöihin -esite. Espoon kaupunki.
- Espoon kaupunki 2015a. Kestävä ja innovatiivinen KulttuuriEspoo 2030. Viitattu 3.5.2017. <http://espoo04.hosting.documenta.fi/kokous/2015349330-12-1.PDF>
- Espoon kaupunki 2015b. Suvelan asukaspuisto budjetoitiin pelaamalla. Viitattu 24.10.2017. http://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Suvelan_asukaspuisto_budjetoitiin_pelaam%2878474%29
- Espoon kaupunki 2017a. Espoo-tarina 1.1 Espoo - Euroopan kestävin kaupunki. Viitattu 23.10.2017. http://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Paatoksenteko/Espootarina
- Espoon kaupunki 2017b. Lisää tietoa ManiMiitistä. Viitattu 24.10.2017.
[http://www.espoo.fi/fi-FI/Nuoret/Osallistu_ja_vaikuta/ManiMiitti/Lisaa_tietoa_ManMiitista\(84687\)](http://www.espoo.fi/fi-FI/Nuoret/Osallistu_ja_vaikuta/ManiMiitti/Lisaa_tietoa_ManMiitista(84687))
- Espoon kaupunki 2017c. MunIdea. Viitattu 23.10.2017. www.espoo.fi/fi-FI/Asuminen_ja_ymparisto/Kaupunginosat/Espoon_keskus/Mun_idea_kokeilu
- Espoon kaupunki 2017d. Osallistu ja vaikuta. Viitattu 23.10.2017.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Espoon_kaupunki/Osallistu_ja_vaikuta
- Espoon kaupunki 2017e. Osallistuva Espoo -kehitysohjelman hyötytavoitteet. Viitattu 23.10.2017. <http://espooprodfi.oncloudos.com/kokous/2017425469-7-2.PDF>
- Espoon kaupunki 2017f. Tietoa meistä. Viitattu 13.8.2017.
http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ja_liikunta/Kulttuuri/Tietoa_meista

- Espoon kaupunki 2017g. Vapaaehtoistoiminta. Vapaaehtoiseksi nuorisopalveluihin. Viitattu 24.10.2017. http://www.espoo.fi/fi-FI/Nuoret/Osallistu_ja_vaikuta/Vapaaehtoistoiminta
- Espoon kaupunki 2017h. Vapaaehtoistoiminta. Vapaaehtoisena vaikutat ja voit hyvin! Viitattu 24.10.2017. http://www.espoo.fi/fi-FI/Seniorit/Monenlaista_toimintaa/Vapaaehtoistoiminta#contactInfo
- Espoo-päivä 2017. Info. Viitattu 10.8.2017. <http://www.espoopaiva.fi/fi/info/>
- Halava, Johanna 2017. Espoo satsaa istuskeluun: Sata uutta älypenkkiä ympäri kaupunkia. Länsiväylä. Viitattu 20.9.2017. <http://www.lansivayla.fi/artikkeli/523052-espoo-satsaa-istuskeluun-sata-uutta-alypenkkia-ympari-kaupunkia>
- Harju, Aaro 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajan. Teoksessa: Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.): Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 58–80.
- Hassi, Lotta; Paju, Sami & Maila, Reetta 2015. Kehitä kokeillen, organisaation käsikirja. Helsinki: Talentum Media Oy.
- Hautio 2015. Osallistaminen taide ja kulttuurihankkeissa. Teoksessa: Lindholm, Arto (toim.) 2015. Ei-kävijästä osalliseksi. – Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Helsinki: Humanistinen Ammattikorkeakoulu, 74–86.
- Helsingin juhlatuokkat 2017. Ilmoita tapahtuma. Viitattu 23.10.2017. <http://www.helsinginjuhlatuokkat.fi/taiteidenyo/ilmoittaudu/>
- Helsingin kaupunginkanslia 2017. Helsingin asukasysteistyön. Viitattu 24.10.2017. <https://www.hel.fi/kanslia/fi/osastot-ja-yksikot/tietotekniikka/helsingin-asukasysteisty>
- Helsingin kaupunki 2017a. Kaupungin palvelujen suunnittelun käyttöön otetaan osallisuuspelejä. Viitattu 27.10.2017. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/osallisuuspelejä>
- Helsingin kaupunki 2017b. Maailman toimivin kaupunki. Helsingin kaupunkistrategia 2017-2021. Viitattu 23.10.2017. <https://www.hel.fi/static/helsinki/kaupunkistrategia/kaupunkistrategia-2017-2021.pdf>
- Helsingin kaupunki 2017c. Uusi osallisuus- ja vuorovaikutusmalli. Helsingin kaupungin osallisuusmalli 2017. Viitattu 25.10.2017. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/osallisuus-ja-vaikuta/vaikuttamiskanavat/osallisuus-ja-vuorovaikutusmalli>
- Helsingin kaupunki 2017d. Vapaaehtoistoiminta, kulttuurikaveri. Viitattu 24.10.2017. <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/palvelut/palvelukuvaus?id=3415>
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2010. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Hirvonen, Markus 2017. Olisiko jollain Juuassa... Facebook 15.8.2017. Juuan kunnanjohtaja Markus Hirvonen, tilipäivitys yksityisellä sivulla. Viitattu 2.11.2017. Kuvankaappaus. <https://www.facebook.com/markus.hirvonen.96>
- Humanistinen ammattikorkeakoulu 2017. Olen upea! Lähellä lähiössä -hanke. Viitattu 3.11.2017. <http://lahella-lahiossa.humak.fi/helsinki-ja-vantaa/olen-upea/>
- Hyttinen, Jukka 2005. Teatterituottajan opas. Helsinki: Like.

- Hyvinvoinnin välitystoimisto 2017. Hanke. Viitattu 2.11.2017.
<http://www.hvvt.fi/hanke/>
- Hyyppä, Markku T. 2013. Kulttuuri pidentää ikää. Helsinki: Kustannus oy Duodecim.
- Jaskari, Kai 2017. Supersomettaja Pekka Sauri viestintäasiantuntijaksi Tekiriin. Julkaista 12.6.2017. Viitattu 2.11.2017 <https://yle.fi/uutiset/3-9664140>
- Kananen, Jorma 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä. Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylän Ammattikorkeakoulun julkaisuja 134. Jyväskylä: Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.
- Kanneltalo 2017a. Kanneltalo kuuluu kaikille. Viitattu 13.8.2017.
<http://www.kanneltalo.fi/fi/talonesittely>
- Kanneltalo 2017b. Tuntematon Kantsu tekee näkymättömän näkyväksi. Viitattu 13.8.2017. http://www.kanneltalo.fi/fi/ajankohtaista/10/1/tuntematon_kantsu_teeke_nakymattoman_nakyvaksi
- Kansalaisareena 2016a. Espoon valikkoverkosto. Viitattu 14.11.2017.
<http://www.kansalaisareena.fi/kehita/valikko-ryhmat/valikkoverkosto-espoo/>
- Kansalaisareena 2016b. Kansalaisareena ry. Viitattu 2.11.2017.
<http://www.kansalaisareena.fi/tietoa-meista/kansalaisareenary/>
- Kanste, Outi; Halme, Nina; Nykänen, Sirpa & Perälä, Marja-Leena 2014. Päihdehoitoyksiköiden näkökulma päihdepalveluja käyttävien vanhempien tuen tarpeisiin ja yhteistoimintaan. Teoksessa: Perälä, Marja-Leena; Kanste, Outi; Halme, Nina; Pitkänen, Tuuli; Kuusaari, Kristiina; Partanen, Airi & Nykänen, Sirpa (toim.). 2014. Vanhempi päihdepalveluissa – tuki osallisuus ja yhteistoiminta. Raportti 21/2014. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 98–200.
- Kanste, Outi; Pitkänen, Tuuli; Halme, Nina; Kaskela, Teemu; Kuusaari, Kristiina; Partanen, Airi & Perälä, Marja-Leena 2014. Johtopäätökset ja toimenpideehdotukset. Teoksessa: Perälä, Marja-Leena; Kanste, Outi; Halme, Nina; Pitkänen, Tuuli; Kuusaari, Kristiina; Partanen, Airi & Nykänen, Sirpa (toim.). 2014. Vanhempi päihdepalveluissa -tuki osallisuus ja yhteistoiminta. Raportti 21/2014. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 201–210.
- Karreinen, Lari 2017. Vapaaehtoisten sitouttaminen ja johtaminen. Valmentavan johtamisen keinoja –luento 24.3.2017. Luentomuistiinpanot. Vapaaehtoisten rekrytointi, perehdyttäminen, motivointi ja sitouttaminen sekä työnohjaus vapaaehtoiskoordinaattorin tukena -opintojakso. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Kiiski Kataja, Elina 2017. Trendi 2: Edustuksellisen demokratian puhti on hukassa. SITRA. Viitattu 2.11.2017. <https://www.sitra.fi/artikkelit/trendi-ii-edustuksellisen-demokratian-puhti-hukassa/>
- Kivimäki, Pirkko 2017. Träskändan kartano Aurora Karamzinin jälkeen. Viitattu 3.5.2017. <http://espoonperinneseura.net/perinnetietoa/traskandan-kartano-ja-aurora-karamzin/traskandan-kartano-aurora-karamzinin-jalkeen/>
- KulttuuriEspoo 2017. Pikku-Aurora. Kulttuurielämyksiä koko perheelle. Viitattu 3.5.2017. <http://www.kulttuuriespoo.fi/fi/node/907>
- Kuntalaki 410/2015. Viitattu 24.10.2017.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410#Lidp451427520>

- Kuntaliitto 2017. Kuntalaiset keskiöön. Työkalupankki kuntalaisten osallistumiseksi palvelujen kehittämiseen ja päätöksentekoon. Viitattu 23.10.2017. <http://flash.kunnat.net/2014/kuntalaiset-keskioon/files/assets/basic-html/page-80.html>
- Kuusi, Sara; Räisänen, Petteri & Tolvanen Ari 2017. Kohti tasa-arvoisempaa kulttuuri-Helsinkiä. Helsingin malli väliraportti. Helsinki: Helsingin kulttuuri-keskus.
- Landry, Charles 2014. The City 1.0, The City 2.0 & The City 3.0. Julkaistu 2.4.2014. Viitattu 15.11.2017. <http://charleslandry.com/blog/the-city-1-0/>
- Laukkanen Tiina, 2017. Kulttuurituottaja. Kanneltalo. Helsingin kaupunki. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala. Teemahaastattelu 21.9.2017. Helsinki: Kanneltalo.
- Lehikoinen, Kai & Rautiainen, Pauli 2016. Kulttuuristen oikeuksien toteuttaminen osaksi sote-palveluja. ArtsEqual Policy Brief 1/2016. Viitattu 5.11.2017. <http://www.artsequal.fi/documents/14230/26193/Sote-sektori+suositus/df5a3d5e-ae2-413d-baea-cedce6db2575>
- Lehikoinen, Kai & Vanhanen, Elise 2017. Johdanto. Teoksessa Lehikoinen, Kai & Vanhanen, Elise (toim.) 2017. Taide ja hyvinvointi. Katsauksia kansainväliseen tutkimukseen. Taideyliopisto. ArtsEqual, 7–28. Viitattu 4.11.2017. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/227963/Kokos_1_2017.pdf?sequence=1
- Lindholm, Arto 2015. Johdanto. Teoksessa: Lindholm, Arto (toim.) 2015. Eikävijästä osalliseksi. – Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Helsinki: Humanistinen Ammattikorkeakoulu, 13–31.
- Liukkonen, Jarmo; Jaakkola, Timo & Kataja, Jukka 2006. Taitolajina työ. Johdaminen ja sisäinen motivaatio. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Luttinen, Anna 2017. Teemahaastattelu 8.9.2017. Espoo: Taitavat kädet käsityökoulu.
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 5.2.1999/132. Viitattu 24.10.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>
- Makkonen, Nadja & Möttönen Maija 2013. Vapaaehtoisen opas 2014. Helsingin kaupunki. Sosiaali- ja terveystieteiden virasto. Viitattu 20.9.2017. www.kansalaisareena.fi/vapaaehtoisen_opas_2014.pdf
- Manninen, Antti 2015. Kulttuurikeskuksen näkökulma: Käydä vai eikö käydä? Teoksessa: Lindholm, Arto (toim.) 2015. Eikävijästä osalliseksi. – Osallistuminen, osallistaminen ja osallisuus kulttuurialalla. Helsinki: Humanistinen Ammattikorkeakoulu, 11–12.
- Me -talo 2017. Me-talo – jossa jokaisella on tulevaisuus. Viitattu 10.11.2017. <http://www.mesaatio.fi/case/me-talo/>
- Mäenpää, Pasi & Faehnle, Maija 2016. Asukasfoorumi - osallisuusfoorumi Espoo 27.10.2016. Kaupunkiaktivismi julkisen vallan ja perinteisen järjestötoiminnan haastajana. Helsingin yliopisto. Viitattu 24.10.2017. <https://kaupunkiaktivismi.wordpress.com/materiaaleja/>
- Niinistö, Sauli 2017. Tasavallan presidentti Sauli Niinistön uudenvuodenpuhe 1.1.2017. Tasavallan presidentin kanslia. Viitattu 15.11.2017. <http://www.tpk.fi/public/default.aspx?contentid=356336>

- Nurmi, Suvielise & Rantala, Kaisa (toim.) 2011. Näyn ja Kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: Lasten Keskus.
- Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoisuuden anti, arvot ja osallisuus murroksessa. Teoksessa: Nylund, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.): Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus. Tampere: Vastapaino, 13–38.
- Ojasalo, Katri; Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3. uudistettu painos. Helsinki: SanomaPro Oy.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017a. Kulttuurin kokeilu- ja kehittämishankeavustukset / Osallisuus ja Osallistuminen. Viitattu 14.8.2017.
http://minedu.fi/avustukset/avustus/-/asset_publisher/kulttuurin-kokeilu-ja-kehittamishankeavustukset-osallisuus-ja-osallistuminen
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017b. Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripoliittikan strategia 2025. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2017:20. Viitattu 14.8.2017. <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79811/okm20.pdf?sequence=3>
- Paju Sami & Rekonen, Satu (toim.) 2014. Podcast osa 7: Epävarmuuden hallinta innovatiivisissa projekteissa. Lupa toimia eri tavalla –podcast. Julkaistu 2.11.2014. Aalto yliopiston Mind –tutkimusryhmä. Viitattu 2.11.2017.
<http://www.mindspace.fi/l2ad-podcast/>
- Pitkänen, Tuuli; Kaskela, Teemu; Halme, Nina & Perälä, Marja-Leena 2014. Päihdepalelujä käyttäneiden pienten lasten vanhempien tuen tarve, elämäntilanne ja kokemukset palveluista. Teoksessa: Perälä, Marja-Leena; Kanste, Outi; Halme, Nina; Pitkänen, Tuuli; Kuusaari, Kristiina; Partanen, Airi & Nykänen, Sirpa (toim.). 2014. Vanhempi päihdepaleluissa – tuki osallisuus ja yhteistoiminta. Raportti 21/2014. Helsinki: Terveystieteiden tutkimuskeskus, 53–97.
- Prologos ry 2017. Vuoden vuorovaikutusteko. Kunnanjohtajan osallistuminen mopomiittiin on Vuoden vuorovaikutusteko. Viitattu 16.11.2017.
<http://prologos.fi/vuoden-vuorovaikutusteko/>
- Pyykkönen, Anna 2014. Oivalluksesta osallisuuteen – Sallin matkassa. Teoksessa: Jämsén, Arja & Pyykkönen, Anne (toim.). Osallisuuden jäljillä. Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. Joensuu. Viitattu 24.10.2017.
<http://www.pksotu.fi/pksotu/wp-content/uploads/2016/06/osallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>, 22–32.
- Pyykkönen, Anne & Partanen, Heidi (toim.) 2016. Kuulethan sie minnuu – kokemuksia Siun sotesta ja osallisuudesta isojen uudistusten yhteydessä. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. Viitattu 3.11.2017.
http://www.maaseutupolitiikka.fi/files/4089/Kuulethan_sie_minnuu.pdf
- Riepponen, Niko 2017. Ympäristömuotoilija. Espoon Kaupunkitekniikan keskus. Teemahaastattelu 15.9.2017. Espoo: Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora.
- Rummukainen, Anu 2017a. Kunnanjohtaja palkittiin mopolla rälläämisestä – aikoo juhlia palkintomiitissä. Julkaistu 13.10.2017. Viitattu 2.11.2017
<https://yle.fi/uutiset/3-9879640>

- Rummukainen, Anu 2017b. Kunnanjohtaja sai valituksia mopopoijista – lähtee poikien kanssa rälläämään mopomiittiin. Julkaistu 16.8.2017. Viitattu 2.11.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-9778806>
- Saksala, Elina 2015. Tuottajan käsikirja. Helsinki: Like Kustannus Oy.
- Sisäministeriö 2017. Väkivaltaista radikalisoitumista torjutaan ennalta ehkäisevällä työllä. Viitattu 15.11.2017. <http://intermin.fi/poliisiasiat/vakivaltainen-radikalisoituminen>
- Sitra 2012. Kokeilukulttuuri -video. Julkaistu 19.9.2012. Viitattu 2.11.2017. <https://www.youtube.com/watch?v=1YEM2pQQNEc>
- Sitra 2015. Yhteisöllisyys pitää yhteiskunnat koossa. Viitattu 2.11.2017. <https://www.sitra.fi/aiheet/yhteisollisyys/>
- Sosiaali- ja terveystoimiala 2017. Vapaaehtoistoiminta. Helsingin kaupunki. Viitattu 24.10.2017. <https://www.hel.fi/sote/fi/vapaaehtoistoiminta/>
- Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto 2017. Toimintasuunnitelma 2018.
- Suomen perustuslaki 11.6.1999/731. Viitattu 24.10.2017. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Särkelä-Kukko, Mona 2014: Osallisuuden eriarvoisuus ja eriarvoistuminen. Teoksessa Jämsén, Arja & Pyykkönen, Anne (toim.). Osallisuuden jäljillä. Joensuu: Pohjois-Karjalan Sosiaaliturvayhdistys ry. Viitattu 24.10.2017. <http://www.jelli.fi/lataukset/2014/05/osallisuudenj%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>, 34–50.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2010. Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä. Työväline kunnille lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen sekä palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin. Viitattu 13.8.2017. <http://www.julkari.fi/handle/10024/80048>
- Toikka, Timo & Rantanen, Teemu 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampereen yliopisto. Tampere.
- Toiva, Ari 2002. Osallisuus lähiympäristön kehittämiseen. Paikallisen osallisuuden edistäminen Vantaalla. PD -julkaisusarja 5/2002. Vantaa: Vantaan Kaupungin keskushallinto.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 11. uudistettu painos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Turtola-Grönholm, Ninel 2017. Teemahaastattelu 6.10.2017. Espoo: Lasten Kulttuurikeskus Pikku-Aurora.
- Valtioneuvosto 2017. Osaaminen ja koulutus. Kärkihanke 4: Parannetaan taitteen ja kulttuurin saavutettavuutta. Viitattu 19.6.2017. <http://valtioneuvosto.fi/hallitusohjelman-toteutus/osaaminen>
- Valtioneuvoston kanslia 2015. Ratkaisujen Suomi. Pääministeri Juha Sipilän hallituksen strateginen ohjelma 29.5.2015. Hallituksen julkaisusarja 10/2015. Helsinki: EditaPrima. Viitattu 13.8.2017. http://valtioneuvosto.fi/documents/10184/1427398/Ratkaisujen+Suomi_FI_YHDISTETTY_netti.pdf/801f523e-5dfb-45a4-8b4b-5b5491d6cc82
- Vanhala, Saara 2017. Espoo-päivän järjestäjät. Sähköpostiviesti 27.10.2017.
- Veirto, Tuija 2015. Muotoilusta uutta oppia kaupunkisuunnitteluun. Yleisradio. 10.2.2015. Viitattu 20.9.2017. <https://yle.fi/uutiset/3-7795241>

- Vepsä, Johanna 2016. Pikku-Aurora Tilanhoitajan talo asiakaskäyttöön. Osana uutta visiota ja tavoitteita 29.11.2016. Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut. Espoon kaupunki. Power Point -esitys.
- Vepsä, Johanna 2017. Suullinen tiedoksianto. 16.11.2017. Espoo: Lasten Kulttuurikeskus Pikku-Aurora.
- Verohallinto 2017. Nuori – kolme asiaa, jotka sinun pitäisi tietää verokortista. https://www.vero.fi/tietoa-verohallinnosta/verohallinnon_esittely/uutiset/uutiset/2017/nuori--kolme-asiaa-jotka-sinun-pit%C3%A4isi-tiet%C3%A4%C3%A4-verokortista/
- Violainen, Jutta 2015. Kulttuuriosallistumisen muuttuvat merkitykset. Katsaus taiteeseen ja kulttuuriin osallistumisen, osallisuuteen ja osallistumattomuuteen. Cupore verkkojulkaisu 26. Viitattu 19.5.2017. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö. www.cupore.fi/images/tiedostot/kulttuuriosallistumisenmuuttuvatmerkitykset_000.pdf
- Virtuaali ammattikorkeakoulu 2017. Itsereflektio ammatillisessa tutkimuksessa. Viitattu 2.11.2017. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464131489/1194289457551/1194290734707.html>
- Whillans, Ashley V., Dunn, Elizabeth W., Sandstrom, Gillian M., Dickerson, Sally S. & Madden, Kenneth M. 2016. Is spending money on others good for your heart? *Health Psychology*. Vol 35(6), Jun 2016, 574–583. Viitattu 15.11.2017. <http://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2Fhea0000332>
- Yeung, Anne Birgitta 2005. Vapaaehtoistoiminnan timanttimalli. Teoksessa: Nyland, Marianne & Yeung, Anne Birgitta (toim.): *Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus*. Tampere: Vastapaino, 104–125.
- Yle 2017. Kunnanjohtaja rällää mopomiitissä. Video. Julkaistu 8.11.2017. Viitattu 9.11.2017. <https://areena.yle.fi/1-4284156>
- Yleiset kulttuuripalvelut 2017. Helsingin malli. Kohti tasa-arvoisempaa Helsinkiä. Viitattu 23.10.2017. <https://www.hel.fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/fi/tietoa-meista/kulttuurin-palvelukokonaisuus/helsingin-malli/>

LIITTEET

Liite 1. Espoon kaupungin kulttuurin tulosityksikön organisaatiokaavio

Liite 2. Lasten kulttuurikeskus Pikku-Auroran toimintaympäristön kuvaus

Liite 3. Teemahaastattelujen kysymysrungot

Liite 4. Unelmien Pikku-Aurora -hankkeen kuvaus

Liite 5. Meidän Aurora -toimintakokeilun markkinointikanavat

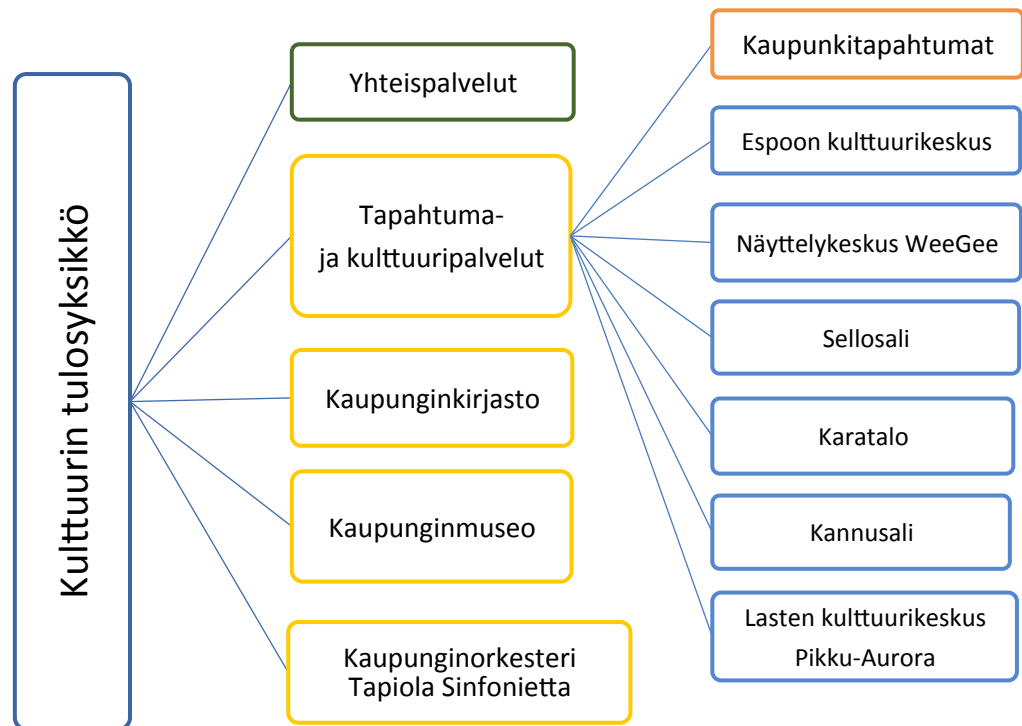
Liite 6. Pikku-Auroran osallistamisen malli

Liite 7. Osallistamisen edistämisen toimenpide-ehdotukset taulukossa

Liite 8. J-perän Jenkkojen onnistumisenarviointia ja parannusehdotuksia

Liite 1.

Espoon kaupungin kulttuurin tulosityksikön organisaatiokaavio.

Kaavio 4. Espoon kulttuurin tulosityksikön organisaatiokaavio (Espoon kaupunki 2017f; Vepsä 2017).

Liite 2.

Lasten kulttuurikeskus Pikku-Auroran toimintaympäristön kuvaus

Tässä liitteessä taustoitetaan yksityiskohtaisemmin opinnäytetyöni tilaajan, Lasten kulttuurikeskus Pikku-Auroran organisaatiota, historiaa, ulkoisia puitteita ja toimintaa.

Kuva 8. Pikku-Aurorassa lasten annetaan tehdä itse. Kuva: Kaisa Pikkarainen

1. Pikku-Auroran organisaatio

Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora kuuluu Espoon kaupungin kulttuurin tuloksikköön (organisaatiokaavio liitteessä 1). Kulttuurin tuloksikkö jaetaan neljään palvelualueeseen ja muita toimintoja tukeviin yhteispalveluihin. Yhteispalvelujen tehtäviä ovat muuan muassa viestintä, avustusten jakamisen ja Kulttuuria kaikille -palvelujen tuottaminen. Neljä palvelualueetta ovat tapahtuma- ja kulttuuripalvelut, kaupunginkirjasto, kaupunginmuseo ja kaupunginorkesteri Tapiola Sinfonietta.

Tapahtuma- ja kulttuuripalvelujen palvelualue käsittää kaupunkitapahtumat – yksikön, sekä kaupungin kulttuurikeskukset ja tapahtumapaikat, joita on yhteensä kuusi eri puolilla kaupunkia. Pikku-Aurora on ainoa lastenkulttuuriin painotta-

va kulttuurikeskus Espoossa. (Espoon kaupunki 2017f; Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora 2017b.)

Pikku-Aurora, Karatalo ja Kannusali muodostavat aluetalojen hallinnollisen kokonaisuuden, niillä on yhteinen tuotantopäällikkö ja tiedottaja. Vakituisesti Pikku-Aurorassa työskentelee yksi kulttuurituottajaa ja tuotantoassistentti. Lyhyemmissä työsuhteissa työskentelee tuotantoassistentteja, projekti-, kesä ja tuntiöntyöntekijöitä sekä korkeakouluharjoittelijoita. Sisällöntuotantoa ostetaan palveluna, tehdään yhteistyöllä tai sitä tuotetaan itse palkkaamalla esimerkiksi taidekasvattajia ja taitelijoita. Talon teknisestä tuottamisesta vastaa tapahtuma- ja kulttuuripalvelujen käyttömestari ja tuotantojärjestäjät tai palveluja ostetaan ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. (Vepsä 2017.)

Pikku-Aurora on Suomen lastenkulttuurikeskusten liittoon jäsen. Liitto on valtakunnallinen lastenkulttuuria edistävä yhteistyöelin. Sen toiminta pohjautuu YK:n lastenoikeuksien sopimukseen. Liiton jäsenet ovat sitoutuneet edistämään lastenkulttuuria ja takaamaan toimintansa laadukkuuden. Liiton arvoja ovat laatu, tasa-arvo, lapsilähtöisyys ja taide. Liittoon kuuluu 27 jäsentä ympäri Suomea. Suomen lastenkulttuurikeskusten liittoon kuulumisen on tärkeä Pikku-Auralle kulttuuripoliittisen vaikuttavuuden, yhteisiin hankkeisiin osallistumisen ja verkostoitumisen vuoksi. (Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto 2017, 4; Vepsä 2017.)

2. Pikku-Auroran toimintaympäristö ja historia

Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora sijaitsee Espoossa, Järvenpään kaupunginosassa, osoitteessa Järvenperäntie 1–3. Kulttuurikeskus toimii niin sanotussa Meijeri-korttelissa, joka käsittää kolme 1800 -luvulla rakennettua hirsitaloa. Talot sijaitsevat vilkkaassa paikallisliikenteen risteyksessä. Ristiävät tiet ovat Träskändan puistotie, Träskändan risti, Auroran portti ja Järvenperäntie. Järvenperä ja viereinen Lippajärvi ovat pientalovaltaisia asuinalueita. Alueelta löytyy kaksi päivittäistavarakauppaa, kaksi alakoulua, yläkoulu, useita päiväkoteja, neuvola, kesällä 2017 avatut asukaspuisto ja nuorisotila, kolme pizzeriaa ja muita yksittäisiä palvelualan- ja pienteollisuuden yrityksiä. Kirjasto, apteekki, Alko ja muut palvelut ovat muutaman kilometrin päässä Lähderannassa ja Vi-

herlaakossa. Lähimmät suuremmat kaupunkikeskittymät ovat Espoon keskus, noin kahdeksan kilometrin päässä ja Leppävaara, noin kymmenen kilometrin päässä.

Kuva 9. Kulttuurikeskus toimii 1800 –luvun rakennuksissa, jotka Espoon kaupunki on kunnostanut historiaa kunnioittaen. Kuvassa Taidetalo puutarhasta päin kesällä 2017. Kuva: Kaisa Pikkarainen

Meijeri-korttelilla on monivaiheinen menneisyys. Talojen historia ja vanhat puitteet luovat oman tunnelmansa paikkaan. Meijeri -kortteli on kuulunut nykyisen Träskändan puistotien toisella puolella sijaitsevaan Träskändan kartanoon. Kartanon omisti sen loistokkaimpana aikanaan kartanonrouva Aurora Karamzin. Vuonna 1860 nykyiselle Pikku-Auroran tontille siirrettiin tilanhoitajantalo läheisiltä mailta. Kolme vuotta myöhemmin valmistuivat Karamzinin rakennuttamat Meijeri ja Meijerikoulu. Träskändan kartano paloi vuonna 1888. Sen jälkeen Aurora Karamzinin käytti tilanhoitajantaloa ja entistä meijerikoulua kesäasuntonaan. Vuonna 1895 Aurora Karamzin myi kartanon ja maat Marie ja Adolf Törngrenille. Marie oli Auroran sisaren tytär.

Vuonna 1923 Helsingfors Folkskolors lärare och lärarine föreningen -yhdistys osti Meijeri -korttelin ja ryhtyi pitämään tiloissa Aurora Sommarhemmet -kesäsiirtolaa. Sodan aikaan taloissa toimi myös siirtokoulu. Vuosien kuluessa talojen kunto heikkeni. Espoon kaupunki osti Meijeri -korttelin vuonna 1982. Tiloihin suunniteltiin erilaista toimintaa, kuten taideteollisuuskylää tai monitoimikeskusta. Lopulta kaupunki päätyi antamaan Meijeri-kortteliin lasten kulttuurin käyttöön. Aluksi käytössä oli entinen Meijerikoulun rakennus, joka sai nimekseen Taidetalo Pikku-Auroraan, talo avautui vuonna 2003. Pihan keskimmäisen rakennus, Tilanhoitajantalon otettiin toimistokäyttöön vuonna 2013. Meijeri -rakennuksen sisäpuolen peruskorjaus alkoi kesällä 2017, se on osa Suomi 100 -juhlavuotta. Talo saadaan käyttöön vuoden 2018 aikana.. (Anthoni 2013; Godhwani 2011; Kivimäki 2017.)

3. Pikku-Auroran toiminta

Pikku-Auroran toimintatilat koostuvat suuresta pihapiiristä, puutarhasta ja siinä olevista rakennuksista. Käytössä olevat rakennukset ovat nimeltään Taidetalo ja Tilanhoitajantalo. Pihapiirissä on lisäksi ulkorakennus, leikkimökki, Lastenpuutarha Auringonkukka, luonnontilaista metsikköä, mehiläispesiä ja sauna, joka ovat huononkunnan vuoksi poissa käytöstä. Osaa tontista kiertää aita.

Kuva 10. Erilaiset esitykset ovat tärkeä osa Pikku-Auroran toimintaa. Yleisö odottaa esityksen alkua Kesäpihalla 2017. Kuva: Kaisa Pikkarainen.

Pääosa nykyisestä toiminnasta tapahtuu Taidetalossa. Sen suurin tila on Aurinko -sali, jossa pidetään esityksiä, kerhoja ja kokouksia. Muita tiloja ovat Roosa -sali, kuvataideluokka Pajanen, pientila Olonen, naulakkotila Kolonen, varastotila Romunen ja keittiö. Taidetalon päädyssä toimii Käsityökoulu Robotti. Se on yhdistyspohjainen lapsille ja nuorille suunnattu elektronisen- ja mediataiteen koulu Kellarikerroksessa on Gellaria -näyttelytila, keramiikkaluokka Salainen savenpolttouuneineen ja Pikkuinen -varasto.

Osana Pikku-Auroran kehittämistä sen tilojen käyttöä mietittiin uudelleen keväällä 2017. Tilanhoitajantalossa sijaitsevat toimistot muuttivat yläkertaan. Tällöin alakertaan vapautuneet huoneet muutettiin avoimiksi monikäyttötiloiksi. Onni- ja Lempi -nimisiä huoneita on käytetty muutoksen jälkeen kokouksiin, työtilana, kurssipaikkana sekä avoimena oleskelutilana. Talon toinen pääty oli vuoden 2016 loppuun taitelijatila. Osana muutosta myös nämä huoneet muuttuivat asiakastiloiksi ja saivat nimen Auroran kulma. Tilanhoitajantaloon yläkerrassa on toimistotilan lisäksi Sommarhemmet huone. Siellä on kesäsiirtolan aikaisia museoesineitä ja työtilaa.

Kuva 11. Keväällä 2017 monitoimitilaksi sisustettu Onni -huone Tilanhoitajantalossa tarjoaa mahdollisuuden oleskeluun ja omaehtoiseen toimintaan.

Kuva: Kaisa Pikkarainen

Pikku-Auroran toiminta on jaettu kolmeen kauteen, kevät, kesä ja syksy. Syyskausi on elokuun lopusta vuoden loppuun ja kevät tammikuusta huhtikuun loppuun. Kesäkausi käsittää toukokuun, kesäkuun ja elokuun alun. Pikku-Aurora oli ensimmäistä kertaa auki kesällä 2016. Vuonna 2017 kesän aukioloa laajennettiin siten, että Kesäpiha -konseptin mukaista toimintaa oli joka arkipäivä kello 9-15. Osa toiminnasta oli ohjattua, osa omatoimista.

Kuva 12. Pikku-Aurorassa lasten luovuudelle annetaan tilaa. Kesällä 2017 lapset maalasivat Leikkimökki -muraalin. Kaikki pääsivät maalaamaan talomaaleilla leikkimökin seiniä. Kuva: Kaisa Pikkarainen

Pikku-Aurora tuottaa suurimman osan sisällöistään itse. Lisäksi tehdään yhteistuotantoja ja tiloja on ulkopuolisten sisällöntuottajien käytössä. Kulttuurikeskuksen tarjonnan kivijalan muodostavat pienten lasten arki-aamujen sisällöt, lasten ja kokoperheen esitykset, perhetapahtumat ja taide- ja askartelupajat. Arki-aamujen sisällöt ovat esityksiä ja pajoja. Niitä on kahdesta neljään aamuna viikossa. Usein sama esitys järjestetään kaksi kertaa peräkkäin. Esitykset ovat esimerkiksi nukketatteria, teatteria, runoja ja musiikkia tai taidekasvattajan vetämiä taidepajoja. Ikäsuositus vaihtelee vauvoista peruskouluikäisiin. Arkisin järjestään vaihtuvia lyhytkursseja, kuten vauvojen värikyly- ja Taidetaapero -

kursseja. Erilaisia taide- ja puutarhaleirejä järjestetään etenkin koulujen lomaaikoina. Kausittain on muutamia aikuisille suunnattuja pajoja ja tilaisuuksia. Syksyn 2017 uutuuksena on kerran kuussa järjestettävä Kehon ja mielen hengähdyshetki. Se on aikuisille suunnattu hyvinolon kokonaisuus vaihtuvilla sisällöillä.

Pikku-Auroran tiloja vuokrataan jonkin verran lähialueen asukkaiden ja toimijoiden kokouksiin ja lasten syntymäpäiviin. Toimintaa on suomen ja ruotsin kielellä, lisäksi tarjolla on sanattomia esityksiä.

Kuva 13. Kädentaitopajat ovat Pikku-Auroran perussisältöä. Mosaiikkipajassa syntyy esimerkiksi pannunalusia. Kuva: Kaisa Pikkarainen

Lauantaisin Pikku-Aurorassa järjestetään LauantaiPAJATUKSET kello 10-14. Pajatukset ovat ilmaisia taide- ja askartelupajoja, jotka toimivat non-stop -periaatteella. Pajat ovat pääasiassa Taidetalossa, osa pajatuksista järjestetään ulkona. Syksyllä 2017 lanseerattiin Unelmalauantai -konsepti. Silloin Lauantai-Pajatus muuttuu kokonaisuudeksi, jossa on tarjolla samaan aikaan useampia pajoja ja muuta sisältöä, kuten esimerkiksi disko tai maksullinen esitys, sekä Unelmakahvila. Vuoden mittaa järjestetään muutamia isompia ulkotapahtumia. Niitä ovat olleet Laskiaislauantai, vappujuhla ja Espoo-päivä. Tapahtumat sisältävät esityksiä, pajoja ja kahvilan.

Pikku-Aurora tekee monipuolista yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Käsityökoulu Robotti on toiminut Pikku-Auroran tiloissa syksystä 2013 lähtien. Robotilla on kolmena iltana viikossa opetusryhmiä, lisäksi se järjestää työpajoja, leirejä ja open day -tapahtumia. Mannerheimin lastensuojeluliiton Laaksolahden paikallisyhdistys pyörittää Perhekahvila Pikku-Aurorassa maanantai aamupäivisin. Neljänä iltana Taidetalossa toimii yhteistyötoimijoiden kerhoja. Espoon Musiikki- ja tanssikoulu Estrada pitää muskaria ja kitaratunteja, Taitavat Kädet käsityökerhoa ja Yhteisöteatteri Jäänsärkijät ry yhteisötanssia ja näytelmäkerhoa.

(KulttuuriEspoo 2017; Käsityökoulu Robotti 2017; Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora 2016; Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora 2017a; Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora 2017b.)

Kuva 14. "Sisään kiitos". Yhteinen kaupunki –omatoimipaja täytti koko Roosa-
nen -salin kesällä 2017. Kuva: Kaisa Pikkarainen

Lähteet

Anthoni, Mari 2013. Värikästä elämää Espoon kartanoilla: Träskändan kartan. Viitattu 3.5.2017. <http://elakooneilinen.blogspot.fi/2013/09/elamaa-espoon-kartanoilla-traskadan.html>

Espoon kaupunki 2017f. Tietoa meistä. Viitattu 13.8.2017. http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ja_liikunta/Kulttuuri/Tietoa_meista

Godhwani, Yvonne 2011. Pikku-Auroran historia. Viitattu 3.5.2017. http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ja_liikunta/Kulttuuri/Kulttuurikeskukset_ja_talot/PikkuAurora/PikkuAuroran_historia

Kivimäki, Pirkko 2017. Träskändan kartano Aurora Karamzinin jälkeen. 3.5.2017. <http://espoonperinneseura.net/perinnetietoa/traskandan-kartano-ja-aurora-karamzin/traskandan-kartano-aurora-karamzinin-jalkeen/>

KulttuuriEspoo 2017. Pikku-Aurora. Kulttuurielämyksiä koko perheelle. Viitattu 3.5.2017. <http://www.kulttuuriespoo.fi/fi/node/907>

Käsityökoulu Robotti 2017. Käsityökoulu Robotti. Viitattu 13.8.2017. <http://www.kasityokoulurobotti.fi/kasityokoulu-robotti/>

Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora 2016. Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora Barnkulturcentret Lilla Auroa. Syksy 2016 -esite. Espoon kaupunki.

Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora 2017a. Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora Barnkulturcentret Lilla Aurora. Kevät 2017 -esite. Espoon kaupunki.

Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora 2017b. Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora. Viitattu 13.8.2017. http://www.espoo.fi/fi-FI/Kulttuuri_ja_liikunta/Kulttuuri/Kulttuurikeskukset_ja_talot/PikkuAurora

Kuva 15. Taidetalo on ollut käytössä vuodesta 2003, siellä toteutetaan valtaosa Pikku-Auroran toiminnasta. Talon vasemmassa päädyssä toimii Käsityökoulu Robotti, keskellä Aurinko -sali. Kuva: Kaisa Pikkarainen

Liite 3.

Teemahaastattelujen kysymysrungot

1/2

A) Osa kaikille sama johdanto.

B) Osa valitaan haastateltavan statuksen mukaan (1. osallistaja / 2. osallistuja).

A) Haastattelijan esittely:

Kerro: oma nimi, koulu, haastattelun tarkoitus ja käyttökohde, ont:n aihe

Kysy: Lupa nauhoittaa ja käyttää ont:ssä, lupa mainita haastateltavan nimi

B) 1. Kysymyksiä osallistajalle:

Vastaajan tausta:

- Kerro jotain itsestäsi: esim. koulutus ja nykyinen työsi
- Mikä on suhteesi Pikku-Auroraan?
- Millaisia osallistavia hankkeita olet toteuttanut? Missä roolissa olet ollut?
- Onko sinulla henkilökohtaista kokemusta vapaaehtoisuudesta?

Osallisuus:

- Miten määrittelet osallisuuden?
- Miten määrittelet osallistumisen?
- Miten käsität projektin vetäjän roolin hankkeissa?
- Mitä osallistajat mielestäsi saavat osallistumisesta?
- Mitä saat työntekijänä toiminnasta?
- Mitä oma organisaatiosi tai kaupunkisi saa hankkeista?

Haasteet:

- Osallistamisen haasteita?
- Osallistamisen esteitä?

Tieotus ja viestintä:

- Miten tiedotatte hankkeista?
- Saavuttaako viesti kaupunkilaiset?
- Mitä parannettavaa?

Yhteistyö:

- Pystytäänkö osallistujia kuuntelemaan kylliksi prosessin eri vaiheissa?
- Miten yhteydenpito ja yhteistyö yleensä sujuu?

Tyytyväisyys:

- Toiminnan hyvä ja huonot puolet
- Olitko tyytyväinen hankkeiden tuloksiin?
- Olitko tyytyväinen oman työpanokseen ja /tai ajan riittävyyteen?

Tunteet:

- Toiminnan ominaispiirteet, mikä on tärkeintä itselle osallistamisessa?
- Yksilötason kokemukset ja merkitys

Jatko ja tulevaisuuden suunnitelmat:

- Mitä hankkeita on tulossa?
- Mitä ajatuksia tulevaisuus herättää?
- Millaisia tavoitteita, toiveita ja tarpeita sinulla on tulevaisuuteen liittyen?

B) 2. Kysymyksiä osallistujalle

Vastaajan tausta:

- Kerro jotain itsestäsi: esim. koulutus ja nykyinen työsi
- Mikä on suhteesi Pikku-Auroraan?
- Halutessa: elämäntilanteen vaikutus toimintaan osallistumiseen?
- Missä osallistavassa hankkeessa olit mukana? Mitä teit siinä?
- Aikaisempi kokemus vapaaehtoisuudesta tai osallistavista hankkeista

Kiinnostus Meidän Auroraa kohtaan:

- Miksi haluta olla mukana?
- Miksi juuri Pikku-Aurorassa?
- Mikä sai mukaan tähän toimintaan?
- Mitä saat toiminnasta?

Haasteet:

- Koitko projektin aikana jotain haasteita?
- Koitko projektin aikana jotain esteitä?

Tieotus ja viestintä:

- Miten sait tietoa hankkeesta?
- Oliko tietoa riittävästi?
- Miten eri viestintäkanavat toimivat? (nettisivut, IG, FB, UPA -ryhmä)
- Parannusehdotuksia viestintään

Yhteistyö:

- Kuunneltiin osallistujia kylliksi prosessin aikana?
- Miten yhteydenpito ja yhteistyö Pikku-Auroraan sujui?
- Oliko tyytyväinen yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen? Kommentteja?
- Parannusehdotuksia?

Tyytyväisyys:

- Toiminnan hyvä ja huonot puolet
- Oliko tyytyväinen tulokseen?
- Oliko tyytyväinen oman osaan?
- Oliko tyytyväinen Pikku-Auroran panokseen?

Ajankäyttö:

- Oliko liian paljon työtä vai sopivan sitovaa?

Tunteet:

- Tunnelma, tunteet, mielialat
- Toiminnan sosiaalisuus, yhteistoiminta, vastavuoroisuus
- Toiminnan ominaispiirteet, mikä on tärkeintä itselle?

Jatko ja tulevaisuuden suunnitelmat:

- Oletko kiinnostunut toimimaan jatkossa vastaavissa tehtävissä
> miksi joo / miksi ei?
- Mitä ajatuksia tulevaisuudesta herää?
- Millaisia tavoitteita, toiveita ja tarpeita sinulla on?

Liite 4.

Unelmien Pikku-Aurora -hankkeen kuvaus

Unelmien Pikku-Aurora –hanke toteutettiin Pikku-Aurorassa tammi–toukokuussa 2017. Siinä selvitin millaisia lähialueen asukkaiden ja kulttuurikeskuksen asiakkaiden mielikuvat Pikku-Aurorasta ovat, millaisesta toiminnasta he ovat kiinnostuneet, millaista toimintaan Pikku-Auroraan toivotaan tulevaisuudessa ja miten Pikku-Aurorasta voisi rakentaa avoimempaa kohtaamispaikkaa. Unelmien Pikku-Aurora -nimi kuvastaa tulevaisuuteen katsomista ja haaveita, jotka voivat myös toteutua.

Unelmien Pikku-Aurora koostui toisiaan tukevista toimintakokeiluista, joista muodostui uusia konsepteja Pikku-Auroran käyttöön. Toimintakokeiluissa jalkauduin lähelle ihmisiä, kyselin, keskustelin ja tein yhdessä. Ensimmäinen tempaus oli Bussipysäkki –kahvit ystävänpäivänä. Niissä tarjosin ohikulkijoille kahvia ja suklaasydämiä. Samalla mainostin tulevia tapahtumia ja hankkeen osana tehtävää UnelmaKyselyä. Muut toteuttamani tapahtumat kokosimme Auroran Aika -nimen alle. Auroranaamuissa vastikään asiakastiloiksi muuttuneissa Tilanhoitajantalon huoneissa tarjottiin aamupuuroa ja keskusteltiin paikalle tulleiden kanssa Pikku-Auroran nykytilasta ja tulevaisuuden mahdollisuuksista. Auroranillat olivat iltatilaisuuksia, joissa osallistavaa kaupunkikulttuuria tuottavien yhteisöjen edustajat esittelivät omaa toimintaansa ja erilaisia osallistumisen tapoja. Asiantuntija-alustuksen jälkeen illoissa pidettiin UnelmaPAJAT, joissa ideoitiin uusia sisältäjä Pikku-Auroraan.

Unelmien Pikku-Aurora -hankkeen oli osa kulttuurituottaja -opintojani. Hanke on vaikuttanut käsillä oleva opinnäytetyön syntyyn.

Liite 5.

Meidän Aurora -toimintakokeilun markkinointikanavat

Tässä liitteessä on lueteltu Meidän Aurora -toimintakokeilun markkinoitiin käytetyt markkinointikanavat ja esitetty esimerkkejä niistä.

Meidän Auroran (kuva 16) ja J-perän Jenkkojen julisteita (kuva 17) jaettiin Pikku-Auroran tiloihin, piha-alueelle, lähikauppojen ilmiotustauluilla ja bussipysäkeille. Lisäksi J-perän Jenkat mainittiin Pikku-Auroran mainosjulisteessa.

Meidän Aurora tarjoaa mahdollisuuden järjestää ohjelmaa Pikku-Auroran pihapiirissä sunnuntaina 27.8.2017 osana Espoo-päivää

Haluatko esiintyä, opettaa muita tai kertoa tarinan?
Tule ja toteuta ideasi yksin tai porukalla.
Vain kesäinen taivas on rajana!

Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora, Järvenperäntie 1-3.
Lisätietoja: kaisa.pikkarainen@espoo.fi
puh. 043 8254469
www.pikkuaurora.fi

KULTTUURIESPOO.fi

[f/pikkuaurora](https://www.facebook.com/pikkuaurora)
[@pikkuaurora](https://www.instagram.com/pikkuaurora)

Kuva 16. Meidän Aurora -toimintapäivän juliste.

J-perän jenkat
 27.8.2017 klo 14-16
 Pikku-Auroran puutarhassa
 Järvenperäntie 1-3, Espoo

Ohjelmassa perinteistä tanssimusiikkia levyltä,
 rentoa tanssilavameininkiä ja kahvila.
 J-perän Jenkat on asukkaiden ideoima
 ja järjestämä tanssitapahtuma
 vanhaan malliin.
 Vapaa pääsy

Järjestäjät: Vapaaehtoiset ja Pikku-Aurora.
 Tervetuloa mukaan tiimiin: Kaisa, puh. 043 8254469
 kaisa.pikkarainen@espoo.fi
 KULTTUURIESPOO.fi

Kuva 17. J-perän Jenkat -tanssitapahtuman juliste.

Tapahtumien yhteisen flyerin toisella puolella kerrottiin mahdollisuudesta osallistua Meidän Aurora -toimintapäivään ja toisella puolella mainostettiin J-perän Jenkoista (kuva 18). Flyeriä jaettiin Pikku-Aurorassa ja postitettiin muun muassa Espoon yhteispalvelupisteisiin, lähialueen neuvoloihin, asukaspuistoihin ja kirjastoihin.

MEIDÄN AURORA TARJOAA
JUURI SINULLE MAHDOLLISUUDEN
JÄRJESTÄÄ OMAA OHJELMAA
PIKKU-AURORAN PIHAPIIRISSÄ
SUNNUNTAINA 27.8.2017
OSANA ESPOO-PÄIVÄÄ

Haluatko esiintyä, pitää pajan,
luennon tai vaikka tuunaustuokion?
Tule ja toteuta ideasi yksin tai porukalla
Meidän Aurorassa!

Ohjelman tulee olla kaikille avointa,
poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta,
eikä pääsylippuja voi myydä.
Muuten vain kesäinen taivas on rajana.

Lisätiedot Kaisalta: puh. 043 8254469
kaisa.pikkarainen@espo.fi
www.pikkuaurora.fi

KULTTUURIESPOO.fi

J-perän jenkat
27.8.2017 klo 14-16
Pikku-Auroran puutarhassa
Järvenperäntie 1-3, Espoo

Tule tanssimaan Espoo-päivänä
Pikku-Auroran Puutarhaan
(Järvenperäntie 1-3, Espoo).

Luvassa perinteistä tanssimusiikkia
levyiltä, kahvila ja rentoa
tanssilavameininkiä.

J-perän Jenkat on asukkaiden ideoima ja
järjestämä tanssitapahtuma vanhaan malliin.
Vapaa pääsy.

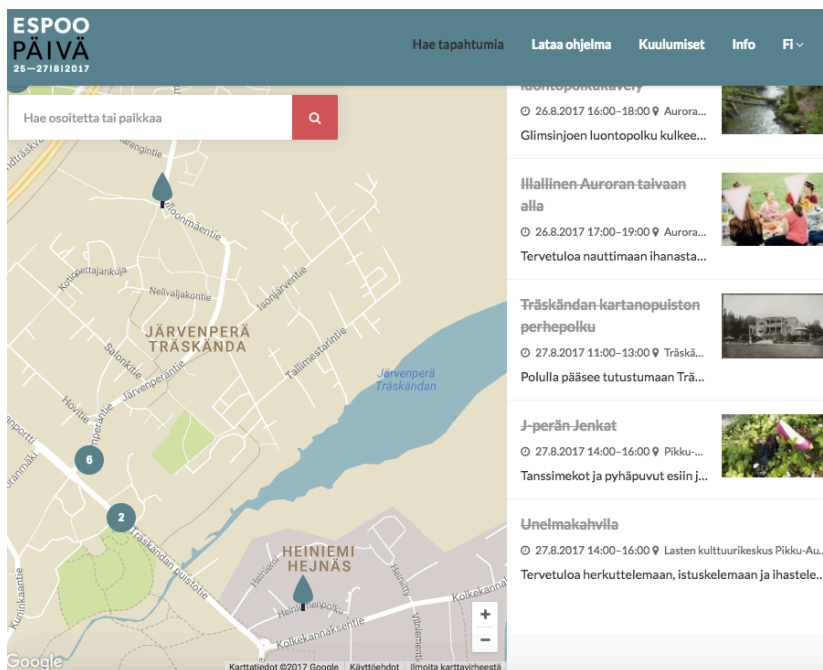
Onko sinulla ohjelmaa, joka sopii
J-perän jenkkoihin, tai haluatko talkoisiin?
Kysy lisää Kaisalta (yhteystiedot kääntöpuolella).

www.pikkuaurora.fi

Kuva 18. Meidän Aurora -flyeri ja J-perän Jenkat -flyeri.

Kuva 19. Espoo-päivän esite. KulttuuriEspoo 2017.

Kuva 20. Espoo-päivän tapahtumat kartalla. (Kuvakaappaus. Viitattu 4.10.2017. www.espoopaiva.fi/fi/tapahtumat/)

J-perän Jenkat oli monipuolisesti mukana Pikku-Auroran ja KulttuuriEspoon Espoo-päivän markkinoinnissa. J-perän Jenkat mainittiin Espoo-päivän esitteessä (kuva 19), jota on postitettu ja jaettu laajasti Espoon alueella. Lisäksi tapahtumat näkyivät Espoo-päivän ylläpitämällä nettipohjaisella tapahtumahakusivulla (kuva 20) ja Pikku-Auroran Espoo-päivää mainostavassa Länsiväylä -lehden ilmoituksessa (kuva 21).

PIKKU-AURORA

Klik - nettiin, someen tai tilaa sähköinen ystäväkirje, niin pysyt menossa mukana!

ESPOO PÄIVÄ 25-27.8.2017
Pikku-Aurora viettää yhteisestä **KAUPUNKIJUHLAA!**

Pe 25.8. klo 9.30-11.30
MEIJERI-MURAALI-katutaidepaja

La 26.8. klo 10, 11, 12 & 13
Auroran **SEIKKAILU-KIERROKSET** puutarhassa

Su 27.8. klo 14-16
J-PERÄN JENKAT -rento tanssitapahtuma

UNELMA-KAHVILA
La 26.8. klo 10-14 & su 27.8. klo 14-16

Pe 8.9., 22.9., 27.10., 24.11. & 15.12. klo 18-20
LEPOLOUNGE AIKUISILLE
Hengähdys hetkiä keholle ja mielelle, lempeää oloa iltahetkiin! Hinta 12 €, ennakkoi ilmoittautuminen.

ILTAHOBBYT
Kurkkaa uudet ja tutut iltakerhot netistä!

LAUANTAIPAJATUS
Klo 10-14 Kivoja pajapuuhiä joka lauantai!

La 23.9. klo 10-14
UNELMALAUANTAI klo 10.30-11.00 **HERTTAKUNINKAAT** -sirkusesitys. Ennakkoi ilmoittautuminen, liput 4 €/hlö. Nonstop sirkuspaja ja Robo Open day.

UUTTA!

ESPOO ESBO

Järvenperäntie 1-3, Espoo
www.pikkuaurora.fi
Muutokset mahdollisia.

f /pikkuaurora **@** @pikkuaurora

KULTTUURIESPOO.fi

Kuva 21. Pikku-Auroran mainos Länsiväylä -lehdessä elokuussa 2017.

Pikku-Aurora lähettää tilaajilleen (vajaa 500 henkeä) Pikku-Auroran ystäväkirjeen noin kerran kuussa. Heinäkuun kirjeen (lähetetty 12.7.2017) pääteema oli Meidän Aurora. Espoo-päivän viikonloppua, ja siten myös J-perän Jenkat -tanssitapahtumaa mainostettiin 16.8.2017 lähetetyssä ystäväkirjeessä sekä STT:n kautta tiedotusvälineille lähetetyssä mediatiedotteessa (julkaistu 16.8.2017).

Lisäksi teimme aiheisiin liittyviä päivityksiä Unelmakahvilan tapahtumasivulle (kuva 23) Unelmien Pikku-Aurora -ryhmää ja Pikku-Auroran Instagram -tilille (kuvat 24).

Kuva 23. Unelmakahvilan Facebook -tapahtumasivu. (Kuvankaappaus. Viitattu 4.10.2017. www.facebook.com)

Kuva 24. J-perän Jenkoista otettuja kuvia Pikku-Auroran Instagramin tilillä. (Kuvankaappaus. Viitattu 4.10.2017. www.instagram.com/pikkuaurora/)

Liite 6.

Pikku-Auroran osallistamisen malli - työkalu osallistamistyöhön

Espoon kaupunki
Tapahtuma- ja kulttuuripalvelut
Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora
11/2017

Pikku-Auroran osallistamisen malli

- työkalu osallistamistyöhön

SISÄLLYS:

Johdanto

1. Miksi osallistamista tarvitaan?
 2. Mitä osallistaminen voi olla
 3. Miten osallistamista toteutetaan?
 4. Milloin on hyvä hetki osallistaa?
 5. Kuka osallistaa? Eli osallistamiseen vaadittavat resurssit?
 6. Miten osallistaminen etenee?
 7. Sisäinen tiedotus osallistamisesta ja hankkeista
 8. Ulkoinen tiedotus osallistamisesta ja hankkeista
 9. Tuki ja ohjaus osallistujille
 10. Raportointi ja arviointi
- + Lopuksi

Teksti ja valokuva: Kaisa Pikkarainen

Pikku-Auroran graafinen ilme: Tiia Koskela

Johdanto

Pikku-Auroran osallistamisen malli on laadittu osallistavan toiminnan toteuttamisen työkaluksi Lasten kulttuurikeskus Pikku-Auroraan. Mallin avulla autetaan hankkeiden käynnistämistä, toteuttamista ja juurruttamista osaksi muuta toimintaa. Malli koostuu kymmenestä kohdasta, joiden avulla osallistamista voidaan suunnitella, toteuttaa ja kehittää. Mallia voi soveltaa muihin osallistavia hankkeita toteuttaviin yksiköihin ja organisaatioihin.

Tämä osallistamisen mallin ensimmäinen versio, syntyi vuoden 2017 aikana Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurorassa toteutettujen osallistamishankkeiden pohjalta. Unelmien Pikku-Aurora -kehittämishankkeessa selvitettiin millaisia lähialueen asukkaiden ja kulttuurikeskuksen asiakkaiden mielikuvat Pikku-Aurorasta ovat ja millaista toimintaan taloon toivotaan jatkossa. Meidän Aurora-toimitankokeilussa toteutettiin asukaslähtöistä sisältöä Pikku-Auroraan Espoo-päivänä 27.8.2017.

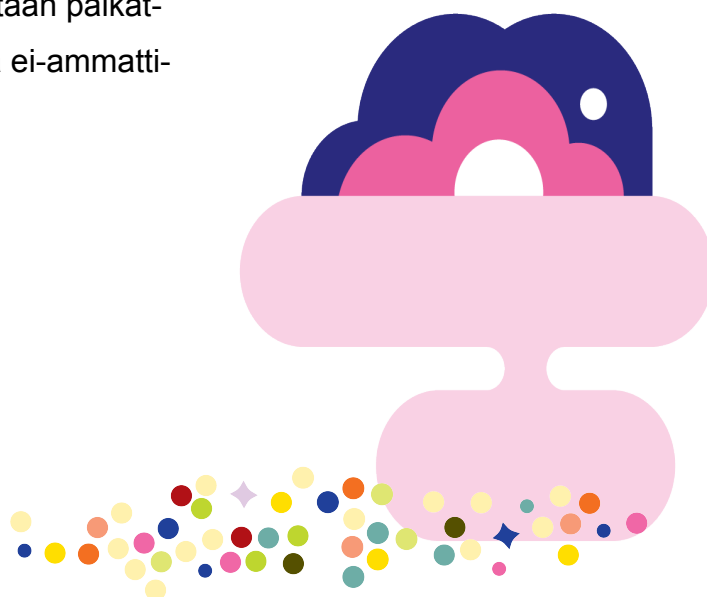
Seuraavaksi muutamia huomioita tässä mallissa käytetyistä käsitteistä. Osallistaja eli *koordinaattori* on Pikku-Auroran työntekijä, joka hoitaa osallistavia hankkeita tai vapaaehtoisten asioita. *Osallistuja* on eri tavoin toimintaan osallistuva tai vapaaehtoisena toimiva henkilö. Kaikesta osallistuvasta toiminnasta ja vapaaehtoistehtävistä käytetään termiä *toiminta*.

Osallistamisessa osallistava organisaatio, eli Pikku-Aurora tuottaa toimintaa, johon osallistuja osallistuu. *Osallistava toiminta* sisältää aina jonkin elementin, jossa osallistuja on enemmän, kuin kävijä tai katsoja joka saapuu paikalle niin sanotusti valmiiseen pöytään. Tässä mallissa osallistavaksi toiminnaksi ei esimerkiksi ymmärretä askartelupajaa, joissa Pikku-Auroran palkkaama ohjaaja

vetää pajan kokonaisuutena. Paja muuttuisi mallin tulkinnassa osallistavaksi esimerkiksi, jos paja suunnitellaan yhdessä osallistujien kanssa tai osallistuja osallistuu pajan ohjaamiseen. Pikku-Aurora ja osallistuja ovat yhdessä vastuussa *osallistavan toiminnan* toteutumisesta. Jos vastuu olisi vain Pikku-Auroralla, olisi toiminta kulttuurikeskuksen normaalia toimintaa, eikä tämän mallin mukaisista osallistavaa toimintaa. Jos vain osallistuja olisi vastuussa toiminnasta, olisi se henkilön omaehtoista toimintaa, ei esimerkiksi kaupunkiaktivismia.

Osallistava toiminta on toisinaan lähellä *vapaaehtoistoimintaan*. Vapaaehtoistoiminnan voi hahmottaa hyvin perehtymällä sen periaatteisiin, sekä vapaaehtoisen oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Vapaaehtoistoiminnan keskeiset periaatteet ovat palkattomuus, tasa-arvoisuus, puolueettomuus, ei-ammattilaisuus, luottamuksellisuus, yhteistyö ja yhteisöllisyys. Vapaaehtoisella on vaitiolovelvollisuus, sekä velvollisuus tehdä luvatut asiat, noudattaa pelisääntöjä, ilmoittaa muutoksista ja lopettamisesta, sekä velvollisuus huolehtia omasta jakamisesta vapaaehtoisena. Vapaaehtoisella on oikeus sitoutua haluamukseen ajaksi, oikeus kieltäytyä ja lopettaa. Vapaaehtoisella on oikeus perehdytykseen, tukeen, ohjaukseen, palautteeseen ja palautteen antamiseen. Vapaaehtoisella on oikeus saada toiminnasta iloa ja jaksamista, sekä yhteisöön kuulumisen tunteen.

Tässä mallissa osallistava –toiminta katsotaan kattotermiksi, jonka pitää sisältää myös vapaaehtoistehtävät. Osallistava toiminta tarkoittaa monipuolisesti kaikkea toimintaa, joissa henkilö osallistuu organisaation toimintaan palkattomasti, vapaaehtoisesti ja ei-ammattistatuksella.

1. Miksi osallistamista tarvitaan?

Osallisuus ja kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet on kirjattu monet lakiin ja säädökseen. Osallisuus on ihmisen perusoikeus, jonka toteutuminen on kuntien tehtävä. Osallistuminen lähtee ihmisestä itsestään ja se antaa ihmisille osallisuuden ja mukanaolon kokemuksia sekä yhteenkuulumisen tunteen. Yhteisöön kuulumisen tunne ja yhteisön toimintaan vaikuttaminen ovat ihmisen perustarpeita.

Kulttuurilla ja osallistumisella on paljon tutkimuksin todistettuja hyvinvointivaikutuksia. Osallistaminen lisää muun muassa yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys puolestaan lisää yksilön hyvinvointia. Yhdessä muiden kanssa harrastetulla taiteella ja kulttuurilla on tutkitusti todistettuja hyvinvointivaikutuksia. Se tarjoaa tilaisuuksia kohdata toisia ihmisiä ja jakaa omia kokemuksia ja tunteita. Samalla osallistujan itsetunto, itseluottamus, sosiaalisuus ja yhteisöön kuulumisen tunne kasvavat. Taiteellinen osallistuminen nähdään osana kulttuurisia perusoikeuksia ja hyvinvointia. Se tuo lisää elämänlaatua ja takaa elinikäistä oppimista. Myös vapaaehtoistoiminta edistää terveyttä ja hyvää oloa tuoden sisältöä elämään ja lisäten sosiaalista pääomaa.

Osallistaminen ei voi kuitenkaan olla jotain päälle liimattua tai vaatimuksien vuoksi toteutettua, vaan sen on liityttävä luontevasti Pikku-Auroran toimintaan ja sillä on oltava tehtävä. Siksi ennen osallistavan hankkeen aloittamista on hyvä miettiä miksi osallistetaan ja mitä Pikku-Aurora saa ja haluaa hankkeesta? Mitä osallistajat tekevät? Kuka siitä päättää? Mitä osallistajat saavat hankkeesta?

2. Mitä osallistaminen voi olla?

Osallistaminen on parhaimmillaan osallistujalähtöistä. Tällöin osallistajat otetaan mukana hankkeen suunnitteluun ja toiminta lähtee heidän lähtökohdistaan. Osallistavia hankkeita voivat olla esimerkiksi: oman tapahtuman, pop-up kahvila, kerho tai toimintatuokion ideointi, suunnittelu ja toteutus. Asukkaat voi ottaa mukaan myös yhteiseen ohjelmistosuunnitteluun tai osallistuvan budjetoinnin keinoja käyttäen. Osallistavat hankkeet on luonteva yhdistää muuhun Pikku-Auroran toimintaan ja teemakokonaisuuksiin. Esimerkiksi tarjoamalla mahdollisuutta tuottaa sisältöjä jonkin tapahtuman yhteyteen.

Osallistaminen voi lähteä kohderyhmästä käsin. Esimerkiksi osallistaa voi vain aikuisia tai kohdentaa toiminnan pelkästään aikuisten sisältöihin. Osallistavilla hankkeilla voi esimerkiksi parantaa ja lisätä Pikku-Auroran asiakkaiden vaikutusmahdollisuuksia, palvelujen saavutettavuutta, erityisryhmien osallisuutta tai tavoitella uusia kohderyhmiä.

Nykyiset ja potentiaaliset osallistajat otetaan mukaan suunnitteluun. Heiltä voidaan esimerkiksi kysymällä:

Mitä he haluavat tehdä?

Millaisista asioista he ovat kiinnostuneet?

Millaisia taitoja heillä on?

Mitä taitoja he haluavat oppia tai kokeilla?

Pikku-Aurorassa osallistamisen lähtökohta on Joo –asenne. Tämä tarkoittaa sitä, että osallistujilta tuleviin ideoihin vastataan lähtökohtaisesti ”joo”. Uusille avauksille ja toimintakokeiluille ollaan avoimia. Tarvittaessa ideat jalostetaan yhdessä toteuttamiskelpoisiksi. Pikku-Auroran muiden työntekijöiden, sekä muiden aluekulttuuripalvelujen ja Espoon kaupungin työntekijöiden ammattitaitoa hyödynnetään, kun mietitään keinoja mahdollistaa osallistujien ideat. Haasteet ja esteet pyritään voittamaan. Mikäli hanketta ei ole mahdollista toteuttaa Pikku-Aurorassa, selvittäään voisiko sen toteuttaa muualla.

3. Miten osallistamista toteutetaan?

Osallistavissa hankkeissa osallistujia kuunnellaan ja heille annetaan mahdollisuus toteuttaa omia ideoitaan. Dialogia asiakkaiden ja osallistujien kanssa voi käydä esimerkiksi tapaamisissa ja tapahtumissa ja sosiaalisessa mediassa. Kun Pikku-Aurora vie toimintaansa seiniensä ulkopuolelle, Pikku-Aurora reissussa -konseptilla, ihmisten kohtaamista kannattaa hyödyntää asiakaspalautteen keräämiseen ja tiedon jakamiseen.

Hyödynnä valmiita konsepteja osallistujien koollekutsumiseen:

- Auroranaamu on vapaamuotoinen, avoin aamutilaisuus Pikku-Aurorassa. Aamu voi sisältää jonkin teeman, aiheen tai esiintyjän. Ensimmäisissä Auroranaamussa tarjottiin maksuton aamupuuro kello 8.30–10.30 Tilanhoitajantalossa. Paikalla oli henkilökuntaa juttelemassa asiakkaiden kanssa siitä, millaisia toiveita heillä on Pikku-Auroraan liittyen.
- Auroranilta on vapaamuotoinen, avoin iltatilaisuus, joka voi sisältää keskustelua, luennoitsijan tai alustajan, pajan ja tarjoilua. Ensimmäiset Auroranillat keskittyivät Pikku-Auroran kehittämiseen osallistavampaan suuntaan, ne järjestettiin Tilanhoitajantalossa kello 18–20. Illoissa asiantuntijavieraat alustivat illan teemaan ja vetivät UnelmaPAJAT. Niissä pohdittiin osallistavin menetelmin Pikku-Auroran tulevaisuutta. Illoissa oli kahvitarjoilu.
- Bussipysäkkikahveissa Pikku-Aurora jalkautuu bussipysäkille. Siellä voi tarjota kahvia ja markkinoida Pikku-Auroran toimintaa esimerkiksi jakamalla esitteitä ja esittelemällä kulttuurikeskuksen toimintaa.

Yhteistyö on voimaa. Olemassa olevia yhteistyötahoja ja -verkostoja tutkitaan ja mietitään millaisella kokoonpanolla hanke voidaan toteuttaa. Neuvoja ja vinkkejä kantaa kysyä sellaisilta tahoilta, jotka ovat toteuttaneet vastaavia hankkeita aikaisemmin. Ole ennakkoluuloton yhteistyötahoja etsiessäsi.

Pikku-Aurora kuuluu Espoon Järjestöjen Yhteisöön (EJY). Se on hyvä paikka verkostoitua ja pyytää

apua vapaaehtoiseen liittyvissä asioissa. EJY pitää yllä Espoon vapaaehtoisverkostoa, sitä kautta voi ilmoittaa avoimia vapaaehtoistehtäviä ja EJY:n tilaisuuksissa voi esitellä Pikku-Auroran toimintaa ja sen hankkeita. (Lisätietoja: www.espoolaiset.fi).

Pikku-Aurorassa tehtäviä asiakastyytyväisyyskyselyjä voi hyödyntää osallistavia hankkeita suunniteltaessa ja esimerkiksi kiinnostuksen kohteiden kartoittamisessa.

Vinkkejä osallistamiseen:

- Käytä Joo –asennetta.
- Yhdessä ideoidut ja toteutetut hankkeet rohkaisevat jatkamaan.
- Motivoitunut osallistuja sitoutuu toimintaan.
- Valta ja vastuu kulkevat käsikädessä.
- Hyvin rajattuihin tehtäviin on helppo tarttua ja osallistujan on helppo hahmottaa ne.
- Talkoot on selkeä ja konkreettinen tapa osallistua.
- Älä ota liian vakavasti. Moka on lahja –sanotaan ja tekemällä ja kokeilemalla oppii.

4. Milloin on hyvä hetki osallistaa?

Lähtökohtaisesti osallistaminen on mahdollista milloin vain. Osallistamishankkeissa ja vapaaehtoisia rekrytoidessa huomioidaan Pikku-Auroran muu toiminta ja sen tarpeet, mahdollisuudet ja rajoitteet. Yhdistä osallistaminen kiinteäksi osaksi muuta toimintaan. Toimintaa voi kohdentaa ja yhdistää olemassa oleviin sisältöihin tai toimintaan, kuten LauantaiPajatuksiin tai Kesäpihaan, Tilanhoitajantalon avoimeen pop-up tilaan tai tapahtumiin, kuten Espoo-päivään tai Vappunen! –juhlaan. Toiminnan yhdistäminen juhlapyyhiin tai vuodenkiertoon, kuten

sadonkorjuuseen, äitienpäivään, jouluuun tai koululaisten loma-aikoihin on aina luontevaa, mutta se ei ole välttämätöntä.

Pitkäjänteinen suunnittelu on osallistamisen perusta. Jatkuvuuden kannalta suunnitelmallisuus, säännöllisyys ja sitkeä työnteko ovat tärkeitä. Osallistavia hankkeita voi kuitenkin polkaista käyntiin nopeasti, lyhyelläkin varoitusajalla koikeilukulttuurin hengessä. Sosiaalinen media on nopea tapa tiedottaa vaikkapa pop-up -toiminnasta. Somessa myös reaktiot tapahtuvat nopeasti.

Osallistajat määrittelevät itse kuinka usein ja paljonko he ovat käytettävissä. Sen vuoksi on tärkeää suunnitella aikataulu yhdessä heidän kanssaan. Vapaaehtoisuudesta huolimatta osallistujilta voi odottaa sitoutumista sovittuihin tehtäviin ja yhteiseen aikatauluun, sekä velvoittaa ilmoittamaan esteistä ja muutoksista.

5. Kuka osallistaa?

Eli osallistamiseen vaadittavat resurssit?

Osallistaminen edellyttää osallistavalta organisaatiolta, eli Pikku-Auroralta henkilökunnasta nimetyn työntekijän aika, sekä erilaisia tarvikkeita ja tiloja.

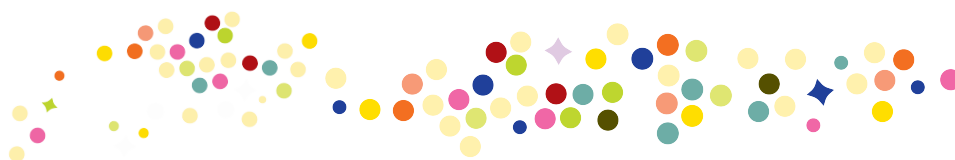
Osallistujille nimetään Pikku-Aurorasta palkattu vastuhenkilö, eli *koordinaattori*. Koordinaattori toimii fasilitaattorina, eli helpottaa osallistujien toimintaa. Hän on ennen kaikkea toiminnan mahdollistaja, auttaja ja käytännön asioiden selvittäjä. Tapauskohtaisesti sovitaan millainen työnjako koordinaattorin ja osallistujien välillä on. Koordinaattorin rooli vaihtelee suuresti eri hankkeissa. Osallistavan hankkeen laajuudesta ja osallistujista riippuu se, millaista apua osallistajat tarvitsevat. Osallistavia hankkeita voidaan tehdä erilaisilla yhteistyömuodoilla ja yli kaupungin toimialarajojen. Osallistajat tai koordinaattori voivat organisoida yhteistyötä, tai sen osia tapauskohtaisesti sopimuksen mukaan. Yhdessä tekemällä on mahdollista saavutetaan enemmän ja toteuttaa jotain isompaa. Kartoita ennakkoluulottomasti uusia ja vanhoja yhteistyötahoja. Koordinaattorin lisäksi osallistaviin hankkeisiin voi työllistyä taitelija, ympäristömuotolija, taidekasvatta-

ja, jonkin yhdistyksen edustaja tai muu asiantuntija tai vastaava henkilö. Tällöin osa koordinaattorin tehtävissä voi siirtyä hänelle.

On luontevaa, että koordinaattori viestii osallistavista hankkeista Pikku-Auroran ja KulttuuriEspoon kanavissa. Sekä auttaa materiaalien hankinnassa ja tilavarauksissa. Koordinaattori toimii osallistujien ja Pikku-Auroran muun henkilökunnan välisenä tiedonvälittäjänä. Koordinaattori huomio hankkeet Pikku-Auroran sisäisessä viestinnässä ja päätöksiä tehdessä. Koordinaattorille varataan työaikaa kohdata ja keskustella osallistujia, sekä olla heidän saatavillaan livenä ja esimerkiksi somessa tarpeen mukaan.

Koordinaattori huolehtii siitä, että osallistavaa hanketta dokumentoidaan kuvin ja sanoin. Dokumentointia voi tehdä päivittämällä someen vaikkapa kuvia kulisien takaa ja itse toiminnasta. Tarinan kertominen osana dokumentointia tekee siitä kiinnostavaa. Jaa dokumentointivastuuta osallistujille ja muille työntekijöille.

Koordinaattorin tehtäviä ovat: toiminnan suunnittelu, osallistujien rekrytointiprosessi, perehdytys ja neuvominen, osallistujien kohtaaminen, toiminnan seuraaminen ja mahdollinen muutokseen reagointi, kiittäminen, tiedottaminen ja markkinointi, dokumentointi, raportointi, arviointi ja jatkuvuudesta huolehtiminen.

Koordinaattori selvittää tapauskohtaisesti missä *tiloissa* toiminta on luontevin suorittaa ja milloin tilat ovat vapaana. Osallistamisessa tulee huomioida Pikku-Auroran arjen aikataulut, muu henkilökunta ja heidän työroolinsa.

Koordinaattori selvittää tapauskohtaisesti mitä *välineitä* ja *materiaaleja* Pikku-Aurorasta löytyy toiminnan käyttöön ja mitä välineitä tai materiaaleja tarvitaan lisää ja mikä on paras tapa hankkia ne. Koordinaattori huolehtii yhdessä osallistujien kanssa puuttuvien välineiden hankinnan sopimuksen mukaan.

Koordinaattorin työtä helpottamaan on laadittu tämä osallistamisen malli, sekä vuonna 2017 laaditut Pikku-Auroran Opas vapaaehtoiselle ja Sopimus vapaaehtoisuudesta -sopimus pohja.

Pikku-Auroran resurssien lisäksi osallistaminen vaatii osallistujat, heidän tavoittamisesta lisää mallin kohdissa 3 ja 8.

6. Miten osallistaminen etenee?

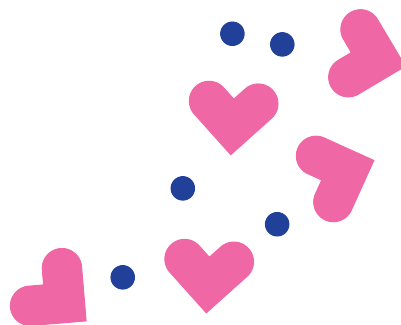
Toimintaan mukaan tuleminen muotoutuu jokaisen osallistujan kohdalla eri tavoin. Seuraavassa yksi esimerkiksi mukaan tulemisen polusta.

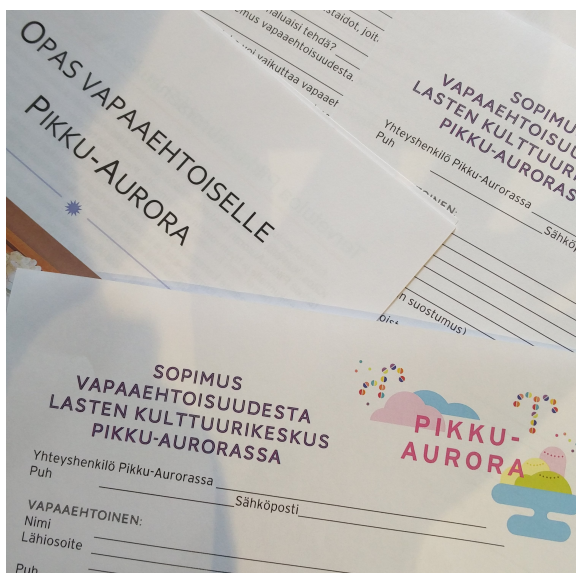
1) Koordinaattori tekee osallistavasta toiminnasta tarveharkinnan, suunnitelman ja päätöksen toteuttaa sitä. Osallistumismahdollisuus paketoidaan, eli mietitään mitä, milloin ja kuka tekee, miksi sitä kutsutaan, missä siitä kerrotaan ja miksi se on tärkeää tehdä.

2) Osallistumismahdollisuudesta tiedotetaan. Kerro hankkeesta ja nimeä tehtävä selkeästi ja houkuttelevasti (esimerkiksi vaputtaja, ideanikkari tai liikenteenohjaaja), tehtävä ja siihen vaadittava aika kuvataan mahdollisimman tarkkaan. Kerro mistä saa lisätietoja. Käytä tiedotuskanavia monipuolisesti. Huomioi kuhunkin tilanteeseen parhaiten sopivat kanavat. Lisää tiedotuksesta mallin kohdissa 7. ja 8.

Kuva ja videot ovat tehokkaita viestinnässä. Myös pelkästä tekstiä voi tehdä kuvan, jota voi jakaa Instagrammissa tai Facebookissa.

3) Osallistuja ilmoittaa kiinnostuksensa.

4) Koordinaattori käy osallistujan kanssa aloituskeskustelun. Siinä sovitaan ainakin tulevat tehtävät, vastuut, käytettävä aika ja yhteydenpitotavat. Osallistuja perehdytetään ja koulutetaan tarpeen ja tilanteen mukaan. Koordinaattori muistuttaa osallistujia siitä, että valokuvatessa ja kuvia julkaistessa kuvattavilta, on kysyttävä lupa kuvattavalta.

Jos toiminnassa on tarpeen, osallistuja allekirjoittaa sopimuksen vapaaehtoisuudesta Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurorassa. Sopimuksessa sitoudutaan vaitiolovelvollisuuteen ja vapaaehtoisuuden periaatteisiin (kts. johdanto). Mikäli on tarpeen ja mikäli osallistuja antaa sopimuksessa luvan, hänen tietonsa voidaan kirjata Pikku-Auroran vapaaehtoisrekisteriin. Rekisteriin kerättäviä tietoja ovat etunimi, sukunimi, puhelinnumero ja sähköpostiosoite. Lisäksi osallistuja voi ilmoittaa muita haluamiaan tietoja, kuten kiinnostuksenkohteita ja aikaisempaa kokemusta vapaaehtoistehtävistä. Tietoja käytetään osallisuuteen ja vapaaehtoisuuteen liittyvään viestintään ja tiedotukseen, sekä toiminnan suunnittamiseen ja kehittämiseen.

Espoon kaupungin vastuuvakuutus ja ryhmätapaturmavakuutus ovat voimassa vapaaehtoisopimuksen solmineille osallistujille sopimuksessa eritellyissä tehtävissä ja sovittuina aikoina Pikku-Aurorassa. Vastuuvakuutus koskee vapaaehtoisen kolmannelle osapuolelle aiheuttamia, välittömiä henkilö- ja esinevahinkoja. Vakuutusohjeet löytyvät Essistä: Essi / Palvelut / Henkilöstö / Henkilöstösuunnittelu / Vapaaehtoistoiminta / Ohjeet ja mallipohjat / Vapaaehtoisen ja palkattomien harjoittelijoiden vakuuttaminen.

Tarvittaessa on otettava huomioon Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (14.6.2002/504).

5) Käytännöt toimet, eli osallistaminen. Tiedottaminen, dokumentointi, kiittäminen ja tukeminen eli työnohjaus ja jaksamisen seuranta.

6) Toiminnan sunnan tarkastaminen. Mahdollisista muutoksista, jatkosta tai lopettamisesta sopiminen. Raportointi ja arviointi.

7. Sisäinen tiedotus osallistamisesta ja hankkeista

Työryhmän on tiedettävä missä mennään, joten panosta tiedonkulkuun. Ellei ryhmässä toisin ole sovittu on tiedonkulku koordinaattorin vastuulla. Työryhmä sopii keskenään sille itselleen sopivat tiedotuskanavat. Hyödynnä sosiaalisen median mahdollisuuksia. Sopikaa yksi pääasiallinen tiedotuskanava, jonka seuraamista ryhmältä edellytetään.

Jotta koko Pikku-Auroran työyhteisö tietää mitä osallistamiselle kuuluu on asiaa keskusteltava ja siitä on tiedotettava säännöllisesti. Koordinaattori tiedottaa hankkeista Pikku-Auroran henkilökuntaa sähköpostilla ja ottaa asia esiin toimistopalaverissa ja sopivaksi katsomissaan kohdissa. Koordinaattori kertoo osallistamishankkeista myös alue- ja kulttuuripalvelujen kokouksissa, tapahtuma- ja kulttuuripalvelujen tuottajatapaamisissa sekä muissa soveltuvissa yhteyksissä.

Osallistamishankkeista kerrotaan kun niitä suunnitellaan, mitä on tehty, mitä toiminnasta on opittu ja millaisia havaintoja toiminnasta on tehty. Koordinaattorin fiilikset ja havainnot voivat olla merkityksellisiä ja muita työntekijöitä kiinnostavia. Tiedon jakaminen hyödyttää kaikkia. Se voi luoda uusia toimintatapoja ja uutta monialaista yhteistyötä. Koordinaattori kuuntele ja hyödyntää muiden työntekijöiden ideoita ja olemassa olevaa osaamista kysymällä vinkkejä ja apua.

Osallistamiseen liittyvät asiakirjat pidetään kaikkien nähtävillä. Koordinaattori antaa asiasta tarvittaessa lisätietoa.

8. Ulkoinen tiedotus osallistamisesta ja hankkeista

Jotta kuntalaiset tietävät osallistumisen mahdollisuuksista Pikku-Aurorassa, siitä pitää tiedottaa monipuolisesti kaikissa käytettävissä olevissa tiedotuskanavissa. Tiedota hankkeiden suunnittelusta, etenemisestä, kokeiluista, onnistumista ja

yhdessä tekemisen ilosta. Ota osallistujat mukaan tiedottamistyöhön. Pyydä osallistujaa kirjoittamaan ja somettamaan kokemuksistaan ja hankkeesta. Sopi-
kaa työnjako ja vastuut.

Tiedotuskanavia ja niiden käyttötapoja:

- Pikku-Auroran ja KulttuuriEspoon internetsivut: monipuolinen tiedotus hankkeista, osallistujahaku, dokumentointi
- Pikku-Auroran sosiaalisen median kanavat (Facebook, Instagram, Youtube): Tiedotus, osallistujahaku ja päivitysten myötä syntyvä dokumentointi.
- Henkilökohtainen osallistujien mukaan pyytäminen on tehokasta. Toteuta esimerkiksi tapahtumissa, somessa ja Pikku-Auroran esittelypisteellä messuilla, tilaisuuksissa ja Aurora reissussa -konseptin mukana.
- Keskustelutilaisuudet, avoimet ovet ja muut tapahtumat, kuten AuroranILTA tai AuroranAAMU (kts. mallin kohta 3.).
- Verkostot: Espoon Järjestöjen Yhteisön (EJY) vapaaehtoistehtäväpankki ja tilaisuudet (www.espoolaiset.fi), muut vapaaehtoisfoorumit: vapaaehtoistehävistä ilmoittaminen
- Julisteet, esitteet ja flyerit: Jakelu Pikku-Aurorassa, lähialueella (esim. bussipysäkit ja lähikaupat), kirjastot, neuvolat ja yhteispalvelupisteet.
- Keksi lisää uusia tapoja: esimerkiksi toteuta Pikku-Auroran osallistumismahdollisuuksista kertova esite, ”Tule mukaan!” –nettisivu tai pop-up tempaukset.

9. Tuki ja ohjaus osallistujille

Osallistujille tarjotaan tukea, ohjausta ja perehdytystä tehtäviin. Osoita osallistujille yhteyshenkilö eli koordinaattori. Hänen yhteystiedot (puhelinnumero, sähköposti) on oltava ajan tasalla. Osallistujille annetaan myös varahenkilön yhteystieto. Henkilöstövaihdokset on huomioitava ja ilmoitettava osallistujille.

Osallistujille tarjotaan mahdollisuus tavata koordinaattorin tarpeen mukaan.

Osallistujille annettavat ohjeet, vastuut ja aikataulu on oltava selkeitä, rajattuja ja ymmärrettäviä. Osallistuja määrittelee itse toimintaan käyttämänsä ajan ja sitoutumisen määrän. Osallistujilta voi kuitenkin vaatia sovituista asioista kiinnipitämistä. Koordinaattorin tehtävä on kertoa sitoutumisen ja sovittujen asioiden noudattamisen tärkeydestä.

Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen. Siitä ei makseta palkkaa, eikä matkaku-
luja. Osallistujalle voidaan korvata etukäteen sovitut materiaalikulut kuitteja vas-
taan. Kahvitusta ja ruokaa voidaan tarjota toiminnan aikana, tapaamisissa ja
kiitostilaisuuksissa. Tässä huomioidaan verohallinnon ohjeet.

(Lisätietoja: Verohallinto: Yleishyödyllisten yhteisöjen ja julkisyhteisöjen vapaa-
ehtoistoiminnan ennakkoperintäkysymykset. [https://www.vero.fi/syventavat-
vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48059/yleishyodyllisten_yhteisojen_ja_julkisy/](https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48059/yleishyodyllisten_yhteisojen_ja_julkisy/))

Koordinaattori kiittää ja kannustaa osallistujia. Pienet eleet ja sanat, palautteen
antaminen ja vastaanottaminen, järjestetyt keskustelut, yhteiset tapaamiset,
kahvittelet ja tervehdykset ovat osa kiittämistä. Kiittämisestä tehdään tapa. Yh-
dessä tekemistä juhlistetaan tilanteeseen sopivasti kiitosjuhlilla, ensi-illoilla tai
avajaisilla. Näin myös hankkeen loppu tai välietappi tulee selväksi ja projekti
saadaan päätökseen.

10. Raportointi ja arviointi

Tehdyt osallistamishankkeet ja vapaaehtoistehtävät kirjataan ylös. Vapaamuotoiseen muistioon kannattaa kirjata ainakin:

- Toimenpiteen tavoitteet
- Perustiedot, eli tehdyn toimen kuvaus, ajankohta ja aikataulu, paikka, osallistujamäärät, kustannukset
- Koordinaattori eli hankkeen vastuhenkilö ja vastuunjako
- Käytetyt viestintäkanavat ja huomioidut viestinnästä
- Mikä onnistui hyvin, mikä huonosti. Kiitoksen aineet ja kehittämissuhteet
- Mahdolliset jatkoideat tai sovitut jatkotoimenpiteet
- Saatu palaute ja miten palautteeseen reagoidaan
- Muut vapaamuotoiset huomioidut

Osallistamiseen liittyviä teemoja tulee pohtia ja päivittää. Apuna käytetään tehtyjä raportteja ja niihin kirjattuja huomioita. Toiminnassa mukana olleita kutsutaan säännöllisesti tapaamiseen, jossa arvioidaan ja kehitetään toimintaa ja sen linjauksia. Tätä osallistamisen mallia päivitetään tarpeen mukaan, jotta se pysyy ajankohtaisena ja hyödyllisenä.

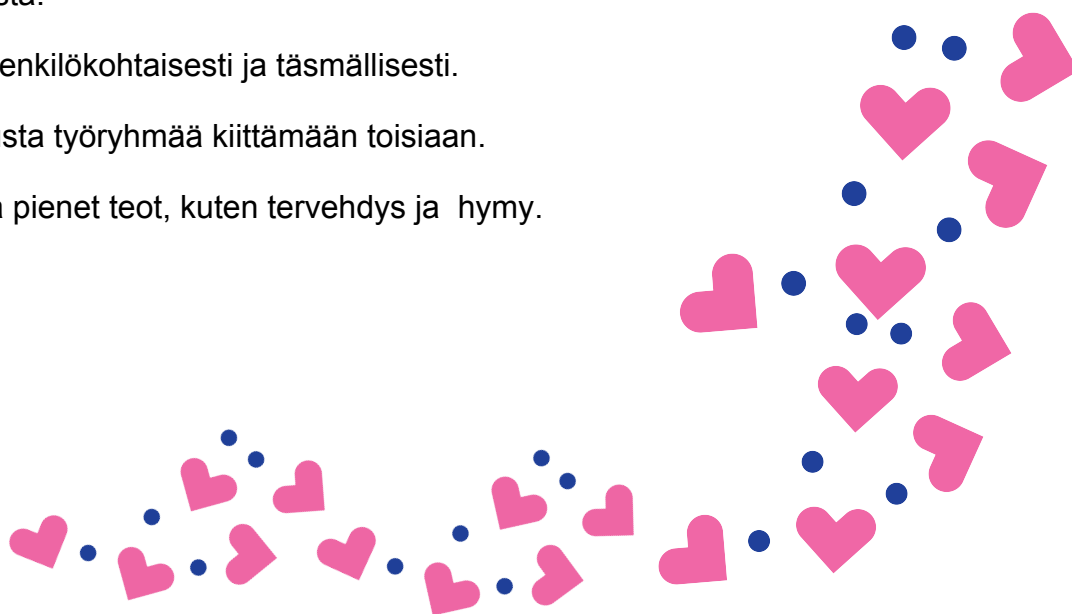
+ Lopuksi

Kiitä osallistujia mukanaolosta, yrittämisestä, onnistumisista ja yhteisistä kokemuksista.

Kiitä henkilökohtaisesti ja täsmällisesti.

Kannusta työryhmää kiittämään toisiaan.

Muista pienet teot, kuten tervehdys ja hymy.

Tämä osallistamisen mallin on tehty osana Kaisa Pikkaraisen opinnäytetyötä marraskuussa 2017. Lähteinä on käytetty opinnäytetyössä käytettyä kirjallisuutta, haastatteluja ja toimintakokeilussa saatua tietoa.

Pikkaraisen opinnäytetyö on luettavissa ja ladattavissa Theseus - ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden verkkopalvelusta. (<https://theseus.fi/>)
 Humanistinen ammattikorkeakoulu / Kulttuurituotannon koulutusohjelma / 2017 /
 Kaisa Pikkarainen / Uskalla osallistaa! Kuntaorganisaatio osallistajana

Liite 7.

Pikku-Auroran osallistamisen malli -taulukkona

Tauluko 1. Pikku-Auroran osallistamisen malli -taulukkona

Vaihe	Vaiheen sisältö	Toimenpide eli mitä osallistaja tekee	Esimerkki
1. Miksi osallistetaan?	- Hyvinvointivaikutukset - Yhteisöllisyys - Tahtotila - Velvoitteet - Sisällöt	- Selvitä itsellesi motivaatio - Liitä osallistaminen osaksi muuta toimintaa	- Yhteisöllisyyden, vaikutusmahdollisuuksien tai saavutettavuuden lisääminen
2. Mitä osallistaminen voi olla?	- Osallistujalähtöisyys - Kohderyhmälähtöisyys - Joo- asenne - Yhteistyö	- Osallistujien kiinnostukset + osallistajan = yhteinen suunnittelu - Kysy apua, jos et tiedä	- Ohjelmistosuunnittelu - Osallistuva budjetointi
3. Miten osallistamista toteutetaan?	- Dialogi asiakkaiden kanssa - verkostot (esim. EJY)	- Kysy, kohtaa, kuuntele - Kokeile - Someta	- Valmiiden konseptien hyödyntäminen esim. AuroranILTA
4. Milloin osallistetaan?	- Milloin vain - Pitkän tähtäimen suunnittelua - Pop-up -tempaukset	- Sovi yhteinen aikataulu - Huomioi vuosikello ja liitä osaksi toimintaa.	- Tapahtumien yhteydessä - Loma-ajat
5. Kuka osallistaa?	- Koordinaattorin aika - Tilat & välineet + Yhteistyötahot	- Työryhmän määrittely - Työnjako - Yhteistyön kartoitus - Tilat ja välineet	- Varaa aikaa fasilitointiin - Organisointi
6. Miten osallistaminen etenee?	1. Tarve 2. Tiedotus 3. Osallistuja 4. Aloituksesta sopiminen 5. Osallistaminen 6. Suunta, raportti, arvio	- Paketointi = mitä, milloin ja kuka tekee, miksi sitä kutsutaan, missä siitä kerrotaan ja miksi se on tärkeää tehdä.	- Sovella ohjeita - Muista dokumentoida - Toteuta aloitetut asiat loppuun asti - Rajaa
7. Sisäinen tiedotus	- Työryhmän yhteydenpito - Tiedotus Pikku-Aurorassa ja aluekulttuuripalveluissa	- Pidä työryhmä ja Pikku-Auroran väki ajan tasalla - Pidä tieto saatavilla	- Palaverit - Sähköposti - Some ryhmät
8. Ulkoinen tiedotus	- Kerro osallistumismahdollisuudesta - Tiedota kokeiluista, välietapeista, onnistumisista	- Viesti monipuolisesti - Huomio kohderyhmät - Toisto - Työnjako	- Nettisivut, Some - Keskustelut - Tilaisuudet - Verkostot
9. Tuki ja ohjaus osallistujille	- Perehdytys - Yhteyshenkilö - Selkeä viestintä ja rajaus - Tapaamiset, keskustelut	- Läsnäolo - Varaa aikaa - Ole selkeä - Kiitä ja kannusta	- Aloituskeskustelu - Kohtaaminen - Avajaiset - Muistamiset
10. Raportointi ja arviointi	- Raportoi - Toiminnan kehittäminen	- Kirjaa huomiot - Suuntaa ja kehitä	- Arviointikeskustelut - Päivitä mallia
+ Lopuksi	- Kiitä!	- Tee kiittämisestä tapa	- Henkilökohtaisuus ja täsmällisyys

Liite 7. Toimenpide-ehdotukset taulukossa

Taulukko 2. Osallistamisen edistämisen toimenpide-ehdotukset taulukossa

Näkökulma	Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vas-tuu	2017	2018
Strategia	Vahvuuksien & painopisteiden määrittely	Osallistamisen strategiatyö käynnistetään	Strategiatyö käynnistetty / ei käynnistetty			Eteneminen
Strategia	Uudistuminen	Ajatellaan isosti, rohkeasti ja uudella tavalla	Uudistuttu / ei uudistuttu			
Raken-teet	Osallistamisalustan luominen	Työtilat käyttöön, vertaistuen jakaminen, verkostoituminen	Osallistamisalusta käytössä / ei käytössä			
Raken-teet	Osallistamisen mallitalon luominen	Hankekoordinointi, seminaari-, tapaa-mis- ja koulutusjär-jestelyt	Toteutettuja toimia / ei toteutettu		Mää-rä	Mää-rä
Raken-teet	Osallistamisen mallitalon luominen	Osallistavat hankkeet	Toteutettu / ei toteutettu		Mää-rä	Mää-rä
Raken-teet	Osallistamisen jurruttaminen	Osallistamisen mallin käyttöönotto	Otettu käyttöön / ei otettu käyttöön			
Raken-teet	Tiedon tallettaminen	Raportoidaan (kts. malli)	Raportoitu / ei raportoitu		Mää-rä/ hanke	Mää-rä/ hanke
Raken-teet	Tiedon tallettaminen	Mallia päivitetään	Mallia päivitetään / ei päivitetä		Päivi-tys pvä	Päivi-tys pvä
Raken-teet	Tiedon ja kokemusten jakaminen	Osallistamisen käsittely tuottajatapaamisissa	Osallistamisesta keskusteltu/ ei keskusteltu		Mää-rä	Mää-rä
Raken-teet	Jatkuvuuden turvaaminen	Toimintasuunnitelmaan kirjaaminen	Kirjattu / ei kirjattu		Päivi-tys pvä	Päivi-tys pvä
Resurs-sit	Työvoiman riittävyys	Osallisuuskoor-dinaattori / taitelijan / taidekasvattajan palkkaaminen	Palkatut hlö määrä, budjetti, tunnit, hlötv		Mää-rät	Mää-rät
Resurs-sit	Resurssien riittävyys	Budjetointi	Huomioitu bud-jetissa / ei huomioitu			
Resurs-sit	Jatkuvuuden turvaaminen	Hlö resurssien riittä-vyyteen turvaaminen, tarve selvitys	Selvitys tehty / ei tehty			
Resurs-sit	Työntekijöiden kielitaidon hyödyntäminen	Osallistavia hankkeita englanti ja kiina (1kpl/kieli/v)	Hankkeita tehty / kesken / ei tehty		Mää-rä	Mää-rä
Resurs-sit	Hyödynnetään PA:n historiaa, miljöötä ja mainetta	Ideointi työpaja konkreettisen ideoiden löytämiseksi	Paja pidetty / ei pidetty			
Osallista-minen	Jatkuvuus	Säännölliset tapaa-miset joihin kutsutaan	Tapahtuma järjestetty / ei järjestetty		Mää-rä	Mää-rä

Osallista-	Kiittäminen tavak-	Kiittäminen, huomi-	Huomioitu /			
minen	si	oiminen	ei huomioitu			
Osallista-	Asukkaiden kuun-	Säännöllisesti Auro-	Iltoja järjestetty /		Mää-	Mää-
minen	teleminen	raniltoja	ei järjestetty		rä	rä
Osallista-	Asukkaiden kuun-	Uusien osallistamis-	Kokeiluja tehty /		Mää-	Mää-
minen	teleminen	muotojen ideointi ja	ei tehty		rä	rä
Osallista-	Mahdollisuuksien	Selkeitä, rajattuja	Tehtäviä tarjottu		Mää-	Mää-
minen	tarjoaminen	osallistumiseen teh-	/		rä	rä
Osallista-	Mahdollisuuksien	Uusia osallistumisen	Tehtäviä tarjottu		Mää-	Mää-
minen	tarjoaminen	mahdollisuudet	/		rä	rä
Osallista-	Mahdollisuuksien	Joo – asenne otettu	Käytössä / ei			
minen	tarjoaminen	käyttöön	käytössä			
Osallista-	Asukasideoiden	Meidän Aurora -	Mukana Espoo-		Toteu-	Toteu-
minen	toteuttaminen	konsepti osaksi Es-	pöivässä / ei		teu-	teu-
		pöo-päivää	mukana		tunut	tunut
					/ei	/ei
Osallista-	Ylin osallisuuden	Osallistujille todellis-	Valtaa ja vas-		Saa-	Saa-
minen	tas	ta valtaa ja vastuuta	tuuta annettu /		vu-	vu-
			ei annettu		tettu	tettu
					/ei	/ei
Osallista-	Saavutettavuuden	Osallistavia hankkei-	Hankkeita tehty		Mää-	Mää-
minen	lisääminen	ta erityisryhmille	/ kesken / ei		rä	rä
			tehty			
Osallista-	Asiakkaiden mie-	Tutkitaan Auroran	Toiminta aloitet-		ta-	ta-
minen	lipiteen kuuntele-	ystävät tai koululais-	tu / kesken / ei		paa	paa
	minen.	konsulti -mallin aloit-	aloitettu		mis	mis
		tamista			mää-	mää-
					rä	rä
Yhteis-	Verkostoituminen	Yhteistyö kirjastojen	Tapaamien so-		jatko-	jatko-
työ		kanssa.	vittu / kesken/ ei		toi-	toi-
			sovittu		met	met
Yhteis-	Verkostoituminen	Espoon Valikkover-	Liitytty / ei liitytty			
työ		kostoon liittyminen				
Yhteis-	Uuden kumppa-	Yhteydenotto Es-	Tapaamien so-		jatko-	jatko-
työ	nuudet	poon Me-taloon	vittu / kesken/ ei		toi-	toi-
			sovittu		met	met
Yhteis-	Uuden kumppa-	Yhteydenotto paikal-	Yhteydenottoja		Mää-	Mää-
työ	nuudet	lisiin yhdistykseen	toteutettu kpl /ei		rä +	rä +
			toteutettu		jatko-	jatko-
					toimet	toimet
Yhteis-	Uuden kumppa-	Hankkeet: Niko	Hanke aloitettu /		Mää-	Mää-
työ	nuudet	Riepposen kanssa	kesken / ei aloi-		rä,	rä,
			tettu		nimi	nimi
Yhteis-	Uuden kumppa-	Yhteistyön vahvista-	Kulttuurikaveri		Mää-	Mää-
työ	nuudet	minen kulttuurikaveri-	vierailu määrät /		rä	rä
		-toimintaan	ei vierailuja			
Yhteis-	Uuden kumppa-	Tilat esim.	Tapahtuma		Mää-	Mää-
työ	nuudet	sos.toimen perheta-	toteutuneet / ei		rä	rä
		pahtumien käyttöön	tot.			
Yhteis-	Osallistavuuden	Osallisuutta Kunin-	Yhteistyötä kehi-		Han-	Han-
työ	lisäys	kaantien toiminta-	tetty / kesken /		ke	ke
		keskus -yhteistyöhön	ei kehitetty		mää-	mää-
					rät	rät
Yhteis-	Osallistavuuden	Jatketaan yhteistyötä	Yhteistyötä jat-		Hank-	Hank-
työ	lisäys	Järvenperä Nuokun	kettu / kesken /		keet	keet
		kanssa	ei jatkettu			

Yhteistyö	Oppilaitosyhteistyön tiivistäminen	Yhteydenotot oppilaitoksiin	Toteutettu /kesken/ ei toteutettu		Hankkeet	Hankkeet
Viestintä	Viestinnän suunnittelu	Osallistaminen mukaan viestintäsuunnitelmaan	Päivitetty / ei päivit. + käytössä /ei käytt.		Päivitys pvä	Päivitys pvä
Viestintä	Viestinnän suunnittelu	Some -suunnitelman laatiminen	Laadittu / ei laadittu / käytössä ei / käyt.		Päivitys pvä	Päivitys pvä
Viestintä	Tiedotuksen lisäys	"Tule mukaan!" -osio PA:n nettisivuille	Sivu tehty / kesken / ei tehty		Päivitys pvä	Päivitys pvä
Viestintä	Tiedotuksen lisäys	Esite osallistumisesta	Esite tehty / kesken / ei tehty		Päivitys pvä	Päivitys pvä
Viestintä	Tiedotuksen lisäys	Osallistumisen uutiskirje	Kirje käytössä / ei käytössä		Kirje kpl	Kirje kpl
Viestintä	Osallistumismahdollisuuksista tiedottaminen	Kaupungin kanavat: esitteet, nettisivut, digitaaliset näytöt, Espoo-lehti, tiedotteet, some	Tiedotusta hoidettu / kesken / ei hoidettu			
Viestintä	Joustava tiedotus	Somen luova käyttöä	Käytössä / ei käytössä			
Viestintä	Joustava tiedotus	Osallistujat mukaan sometuksessa	Osallistuneiden määrät jatulokset		Määrä	Määrä
Näkyvyys	Yhteydenpito asukkaisiin	Mukaan alueen tapahtumiin aktiivisuus somessa	Mukana olo / ei mukana		Määrä	Määrä
Näkyvyys	Jalkautuminen	Pop-up -tempaukset	Toteutettu / ei toteutettu		Määrä	Määrä
Näkyvyys	Jalkautuminen	Aurora reissussa vierailut: koulut / pk /kirjasto yms.	Vierailija tehty / ei tehty		Määrä	Määrä
Lyhenteet: PA = Pikku-Aurora Malli = Pikku-Auroran osallistamisen malli						

Liite 8.

J-perän Jenkkojen onnistumisenarviointia ja parannusehdotuksia

J-perän Jenkat -tanssitapahtuma onnistui tuotannollisesti hyvin. Yli 100 kävijää oli enemmän, kuin osasimme kuvitella. Tapahtuman sijoittaminen Espoo-päivän yhteyteen oli hyvä ratkaisu.

Tekemämme tekniset ratkaisut toimivat. Tarkoitukseen sopivan tanssialustan rakentaminen mietitytti työryhmää pitkin matkaa. Päädyimme lopulta levittämään sorapintaiselle pihalle messumaton. Tämä toimi yllättävänkin hyvin tanssialustana, vaikkakin se oli aika karhea. Maton asettaminen vei paljon aikaa ja esimerkiksi teippi ei pitänyt matossa, kuten olimme olettaneet. Tanssialueen rajaaminen kahvilan pöydillä ja tuolilla oli hyvä ratkaisu. Kalusteet pitivät maton paikoillaan ja lähensivät Unelmakahvilaa ja tanssijoita. Kooten koko tapahtuman tiiviiksi kokonaisuudeksi.

Äänentoisto ja mikin käyttö toimivat hyvin. Musiikki ja puhe kuului hyvin ja houkutteli tapahtumaan kadulla kulkijoita. Meillä ei ollut työryhmässä varsinaista teknikkoa, joten huolehdimme yhdessä työryhmän kanssa musiikin soittamisesta. Teknikko olisi kuitenkin helpottanut muiden työtä ja nopeuttanut etenkin äänentoiston pystytystä.

Jenkkojen työryhmän viestittelyyn käytetyt kanavat, sähköposti, Facebook -ryhmä ja suunnittelutapaamiset olivat toimivat. Viestittely oli helppoa pienen työryhmän kassa. Mikäli osallistujia on enemmän käytettäviä kanavia ja keinoja täytyy pohtia paremmin. Tapahtuman koordinaattorina koin kasvokkain toteutetut suunnittelutapaamiset erittäin merkittäviksi. Henkilökohtaiset kohtaamiset vievät tapahtumaa aina huimasti eteenpäin, loivat yhteenkuuluvuuden tunnetta ja antoivat henkistä voimaa jatkaa.

Asiakkaiden unelmista kumpuavan Unelmakahvilan yhdistämine J-perän Jenkkoihin toimi hyvin. Pienestä työryhmästä johtuen kahvila totutettiin nyt yhteistyönä yrittäjän kanssa. Unelmakahvila voidaan jatkossa toteuttaa monilla eri tavoilla, eikä yksi tapa sulje pois toista tapaa.

Jatkossa J-perän Jenkoissa täytyy miettiä tarkemmin töiden vuorottelua ja tanssiopetuksen jakamista lyhyempiin jaksoihin. Myös ”esitanssijat” eli etukäteen sovitut tanssijat voisivat rohkaista ihmisiä astumaan tanssilattialle hiljaisina hetkinä.

Turvallisuuteen liittyvät asiat tulisi käydään läpi paremmin. Tämä olisi hyvä tehdä ennen varsinasta tapahtumaa pidettävässä tilaisuudessa. Näin asiat olisivat kaikkien tiedossa, eikä niiden läpikäyntiä häiritsisi tapahtuman käytännönvalmisteluja ja aikataulua tapahtumapäivänä.

Tapahtuman loppupurkuun tulee jatkossa panostaa enemmän. Minimissään lyhyt yhteinen kahvihetki osallistujien kanssa olisi koonnut ajatukset yhteen, vahvistanut yhteenkuuluvuuden tunnetta ja mahdollistanut kiitosten sanomien.

Saimme J-perän Jenkkojen aikana suoraan palautetta muutamilta kävijöiltä. Saman päivän Facebook -päivitykset olivat houkuttelleet erään seurueen paikalle. Eräs pariskunta oli tyytyväinen mahdollisuuteen tanssia, kun lapsille oli puuhaa samaan aikaan, eikä lapsenvahtia tarvittu, lisäksi esitettiin toiveita jive -tanssikirssista ja karaoketansseista.